

Kakor ruj. Foto: Miklavž Čuk

Teklo je leto 2013

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Ljubljana, 2014

Teklo je leto 2013

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Teklo je leto 2013

Zbirka elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Uredila Dušana Findeisen

Oblikovala Tamara Jare

Izdajatelj Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje
Poljanska cesta 6, SI-1000 Ljubljana
Ljubljana, 2014

Tisk Stanko Pančur s.p., Ljubljana

Naklada 100 izvodov

ISSN 18855-8569

Teklo je leto 2013

Pred vami bralci je zbirka Elektronskih novic Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje, ki smo jih skozi preteklo leto 2013 objavljali enkrat do dvakrat mesečno.

Namenili smo jih širokemu krogu bralcev. Na prvem mestu študentkam in študentom slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje in vsem drugim starejšim in upokojemcem, ki so že vpeti v izobraževanje ali se izobraževati želijo. Pri tem si želimo, da se vedenje o izobraževalnih in drugih uspehih preteče od enih k drugim.

Namenili smo jih mentorjem, ki poleg tega, da posredujejo znanje študentom UTŽO in skupaj z njimi ustvarjajo novo znanje, morajo spremljati področje starejših.

Namenili smo jih ustanovam izobraževanja odraslih in starejših odraslih, novinarjem, ki nas spremljate, politikom, ki so odgovorni za oblikovanje politike starosti in staranja, evropskim poslancem, ki si želijo dobro zastopati vprašanja starejših v evropskem prostoru, andragogom in geragogom, socialnim gerontologom, raziskovalcem vprašanj starejših, organizacijam starejših in za starejše, univerzitetnim učiteljem in njihovim študentom, socialnim podjetnikom, kulturnikom, umetnikom in seveda partnerskim ustanovam, s katerimi Slovenska UTŽO sodeluje.

Namenili smo jih vsem vam, ki vam je pri srcu napredovanje ljudi in napredovanje lokalnega okolja.

Hvala, da nas berete, veseli smo tudi vaših odzivov, sodelovanja in seveda predlogov.

Dušana Findeisen,
urednica

Plodovi podeželja. Foto: Miklavž Čuk

Večji naj bo vpliv starejših študentov s podeželja na izobraževalne programe

Novo mesto, januar 2013

V raziskavi o *vseživljenjskem učenju in izobraževanju starejših odraslih na podeželju* so preučevali usklajenost izobraževalnih programov z osebnimi interesi in potrebami starejših študentov. V raziskavo je bilo vključenih 119 starejših odraslih, članov UTŽO. Med anketiranimi člani univerz za tretje življenjsko obdobje je bilo 79,3 % žensk in 20,7 % moških. Tistim z dokončano srednjo šolo (42,0 %) so sledili tisti z dokončano poklicno (23,5 %) in osnovno šolo (14,3 %) ter nazadnje še z višjo šolo (8,4 %) in visoko ali univerzitetno izobrazbo (7,6 %). Izobrazbena struktura je na podeželju seveda drugačna od tiste v mestnih UTŽO, zato so tam programske vsebine še bolj pomembne za vključitev v študij. Študenti UTŽO imajo možnost vplivati na vsebine izobraževalnih programov - ti naj ne bi temeljili le na doseganju kognitivnih spretnosti. Raziskava je pokazala tudi, da je skupina starejših izjemno heterogena. (Vir: Gabi Ogulin Počrvina. Razvojno izobraževalni center Novo mesto)

Generacije v družinskem sožitju

Ali razumemo svojo in druge generacije?

Ljubljana, Stoke-on-Trent, januar 2013

V projektu ECIL (Evropsko spričevalo za medgeneracijsko učenje, ang. European Certificate of Intergenerational Learning) gremo dalje. Da bi razumeli medgeneracijsko izobraževanje, moramo najprej razumeti generacije, družbeno-ekonomskega, kulturnega in druge okvire, sredi katerih pripadniki posameznih generacij dosežejo dvajset let starosti. Stanje ob tej starosti namreč generacije bolj ali manj določa skozi življenje. Privilegirana se zdi generacija, ki je imela dvajset let leta 1968, torej 'baby boom' generacija. Pa tudi zelo dolgo so bile družbe narejene za

starejše (velike razlike v plači, denimo, socialni mobilnosti). Nekatere generacije so imele prepozno dvajset let, da bi lahko užile sadove družbe tisti, ki jim je danes 80 let in več). Nekatere so se pri dvajsetih znašle v pojemajočem gospodarstvu (generacije iz leta 1938), nekatere so podedovale sadove odrekanja prejšnjih generacij, dolg, ki se je tako naložil njihovi zgodovinski zavesti, pa so lahko poravnale le svojim otrokom. Generacije, ki majo danes 45 let in več niso v zavidljivem položaju, ker se od njih pričakuje, da bodo družbeno, ekonomsko tudi družinsko stabilne, a to ni več mogoče, dela namreč zmanjkuje. Večjo družbeno pravičnost lahko dosežejo le prosvetljeni politiki. (Vir: Dušana Findeisen)

Mirjana Borčič (desno) v pogovoru v projektu Moje ulice

Iz arhiva Radia študent. Kako se je nekoč živelo v Šelenburgovi ulici?

Ljubljana, 2012

Moje ulice je projekt, ki je zaživel z delom Radia Študent, Botaničnega vrta Ljubljana in številnih prostovoljnih pripovednikov. *Mirjana Borčič* je, denimo, pripovedovala o Šelenburgovi ulici, tisti med Kasino in današnjo Namo, kjer je mecen Šelenburg imel svoje stavbe, te pa je podaril Uršulinski cerkvi. Mirjanina mama je imela v tej ulici trgovino Adria, v katero so prihajali številni zanimivi ljudje, mnogih ne bi mogli imenovati kupci, saj so tja prišli bolj na pogovor. Najhuje je bilo, ko so Šelenburgovo asfaltirali in je izgubila svoj značaj. Takrat so Mirjani privrele solze v oči ... V študijskem krožku *Trgi ulice in stavbe okrog nas* študenti pripravljajo nekaj svojih osebnih poti po našem mestu - vse z osebnimi zgodbami in na temelju pridobljenega znanja o urbanem okolju Ljubljane. Oddaja *Moje ulice* bo zgled članom projekta *Z menoj po mojem mestu* (Personal Town Tours) (Vir: Tamara Jare)

Tesen radijski studio so preplavili starejši novinarji

Ljubljana, 9. januar 2013

Novinarji UTŽO Ljubljana z mentorico Nevo Železnik so bili gosti v oddaji Storž na Radiu Slovenija 1. Oddajo lahko poslušate na spletni prevezavi v arhivi Radia Slovenija 1: <http://tvslo.si/#ava2.155343914>

Da članki ne bi bili škrbina! Študenti UTŽO Ljubljana in Wikipedija

Ljubljana, 16. Januar 2013

Starejši študenti - ambasadorji Wikipedije je izobraževalni program, ki usposablja študente UTŽO za

javno objavo njihovih prispevkov v spletni enciklopediji Wikipedija (pisanje prispevkov, urejanje fotografij, opremljanje s slikovnim in zvočnim gradivom, vstavljanje v povezave do drugih spletnih strani in še marsikaj so teme tega izobraževanja). Program je podprla MOL. (Vir: Alijana Šantej)

Zaorali so ledino; nadaljuje se projekt *Krepitev nevladnih organizacij izobraževanja starejših* Ljubljana, 10. januar 2013

V dialogu z javno upravo bo Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje s partnericama UTŽO Ilirska Bistrica in Velenje tudi v prihodnje predstavljalo področje izobraževanja starejših in krepilo nacionalno mrežo nevladnih organizacij za izobraževanje starejših. Prizadevali si bodo za obveščanje, svetovanje, usposabljanje mentorjev, animacijo družbene skupnosti itd. Na interaktivni spletni strani bo potekalo e-vključevanje in e-povezovanje organizacij v trajnostno mrežo. Oblikovali in uvajali bodo standarde kakovosti, svetovali, mentorirali, usposabljali. Partnerji v projektu so imeli 10. prvo delovno srečanje, na katerem so zaorali novo ledino. (Vir: Maša Bizovičar)

»Kemija« se v študijski skupini sproži med vsemi. Mesečna srečanja z mentorji.

Ljubljana, november 2012 – januar 2013

Od novembra 2012 do januarja 2013 so se odvila prva tri v nizu mesečnih srečanj z mentorji UTŽO Ljubljana (vodita jih *Alijana Šantej* in *Maša Bizovičar*). Nemalokrat je sprva težko razumeti posebno naravo izobraževanja starejših, osebne ter družbene cilje tega ter koncept in načela Slovenske UTŽO (samo-organizacija, so-odgovornost za izobraževanje, prostovoljstvo.) Ker izobraževanje starejših ni zmeraj namenjeno poklicnemu delu, zanj velja, da je prostočasno, a zato nič manj ambiciozno, kot če bi bilo namenjeno zgolj opravljanju dela. Mentorji izražajo navdušenje nad motiviranostjo študentov za učenje. Njihova motiviranost tudi spodbuja mentorje same, da poglobljajo svoje strokovno znanje. (Vir: Maša Bizovičar, Alijana Šantej)

Srce in arterije. Poslikava predverja glavne železniške postaje v Gradcu

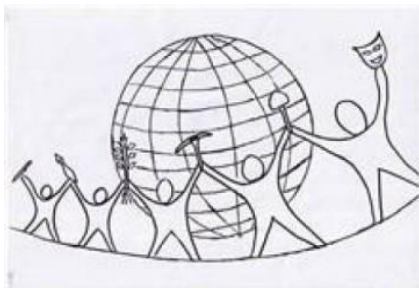
Varuh srca je novo literarno delo Alenke Steindl, študentke UTŽO

Ljubljana, februar 2013

Pri založbi Forma 7 je izšlo delo *Varuh srca; izpoved moža s presajenim srcem* izpod peresa študentke UTŽO Ljubljana, *Alenke Steindl*. "Zavedaš se, da obstajaš, da si ranljiv, a hkrati zmagovalec," avtorica povzame Štefanove besede. Zajame vse Štefanovo življenje, vse od tistih mladih dni na vasi: odnose v družini, kmečka opravila, delo, obrede, kolone. Pred očmi bralca se odvije Štefanovo zakonsko življenje, partnerstvo z Jagi in življenje z odraščajočimi otroki. Zaživi spomin na tisto posebno solidarnost med sorodniki, prijatelji, sosedi, na čas, ko še nismo vsega poravnavali z denarjem. Vselitev v novo blokovsko stanovanje, po življenju v najemniški sobici in kuhanju juhe na skupnem hodniku in množica bližnjih, ki so pohištvo na plečih znosili v visoko nadstropje, pa praznovanje, ki je temu sledilo. Štefanovo veselje do zavarovalniškega dela in sodelavcev pa študij ob delu vse do tistega prelomnega dne, ko mu obsežen infarkt in spoznanje, da je težak srčni bolnik, spremeni življenje, ne pa tudi volje do življenja. Njegova pot od slovite sobe številka 12 na kardiološkem oddelku UKC, Topolšičice,

Šmarjeških toplic do časa, ko zaživi s srcem umrlega mladeniča v prsnem košu. Delo *Varuh srca* je izpoved, osebna in iskrena, četudi mestoma psihološko premalo niansirana, izpoved, s katero se vrnemo v čase, ki smo jih poznali (in potisnili v pozabo) in predvsem z njo bolje razumemo muke, veselje in občutke srčnih bolnikov. Cena 25,00 €. (Vir: Dušana Findeisen).

Več: forma7@siol.net

Mednarodno prostovoljno delo za vas

Ljubljana, december 2012

Voluntariat, zavod za mednarodno prostovoljsko delo, omogoča prostovoljno delo starejših v tujini. Kratkoročni program prostovoljstva zajema mednarodne tabore, ki trajajo od enega do treh tednov in potekajo po vsem svetu. Teme? Antifašizem, antirasizem, etnične skupine; solidarnost s tretjim svetom; mirovna vzgoja; delo z otroki, najstniki, ostarelimi; ekologija in kmetijstvo; umetnost, kultura in zgodovina itd. Dolgoročni program zajema dolgoročnejšo prostovoljno delo v tujini (od enega do osemnajst mesecev) in ravno tako poteka po vsem svetu. Voluntariat udeležencem prostovoljnega dela v tujini nudi individualne ali skupinske pripravljalne seminarje, pomoč in podporo pri iskanju priložnosti, prijavi ter evalvaciji. Več : www.zavod-voluntariat.si/ (Vir: Meta Žgur)

Foto: Janez Platiše

Nominiranka za Slovenko leta prihaja z UTŽO

Ljubljana, 17. januar 2013

V prenovljeni operni stavbi smo se udeležili kulturnega programa in slovesnosti ob podelitvi naziva Slovenka leta. Nominiranke so bile vseh generacij in tokrat posebno skrbno izbrane, saj je revija Jana letos praznovala 25. obletnico te nagrade. Nominirana je bila Dušana Findeisen za svoje obsežno dolgoletno prostovoljno in strokovno delo ter številne inovacije na UTŽO.

Usposabljanje strokovnih delavcev v izobraževanju starejših

Ajdovščina, 28. januar – 28. februar

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje v sodelovanju s Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani, Pedagoško fakulteto Univerze v Mariboru in Ljudsko univerzo Ajdovščina izvaja drugo usposabljanje strokovnih delavcev za izobraževanje starejših. Projekt je deležen finančne

podpore (Razvoj in izvajanje novo razvitih programov za usposabljanje strokovnih delavcev Ministrstva za znanost, kulturo in šport ter Evropskih socialnih skladov). Posamično usposabljanje traja 40 ur. Namenili smo ga strokovnim delavcem, ki pri delu prihajajo v stik z izobraževanjem odraslih in starejših odraslih. To so mentorji, organizatorji izobraževanja, zaposleni, ki delujejo v izobraževalnih ustanovah, organizacijah in ustanovah starejših in za starejše in si želijo poglobiti vedenje o starejših in njihovem izobraževanju ter si želijo vstopiti v (novo) področje izobraževanja odraslih. (Vir: Senka Hočevar Ciuha)

Razvezana slovenščina ali predavanje Alenke Pirman

Ljubljana, 30. januar 2013

Odkar imamo *Župankoviča*, Prešernov trg ni več Prešerc, ampak *Hrvatski trg*, *kisla repa* v frizerskem žargonu zajema dolge in mastne lase, ki se jih težko oblikuje, *sramežljivček* se nanaša na zadnji košček peciva, ki ostane na krožniku in ga nihče noče vzeti zaradi vljudnosti, wellness center je postal *počutišče* in džakuzi *brbotalnik*. Če imam kačo v žepu, sem brez denarja in če sem mehka kot maslo, sem prijazna in dobrosrčna. Nove slovenske izraze, ki se rojevajo na ulici, najdete v *Razvezanem jeziku – prostem slovarju žive slovenščine*, kamor lahko tudi sami vpisujete besede in fraze. (Vir: Meta Žgur)

Pripravljamo 2. Mednarodni festival znanja in kulture starejših

Nova Gorica, 31. januar 2013

Stekle so uvodne priprave na 2. Mednarodni festival znanja in kulture starejših »Primorska skozi čas«, ki bo 25. aprila 2013 v Novi Gorici. Festival posvečamo predstavitvi kulture in učenja ter rezultatov učenja na področju zgodovine, kulture in ljudskega izročila na UTŽO iz primorske regije. Festival bo povezal slovenske in italijanske organizacije izobraževanja starejših. So-organizatorici festivala sta Slovenska UTŽO in UTŽO Nova Gorica. Na pripravljalnem srečanju za festival v Novi Gorici smo se srečali predstavniki UTŽO Sežana, Piran, Ilirska Bistrica, Nova Gorica in Ljubljana. (Vir: Alijana Šantej)

Napovedujemo, vabimo

Ljubljana, 14. februar ob 14.30, Poljanska 6. Začenja program *Zgodbe Ljubljančanov in njihovega mesta*, v katerem boste raziskovali različne vidike svojega življenja v mestu Ljubljana in bližnji okolici, kot ste ga živeli v otroštvu in mladosti. Program bo vodila mentorica **dr. Breda Čebulj Sajko**, dipl. etnologinja in sociologinja, doktorica etnoloških znanosti. Program je brezplačen, financira ga Mestna občina Ljubljana.

Ljubljana, 18. februar ob 16.00, Poljanska 6. Začenja se nov izobraževalni program *Tisti, ki naredijo svet boljši*. Program nas bo uvedel v spoznavanje in raziskovanje tistega, kar ljudje puščajo za seboj kot svoje najboljše, preverjanje humanističnih sporočil iz preteklosti v sedanjih razmerah. Mentorica programa bo **Alenka Zgonik**, prof. francoskega in angleškega jezika, dolgoletna novinarka dnevnika Delo, avtorica številnih portretov sodobnikov, člankov o humanističnih vprašanjih današnjega časa in prevajalka mnogih književnih del.

Ljubljana, 20. februar ob 10.00, Poljanska 6, dvorana. Predavanje prof. ddr. Barice Marentič Požarnik *O učenju vrednot in stališč*. Učenje vrednot, moralnosti in stališč je del slehernega učnega procesa.

27. februar ob 10.00 uri, Poljanska 6, dvorana. V sodelovanju z Društvom študentom andragogike in

pedagogike bomo na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani sprejeli obisk študentov Filozofske fakultete v Ljubljani - bodočih andragogov in pedagogov. Pridružite se nam, saj želijo prejeti čim več informacij o izobraževanju na Univerzi za tretje življenjsko obdobje neposredno od vas, svojih starejših kolegov - študentov Univerze za tretje življenjsko obdobje.

2-2013

Izvor svetlobe. Foto: Miklavž Čuk, 2012

Pojasnilo študentom, ki si pojasnila želijo

Ljubljana, februar 2013

Prejeli smo predlog, da naj bi UTŽO v imenu varčevanja imela manj mednarodnega sodelovanja. Odreči se razvoju pomeni odreči se obstoju in predlog tudi zato ni rešitev. Naše izvedeniško delo v inozemstvu je prostovoljno, stroške potovanja in bivanja pa *zmeraj* krijejo evropske in druge institucije. Drugo mednarodno delo v inozemstvu in Sloveniji poteka v okviru evropskih projektov, ki so za univerzo, torej tudi za starejše študente, vir novega znanja in navsezadnje tudi sredstev, ki omogočajo širitev in bogatitev programa UTŽO.

Odnosi

V odnosu poiščemo mejo drugega ali *naša svoboda gre do meja drugega*, bi dejal Jean-Paul Sartre

Ajdovščina, 28. januar 2013

Odnosi so v izobraževanju starejših (in seveda tudi drugod) bistveni, prav tako bistveni kot znanje, ki ga starejši pridobijo. Prof. dr. Ana Krajnc se je posvetila vprašanju primarne socialne skupine (tesni odnosi, brez posrednikov, čustveni odnosi). Takšnih skupin po upokojitvi ni

veliko. *Doc. dr. Dušana Findeisen* je predstavila razvoj teorije skupine, od Emila Dürkheima, ki prvi poudari, da se individualna identiteta preplete s socialno, do Kurta Lewina in drugih, ki opozorijo na dinamiko skupine. To negujemo mentorji in vsi člani študijske skupine. »V sporazumevanju držimo razdaljo in preizkušamo meje,« je poudarila *prof. dr. Ana Krajnc*, vanj pa vstopamo in se odzivamo iz različnih ego stanj: ego stanja starša, odraslega in otroka. Povedano je bilo predmet usposabljanja mentorjev za izobraževanje starejših. Potekalo je v okviru projekta, ki je deležen podpore *Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS* ter *Evropskega socialnega sklada*.

Kaj moramo vedeti o evalvaciji?

Ajdovščina, 18. februar 2013

V novi Hiši mladih (vredni obiska) v Ajdovščini sta potekali zadnji dve od petih osemurnih srečanj usposabljanja za zdajšnje in prihodnje mentorje v izobraževanju starejših. Peto izobraževalno srečanje smo namenili pomembnemu vprašanju: evalvaciji. Beseda evalvacija izhaja iz latinske zveze *ex valuate*, ki pomeni vrednota. Evalvacija je tako razprava o vrednotah in ni le preprosta ekonomistična meritev, odrezana od etike in širših okvirov. Je spoznaven proces, ki pokaže, koliko je nekaj vredno za slehernega, ki je udeležen v izobraževanju (starejše študente, mentorje, sofinancerje). *Red. prof. dr. Milena Ivanuš Grmek* je spregovorila o pomenu refleksije v izobraževanju starejših, *prof. dr. Ana Krajnc* o tem, kako sami sebe evalviramo, *mag. Miran Erič* je pokazal, kako je z evalvacijo v njegovem študijskem krožku slikarstva.

Frederic Leighton: Slikarjev medeni mesec

Usposabljanje za delo v mentorskih parih

Velenje, 20. februar 2013

V okviru projekta, ki sta ga finančno podprla *Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS* ter *Evropski socialni sklad*, smo se z mentorji iz različnih nevladnih organizacij tokrat prvič srečali na temo *Mentoriranje v parih in e-mentorstvo*. *Mag. Primož Kočar* (vodja projekta) in *prof. dr. Ana Krajnc* sta predstavila vsebino in cilje tokratnega 40-urnega usposabljanja. Uvodoma je *prof. dr. Ana Krajnc* utrdila razumevanje konceptov izobraževanja (to je del učenja) in učenja ter poudarila, da je znanje za poklic omejeno, vsi pa potrebujemo znanje za

medsebojne odnose, odločanje in vodenje; moramo se naučiti učiti se. Vse to in več se dogaja v mentorskih parih, ki omogočajo individualizirano učenje, ki je pisano na kožo današnjemu času. *Doc. dr. Dušana Findeisen* je navzoče povabila, naj razmislijo o tem, kdo jim je bil mentor (ponovno branje dela *Dnevnik Cesarja Marka Avrelija* tu ni odveč), naj raziščejo motive in sestavine za nastanek mentorskega razmerja, mentorski odnos, ki temelji na ljubečem starševstvu itd., o tem, kako nastane in raste mentorsko razmerje (trajajoč odnos, gradnja identitete mentorja in mentoriranca, proces individuacije - od odvisnosti od mentorja do samostojnosti). Mentor se začne učiti od mentoriranca takrat, ko postane njun odnos enakovreden. Mentoriranje ima številne funkcije: od poučevanja do opogumljanja in prijateljevanja. *Mag. Miran Erič* je naredil poklon vsakemu študentu posebej s predavanjem *Vsak študent je svet zase*. Evalvirati njegovo delo je pomembno, a presoja naj počaka na kasnejši čas. Ne smemo motiti ustvarjalnega procesa!

Trnovo v času potresa

S projektom »Z menoj po mojem mestu« (angl. *Personal Town Tours*) v Temišvar Ljubljana, februar 2013

Študenti v učni skupini *Trgi, ulice in stavbe okrog* (mentorica arh. Meta Kutin) se odpravljajo v Temišvar v okviru evropskega projekta Grundtvig, ki je deležen podpore Evropske komisije. Na delovnih srečanjih se počasi oblikujejo prva besedila in delno tudi oprema njihove publikacije, ki jo bodo v aprilu predstavili evropskim kolegom. Svoje mesto bodo torej predstavili skozi *svoje* zgodbe študenti UTŽO Ljubljana, med njimi *Andrej Šolar*: »V času otroštva sem obiskoval teto, ki je živela v hiši z vrtom nasproti kopališča Kolezija. Na obiske sem se vozil s kolesom po strogo predpisani poti - moji poti v Trnovo (...) Na poti so mi čas krajšale različne zanimivosti. V spominu imam »hišo Ura«, kot smo jo poimenovali, potem »požirek vode iz vrča« v Zvezdi, pa pot mimo »velikih glav« pred glasbeno šolo in hišo, v katero se je zaletelo letalo (današnja Narodna in univerzitetna knjižnica). Bolj, kot na primer Križanke, me je zanimal obelisk v čast Napoleonu. Zanimiva sta mi bila tudi kapelica, meni takrat le čudna in nepopolna hiška z lepo streho ter nenavaden »most s piramidami in kipom« (...) Danes v tretjem življenjskem obdobju me dojemanje poti do tetinih češenj in kopališča na Koleziji ponovno bogati. Še bolj natančno doživljam posamezne značilnosti mestnih ulic. Zgodovinskemu in umetniškemu znanju o moji poti v Trnovo bom sedaj lahko dodal še pomen, ki ga poti daje ljubljanska posebnost, to je oskrba meščanov s svežo zelenjavo, ki prihaja iz Trnovega.

Na radiu v zgodnjih jutranjih urah Ljubljana, februar 2013

Lucija Fatur se je na Radiu Slovenija 1 pogovarjala s *Tomažem Banovcem* (ZDUS) in *doc. dr. Dušano Findeisen* (UTŽO). O čem? O značilnostih tretjega življenjskega obdobja. O prednostih, kot so osvobojenost od socialnih vlog in socialnih iger drugega obdobja življenja, o tem, da se je moč posvetiti vsemu, kar nas je nekoč zanimalo, pa smo morali dati prednost drugim rečem. Pa tudi o tem, da se je treba na poznejša leta pripravljati, kajti sicer je upokožitev prevelika

sprememba, da bi jo lahko dobro obvladali.

Program Treća dob na hrvaški televiziji 1 je ob ponedeljkih ob 14.30

Zagreb, 18. februar 2013

Zrno modrosti so predavanja, ki jih študenti UTŽO Zagreb pripravljajo sami. "Vseživljenjsko izobraževanje mora biti filozofija slehernega človeka, ne glede na starost," je tako v oddaji *Treća dob* poudaril eden od študentov, upokojeni zdravnik in univerzitetni profesor. Sam se zdaj ukvarja s prevajanjem znanstvene fantastike. Preučuje vpliv genetike na družbene vede ter povezavo med genetiko in dolgoživostjo. Je hkrati študent in občasni predavatelj za zrno modrosti. "Človek mora biti dejaven v svojem poklicu, a širiti mora znanje tudi na drugih področjih življenja," je pridal. V oddaji hrvaške televizije 1 sta na temo pomena izobraževanja sodelovali še *Jasna Čurin*, predstojnica UTŽO Zagreb, z zanimivim prikazom njihovih izobraževalnih programov in *doc. dr. Dušana Findeisen* s predstavitev Slovenske UTŽO, "svetlega evropskega primera", kot je dejala voditeljica oddaje Anita Hrštic.

Vrednote v izobraževanju s prof. ddr. Barico Marentič Požarnik

Ljubljana, 20. februar 2013

Stališča in vrednote so očala, skozi katera gledamo na svet. Tako lahko nekdo svet dojema kot zelen, drugi pa kot moder, četudi živita v istem mestu. Stališč in vrednot se naučimo - njihovo učenje poteka že od rojstva dalje. *Prof. ddr. Barica Marentič Požarnik* je osvetlila vprašanje stališč in vrednot ter kako poteka moralni razvoj. Odprla je vprašanje o pomembnosti vrednot v današnji družbi in o "ujetosti" ljudi na nižjih stopnjah moralnega razvoja v vrednote, ki jih niso sami izbrali. Zelo pomembno je namreč, na kateri stopnji moralnega razvoja je nekdo, saj to pokaže kako, in predvsem zakaj, se odloči ravnati na ta ali oni način. (Vir: Meta Žgur)

Šivilja Jolanka Smodiš iz Gornjih Petrovcev je z možem odprla obrt Modno krojaštvo Smodiš: "Likalnik je bil iz železne litine, napolnjen s peskom. Bili so težki, saj so tehtali okrog sedem kilogramov. Vroči pa so bili toliko časa, da smo z njimi zlikali eno moško obleko.

Mali prekmurski človek. Razstava v Pomurski knjižnici

Murska Sobota, februar 2013

Portreti z zgodbami obrtnikov in obrti so zbrani na razstavi *mag. Tadeje Horvat*. »Domača obrt je v zgodovini pomembno vplivala na preživetje malega podeželskega človeka, mene pa je zanimalo, kako je bilo s tem v Prekmurju. Tako sem se osredotočila predvsem na tiste ljudi, ki so se ukvarjali s kakšno domačo obrtjo (kupinar, čevljar, bürjaš ...) Pomembno se mi je zdelo, da na enem mestu zapišem njihove življenjske zgodbe, saj bo njihov način življenja verjetno kmalu utonil v pozabo, ker se mlajše generacije za prenos tradicije starih obrti ne zanimajo,« pravi

avtorica. Za magistrsko nalogo se je odločila portretirati mojstre čim več različnih starih obrti, tiste, ki so starejši od 75 let. »Omejila sem se na to generacijo, ker je hkrati zadnja generacija, ki je imela pristen stik z obrtjo,« poudarja Tadeja Horvat.

Trajnostno izobraževanje za poznejša leta v raznolikih kontekstih

Larnaka, 6. – 10. november 2013

Seminar (angl. GRUNDTVIG IN SERVICE TRAINING COURSE CY-2013-111-001 SUSTAINING LATER LIFE LEARNING FOR ALL CONTEXTS) je namenjen vam, ki se že ukvarjate z izobraževanjem starejših in bi želeli zvedeti več o pomenu izobraževanja starejših odraslih, o tem, kako ustvariti trajne oblike izobraževanja starejših ter prostore srečavanja za mlade in stare. Seminar je za vse izobraževalce starejših, ki bi se želeli izobraževati za dejavno državljanstvo in za odvisnost od samih sebe. Za vse, ki bi želeli zvedeti, kako organizirati in financirati samostojno učenje.

Več informacij:

<https://webgate.ec.europa.eu/llp/istcoursedatabase/index.cfm?fuseaction=DisplayCourse&cid=36226>

Prijave sprejema do 30. aprila 2013 Center RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS)

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana

Tel.: (01) 620 94 50

El. pošta: info@cmepius.si

Spletna stran: www.cmepius.si/

Napovedujemo, vabimo

Ljubljana, 27. februar ob 10.00, Poljanska 6, dvorana. Obisk študentov pedagogike in andragogike. Vabljeni!

Velenje, 28. februar 2013 ob 9.00, Ljudska univerza, Titov trg 2. **Usposabljanje mentorjev za izobraževanje v parih in e-mentorstvo.** Drugi del. Poteka v okviru projekta, ki je deležen podpore Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS (MIZKŠ) ter Evropskega socialnega sklada.

Ljubljana, 4. marec ob 20.00, Lutkovno gledališče Ljubljana, Krekov trg 2. Podelitev priznanj revija ONA »50 najuspešnejših žensk leta 2012«. Med imenovanimi je tudi doc. dr. Dušana Findeisen, vodja Inštituta za raziskovanje in razvoj izobraževanja starejših na UTŽO.

Ljubljana, 5. marec 2013 ob 10.00, Botanični vrt Ljubljana. Ižanska cesta 15. **Srečanje vrtnih prostovoljcev. Zdaj je pravi čas!** Vabimo vse, ki so ob vpisu na UTŽO izrazili željo, da bi postali

vrtni prostovoljci.

Velenje, 5. marec 2013 ob 9.00, Ljudska univerza, Titov trg 2 **Usposabljanje mentorjev za izobraževanje v parih in e-mentorstvo**. Tretji del. Poteka v okviru projekta, ki je deležen podpore MIZKŠ in Evropskega socialnega sklada.

Ljubljana, 6. marec 2013 ob 9.00, Poljanska 6, dvorana. Srečanje mentorjev UTŽO Ljubljana.

Velenje, 6. marec 2013 ob 9.00, Ljudska univerza, Titov trg 2 **Usposabljanje mentorjev za izobraževanje v parih in e-mentorstvo**. Četrty del. Poteka v okviru projekta, ki je deležen podpore MIZKŠ in Evropskega socialnega sklada.

Velenje, 7. marec 2013 ob 9.00, Visoka šola za varstvo okolja, Trg mladosti 2 (stavba Gaudeamus). Usposabljanje **Znanje v podporo vlogi animatorja v študijskih skupinah**. Poteka v okviru projekta Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših, ki je deležen podpore Ministrstva za pravosodje in javno upravo RS ter Evropskega socialnega sklada.

Velenje, 11. marec 2013 ob 10.00, Ljudska univerza, Titov trg 2. **Usposabljanje mentorjev za izobraževanje v parih in e-mentorstvo**. Peti, zadnji del. Poteka v okviru projekta, ki je deležen podpore MIZKŠ in Evropskega socialnega sklada.

Ljubljana, 13. marec 2013 ob 10.00, Poljanska 6, dvorana. Posvet **Prostovoljstvo starejših za razvoj lokalne skupnosti**.

Ilirska Bistrica, 14. marec 2013 ob 9.00, Gimnazija Ilirska Bistrica, Uliva IV Armije 1. Usposabljanje **Znanje v podporo vlogi animatorja v študijskih skupinah**. Poteka v okviru projekta Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših, ki je deležen podpore Ministrstva za pravosodje in javno upravo RS ter Evropskega socialnega sklada.

3-2013

Trideset vedoželjnih

Novost, vredna priložnost in priznanje animatorjem študijskih skupin

Velenje, 7. marec 2013

Projekt Slovenske mreže organizacij izobraževanja starejših zajema v letih 2013 in 2014 tudi usposabljanje prostovoljcev animatorjev. Projekt je podprlo *Ministrstvo za pravosodje in javno upravo* skupaj z *Evropskim socialnim skladom*, pri čemer je usposabljanje animatorjev velika novost in vredna priložnost. Prvo izobraževanje za animatorje je potekalo v Velenju. Nevidna mreža prostovoljcev v študijskih krožkih je namreč nosilna mreža izobraževanja starejših. V Sloveniji v mreži 46 UTŽO deluje okrog 1320 animatorjev. Če je mentor »razum« študijskega krožka, je animator njegova »duša«. Animatorji vsak teden opravijo vrsto nalog in prevzemajo različne odgovornosti: animirajo, predlagajo, koordinirajo, informirajo, skrbijo za finance in odkrivajo nove možnosti za dodatno neformalno izobraževanje v študijskih krožkih. Ob predavanju in izmenjavi izkušenj ter praktičnem učenju elektronskega komuniciranja je o svoji vlogi, njenem pomenu in nalogah, ki spodbujajo pozitivno dinamiko in sprotno reševanje konfliktov spregovorilo 30 prostovoljcev, skupaj s predavatelji: *Ano Krajnc, Robijem Mlakarjem, Aleksandro Radojc in vodjo projekta Mašo Bizovičar*. (Vir: Ana Krajnc)

Vprašanja novinarjev UTŽO Odgovori uredništva Mladine

Novinarski študijski krožek tokrat v uredništvu Mladine

Ljubljana, 7. marec 2013

Člani študijskega krožka Novinarstvo (UTŽO Ljubljana) so pogosto gostje v različnih uredništvih, kjer iz prve roke srkajo dragocene izkušnje poklicnih novinarjev. Tokrat jih je gostilo uredništvo revije Mladina. Novinarji Mladine so odgovarjali na vprašanja o svojem načinu dela, o težavah, s katerimi se srečujejo, pa tudi o željah in ambicijah njihove revije, tudi danes ene vodilnih slovenskih revij. Člani novinarskega študijskega krožka so obudili spomin na vlogo Mladine iz časov, ko je bila revija osrednje gibalno dogajanja v družbi, zvedeli pa so med drugim, kako v Mladini prihajajo do dobrih, zanimivih in pravih informacij ter kako ohranjajo kreativnost in mladostno vedoželjnost v svojem kolektivu. (Vir: Milena Majzelj)

Kriza je tu, kaj lahko storimo? Oglejmo si stran PREPROSTO, preproste izbire

Ljubljana, marec 2013

Že pred štirimi leti, ko se je finančna, gospodarska in družbena kriza komaj nakazovala, smo na UTŽO pričeli razmišljati o izobraževalnem programu, ki bi nas učil vzajemnosti (poznali smo številne oblike, pa smo jih pozabili!) in cenejših načinov življenja. Kaj lahko storimo? Državi moramo dati, kar je njenega. Tu ne moremo kaj dosti. Lahko pa ustvarimo solidarnostne mreže med nami, ki bodo zmanjšale strošek življenja in ustvarile prihranke v osebnih proračunih. V tem je naša velika prednost! V vzajemnosti! »Država« že dolgo ne razmišlja prav veliko o nas, bolj o sebi. Zase tako lahko poskrbimo le sami. O tem razmišljamo v pomoč vsem nam. Zbiramo tudi vaše predloge na to temo.

<http://www.edusatis.si/preprostost/lokalni-april-porocilo-in-lekcije>

Študenti vseh starosti v razgovoru

Mladi se učijo za prihodnje čase, starejši, da se izrazijo tu in zdaj

Ljubljana, 27. februar 2013

Srečanje članov *Društva študentov andragogike in pedagogike* (FF)- predstavili so svoje društvo - in starejših študentov (UTŽO Ljubljana) je potekalo v pogovoru. Študente je, tako kot tudi večino mladih novinarjev, zanimalo, kako UTŽO pridobiva finančna sredstva, kako je organizirana. Zanimali so jih motivi starejših za izobraževanje. Mladi se namreč učijo za hipotetične potrebe prihodnosti, starejši zato, ker se želijo izraziti tu in zdaj, kar vpliva na motiviranost za učenje. Stopnja urbaniziranosti prostora vpliva na udeležbo v izobraževanju, so ugotavljali vsi skupaj. Študentka *Anči Kolenc* (študijski krožek *Moji starši so stari*) je povedala, da ji psihološko znanje osvetljuje preteklost in sedanjost, mentorica *Neva Sosič* pa, da izobraževanje starejših daje številne možnosti razvoja tudi upokojenim in drugim mentorjem. *Marija Župevc* (študentka študijskih krožkov Ljubljana - moje mesto, *Zgodbe Ljubljančanov* in njihovega mesta itd.) je spregovorila o moči majhne skupine in njenem vplivu na učenje. *UTŽO* je vsem skupaj predstavila njena predstojnica *Alijana Šantej*, njeno mednarodno delovanje pa *Meta Žgur*. Srečanje je potekalo v duhu projektov ECIL in FORAGE na temo medgeneracijskega učenja. (Vir: Alijana Šantej)

Petdeset uspešnih žensk?

Ljubljana, 4. marec 2013

Kdo so uspešne ženske in kaj pomeni biti uspešen? V transakcijski analizi velja, da je uspešen tisti, ki je dosegel cilje, pri tem pa ni prav nič pomembno, če so ti cilji veliki ali majhni. Ali pa so morebiti uspešne tiste ženske, ki so »marljive, vztrajne, ki se trudijo«, kot je dejala predsednica uprave Dela na prireditvi revije ONA PLUS, ki se je letos odločila, da so uspešne predvsem dobrodelne ženske. Med 50 uspešnih žensk tega leta je revija umestila tudi strokovnjakinje, ki so ustvarile univerzo za tretje življenjsko obdobje.

Če ne poznamo svojih korenin, je manj možnosti, da si zgradimo prihodnost

Ljubljana, marec 2013

My Story (slov. *Moja zgodba*) - ustvarjanje medgeneracijskega okolja za učenje, ki temelji na IKT", je projekt *Zveze društev upokojencev Slovenije* in njenih partnerskih ustanov po Evropi. V tem projektu generacije svoje znanje zložijo skupaj. Starejši prispevajo vsebino, zgodbo svojega življenja (zgodbe so najmočnejši vir učenja in sporočanja), mlajši ponudijo svoje računalniške spretnosti. Pomembno je, da zgodbe v digitalnem zapisu pristanejo na spletu, dostopne vsem in so vir učenja za vse. Morda le misel, različica, za tiste, ki bi želeli storiti kaj podobnega. Zanimive so tudi zgodbe mladih, pravzaprav mladih in starih na isto temo (šolanje, družinski obredi itd.), digitalne spretnosti pa lahko prispevajo vsi, če jih imajo, ne glede na starost. Pa tudi vsi se jih lahko učijo ob skupni nalogi. (Vir: Alenka Orel, ZDUS) <http://www.mystories.eu/project/>

Broad Band for Seniors ali Široki pas za starejše

Sydney, marec 2013

Avstralska vlada je podprla projekt *Široki pas za starejše* (angl. Broadband for Seniors), da bi starejši imeli brezplačen dostop do interneta in računalniškega izobraževanja, ki poteka v približno 2000 kioskih širom Avstralije. Kioski so na mestih, kamor starejši zahajajo ali tam, kjer že tečejo nekatere druge javne storitve: krajevni centri, upokojske vasi, knjižnice, krajevni klubi. *Broadband for Seniors* omogoča NEC Australia v partnerstvu s *Computer Clubs Association* (slov. Združenje računalniških klubov). Adult Learning Australia (slov. Učenje odraslih) v sodelovanju z univerzo za tretje življenjsko obdobje podpira projekt Broad Band for Seniors (srečanja na webinarju so posebej programirana za prostovoljne mentorje v projektu). **Želite postati e-prostovoljec v našem gibanju Znaš, nauči drugega?** Se želite vključiti? Želite prisluhniti preteklim srečanjem po webinarju? Pojdite na *Recorded Webinar Sessions*. Teme preteklih srečanj: prvi koraki v prostovoljno e-mentorstvo, kako odkriti zgodovino svoje družine, kako ustvariti in uporabljati skupine Google (BfS gogle groups), BfS wikipedija (BfS wiki), pravice in dolžnosti prostovoljcev, naprej s Skypom in Twitterjem, Dropbox, Blackboard Collaborate web conferencing itd.

<https://sas.illuminate.com/site/external/launch/nativeplayback.jnlp?sid=2010063&psid=2013-02-21.1603.M.D25F718E69422AD22538EC464FC20F.vcr>

Podjetniški duh ne pozna starostnih meja

Pariz, marec 2013

Seniors Entrepreneurs (slov. *Starejši podjetniki*) je francosko društvo, ki je ustvarilo prostor za srečevanje starejših z drugimi starejšimi in zavzetimi mladimi in ustvarja podjetniške time. Ti zložijo skupaj svoje komplementarne zmožnosti (finančne, upravljalne, socialne itd.). Rezultat? Skupno podjetje. Mladi (od 24 do 45 let) lahko kasneje prevzamejo podjetje, prihaja tudi do medsebojnega prenosa znanja. *Starejši podjetniki* so prepričani, da s svojim delom lahko podprejo gospodarstvo in ustvarijo nova delovna mesta, pri tem pa prihaja do načrtovanega povezovanja generacij. Prav tako društvo pripomore k povezovanju starejših in njihovih zmožnosti. Društvo združi njihove komplementarne zmožnosti na temo posameznega projekta, ki ga ustvari. Društvo je v ta namen organiziralo klub kompetenc ali zmožnosti (fr. Club des competences) in Klub projektov. Pripravlja se tudi konferenca v Bruslju. Več:

http://www.seniorsentrepreneurs.eu/index.php?option=com_content&view=article&id=14&Itemid=21

Stari otroci, slikanica Elisabeth Brami ali družbeno angažirana kultura

Panama, 2013

Slikanica *Stari otroci* se realistično loti različnih dejstev poznejših let življenja. Prikaže situacije iz vsakdanjega življenja starejših, pa tudi življenje starejših iz drugih kultur. Lepi akvareli slikajo etape poznejših let življenja skozi oči otroka. Tu so telesne bolečine, tu je tudi žalost in je

občutje osamljenosti po odhodu družine. Nasprotno pa se kaže tudi velika resnična želja vedeti, znati, naučiti se. Kažeta se strast in zavzetost pri delu za skupnost. Besedilo slikanice nagovori otroke in jih povabi, da si ogledajo za njih oddaljeni planet, kjer živijo "stari otroci", tisti, ki so ohranili dragoceno ego stanje otroka (čustva, izkušnjo odkrivanja novih reči), kot bi dejali v transakcijski analizi. Slikanica ustvarja podlago za pogovor med generacijami o smislu življenja in načenja družbene stereotipe o starejših. Morda bi se te teme, tudi v imenu družbeno angažirane kulture, lahko lotili v slikarskih študijskih skupinah starejših.

Prebrali smo. Moj oče, psihiater Kanoni

Novinar Črt Kanoni v tem delu predstavi očeta, pionirja slovenske psihiatrije, ob tem pa zanos in (ne)razumevanje, ki ju zmeraj doživljajo pionirji, še posebno, kadar delujejo na področju, ki še nima družbenega priznanja. Tudi v primeru slovenske psihiatrije je bilo tako. Črt Kanoni se pokloni očetu že na začetku knjige, rekoč: »Oče me je navdušil za vse lepe reči v življenju«. Pripoveduje o času, ko je njegovo, Črtovo, otroštvo teklo tudi na hodnikih psihiatrične bolnišnice v Polju pri Ljubljani, v igri s pacienti, kar naj bi bil začetek destigmatizacije psihiatričnih bolnikov. Delo je dokument časa, tistega razburkanega povojnega časa in tistega samoupravnega, je zapis nekega plodnega življenja. Zanimivo, da je v tem delu prav malo mesta odmerjenega ženskam, kot da bi se svet tistih časov vrtel sredi moških socialnih iger, razdeljen med prijatelje in sovražnike. Delo je izšlo pri Mladinski knjigi.

Sinapsa je nastala podobno kot Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje. S prostovoljnim delom različnih strokovnjakov, z nenehnim učenjem vseh. V desetih letih je prerasla v vseslovensko dogajanje. Razvija občutljivost za vprašanja možganov in nevroznanosti, širi znanje. Poudarja da se možgani resda najbolj razvijajo v predporodnem obdobju ter v prvih dveh letih življenja, a nove sinapse se tvorijo vse življenje. Najbolj takrat, kadar njihov nastanek spodbujamo z učenjem. Udeležite se letošnjega tedna SINAPSE povsod po Sloveniji!

Napovedujemo, vabimo

Ljubljana, 27. marec 2013 ob 10.00, Poljanska 6, dvorana. **Adijo, jaz grem domov.** Skupaj z novinarko **Nevo Železnik** bomo preverjali, kaj vemo o demenci.

Ljubljana, 13. marec 2013 ob 18.00, Galerija Loterije Slovenije, Trubarjeva 79. Razstava keramikov **UTŽO Domžale** pod vodstvom mentorice Lučke Šičarov.

Ljubljana, 11. do 17. marec 2013. Na sledi razvoju je moto letošnjega Tedna možganov. Več: <http://www.sinapsa.org/tm>

Celje sobota, 16. marec, **Grosuplje** petek, 15. marec, **Koper** ponedeljek, 11. marec; torek, 12. Marec, **Ljubljana** ponedeljek, 11. marec; torek, 12. marec; sredo, 13. marec; četrtek, 14. marec; petek, 15. marec; sobota, 16. marec, **Lukovica** petek, 15. marec, **Maribor** sredo, 13. marec; četrtek, 14. marec, **Murska Sobota** petek, 8. marec, **Nova Gorica** četrtek, 14. marec, **Novo mesto** sredo, 13. marec. Spremljajoči dogodki **Mala šola nevroznanosti Velenje** četrtek, 14. marec

Žalec, 4. april 2013. 14. razširjena seja Sveta mreže Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje.

Ljubljana, Narodni muzej Slovenije. Vitez, dama in zmaj. Dediščina srednjeveških bojevnikov. Razstava Narodnega muzeja Slovenije nas povede v svet srednjeveškega vojskovanja na Slovenskem. Razstava s spremljajočimi dogodki je na ogled do 25. oktobra 2013 v razstavnih prostorih Narodnega muzeja Slovenije - Metelkova. Več: http://www.nms.si/index.php?option=com_content&view=article&id=881&Itemid=274&lang=sl

Ljubljana, 7. maj 2013 ob 17.00, Slovensko mladinsko gledališče. Krizantema na klavirju, zaključna gledališka predstava v abonmaju **Gledališče ob petih**. Abonma se bo zaključil z večerom šansonov Svetlane Makarovič v izvrstni glasbeni interpretaciji Janje Majzelj.

4-2013

Skupina prvih specialistov

Formalno, neformalno?

Velenje, 11. marec 2013

V Velenju so prvi specialisti za izobraževanje starejših prejeli obiskovalna spričevala. Zadnjih

osem ur izobraževanja (vse skupaj 80 ur) je bilo namenjenih vprašanju mentoriranja, formalnih kot neformalnih mentorjev in značilnostim mentorskih procesov. Sodelovali so *Ana Krajnc*, *Dušana Findeisen*, *Miran Erič* in *Primož Kočar*. *Miran Erič* je uvodoma etimološko in slovarsko razčlenil besedo forma in formalno, v predstavitvi svoje teme pa je uporabil slike svojih starejših študentov in slike Matisa ter nekaterih drugih priznanih slikarjev. »Ali vidite razliko med formalnim in neformalnim? Kaj je torej formalno in neformalno?« *Ana Krajnc* je udeležence vodila k izrazu in analizi njihovih doživljanj mentoriranja. »85 % znanja je pridobljenega neformalno«, je poudarila. *Dušana Findeisen* je udeležence povedla k procesu mentoriranja korak za korakom. Opozorila je na večplastnost ciljev in odnosov, na prvi stik, na metode, ki dajo prednost mentorirancu, mentorjeva razlaga pa sledi izzvani študentovi razlagi problema. Ta zadnji sklop v usposabljanju, kot vse predhodne, sta finančno podprla Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport ter Evropski socialni sklad. (Vir: Primož Kočar)

Virtualna univerza za tretje življenjsko obdobje že posegla na češko podeželje. Kako pri nas? Praga, marec 2013

Zamisel in izvedba Fakultete za agrikulturo v Pragi sta nas razveselili. Prav malo finančnih sredstev, zato pa voljo in zavzetost, sta zahtevali ustanovitev in rast te virtualne univerze, ki prinaša posnetke predavanj v sleherni vas ali majhno mesto, ki si tega želita. Posebnost je v tem, da se starejši vsak teden srečajo v skupnostnih krajevnih centrih, knjižnicah, občinskih dvoranh in na drugih javnih mestih. Med njimi se že najde kdo, ki je pripravljen skupino moderirati, kajti po predavanju steče med starejšimi obiskovalci moderirana razprava. Virtualnim predavateljem pa je moč postaviti pisna vprašanja, na katera odgovorijo. Tako se ustvari prepotrebna interaktivnost, pa tudi starejši poslušalci najdejo v takšnem načinu študija možnost, da se izrazijo. V Sloveniji obstaja spletna stran *Zofijini ljubimci*. Prinaša zanimiva predavanja, ki bi jih bilo moč uporabiti na ta način za skupinsko poslušanje in razpravo. Posamezne univerze za tretje življenjsko obdobje bi tako lahko prišle bližje tistim, ki vanje še niso vključeni. (Vir: Nadežda Hrapkova, Univerza Comenius, Bratislava).

<http://www.e-senior.cz/www/>

EFOS, Evropska zveza starejših študentov univerz za tretje življenjsko obdobje Bratislava, 2013

EFOS si prizadeva okrepiti študij starejših študentov v povezavi z mlajšimi in mladimi na univerzah pa tudi na akademijah za tretje življenjsko obdobje, ki jih poleg klubov upokojencev poznajo na Slovaškem. Posebno mesto daje EFOS skupnim projektom starejših študentov po Evropi. Prizadeva si, da bi se starejši študenti lahko vpisali na fakulteto tudi brez ustreznega maturitetnega spričevala, saj so se marsičesa naučili sredi življenja. EFOS zastopa interese starejših v politiki in družbi itd. (Vir: Nadežda Hrapkova)

Astronomska ura na stari mestni hiši v Ulmu

Uvodna študija bo priprava na večji projekt

Ulm, 13. marec 2013

»Vse poti vodijo v Ulm«, bi lahko dejali, kajti sodelovanje Slovenske UTŽO z Univerzo v Ulmu in njenim centrom ZAWiW je dolgo že domala dve desetletji. Tokrat smo se v Ulmu srečali predstavniki nekaterih podonavskih držav in njihovih univerz za tretje življenjsko obdobje (Slovaška, Nemčija, Hrvaška, Srbija, Bolgarija in Slovenija, od koder teče Sava, ki se steka v Donavo!), da se dogovorimo o poteku uvodne raziskave o izobraževanju starejših in njihovi rabi informacijsko komunikacijskih spretnosti v naših podonavskih državah ter o ustanovitvi novega mednarodnega združenja podonavskih univerz za tretje življenjsko obdobje. Srečanja sta se udeležili *Dušana Findeisen* in *Meta Žgur*. (Vir: Meta Žgur)

Zdaj še skromna slovenska stran Wikiverze

Ljubljana, marec 2013

Wikiverza izhaja iz Wikipedie, a je namenjena predvsem izobraževalnim vsebinam. Za zdaj je tam, na slovenski Wikiverzi, shranjenih nekaj več kot dvesto slovenskih prispevkov, ki nas povedejo v pregled slovenskih sodobnih slovenskih romanov. Želijo si sodelovanja slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje in drugih kovnic znanja.

http://sl.wikiversity.org/wiki/Glavna_stran

Prostovoljstvo starejših za razvoj lokalne skupnosti. Dotikanje dovoljeno.

Ljubljana, 13. marec 2013

Posvet UTŽO z naslovom *Prostovoljstvo starejših za razvoj lokalne skupnosti* je povezal UTŽO in partnerske ustanove (muzeje, Klinični center Ljubljana, Botanični vrt v Ljubljani, UNICEF) in seveda prostovoljce, študente UTŽO Ljubljana, ki se vključujejo v programe na UTŽO Ljubljana organiziranega prostovoljnega dela. *Tamara Jare* (UTŽO Ljubljana) je poudarila, da bo Evropa prebivalstvenim spremembam sledila s spremenjenimi politikami na vseh področjih življenja in prostovoljstvo ni izjema. *Alijana Šantej* je predstavila monografijo *doc. Dr. Dušane Findeisen* (obe z UTŽO Ljubljana) *Koraki v prostovoljstvo: naredimo jih skupaj na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani*. *Doc. dr. Jože Bavcon* in *Alenka Marinček* (Botanični vrt v Ljubljani) sta dejala, da je vključevanje vrtnih prostovoljcev z UTŽO v delo Botaničnega vrta Ljubljana zanje nova družbena izkušnja, ki je pričakovano prerasla v obojestransko dobrobit. Prostovoljci se tam izobražujejo, delajo v vrtu, na recepciji, usposabljaajo se za vodenje obiskovalcev po vrtu, so vzor mlajšim. *Dr. Staša Tome* (Prirodoslovni muzej Slovenije) pravi, da prostovoljni kulturni

mediatorji z UTŽO sodelujejo v delu muzejske knjižnice in skrbijo za razstave *Dotikanje dovoljeno*, vodijo pa tudi otroške delavnice. *Dr. Staša Tome* otrokom vsakokrat pove, da bodo delavnico vodili prostovoljci, ob zaključku delavnice se jim skupaj z otroki zahvali za njihovo vodenje. *Mojca Fink* (Klinični center Ljubljana) je prikazala prostovoljstvo v UKC v številkah: v letu 2012 je v Kliničnem centru delovalo 173 prostovoljcev, ki so skupno opravili preko 3000 ur prostovoljnega dela. Dragoceno je sodelovanje prostovoljcev na otroških oddelkih in v negovalni bolnišnici, kjer je praviloma ležalna doba daljša. *Tomaž Bergoč*, direktor Slovenske fundacije za UNICEF, je povedal, da je Punčka iz cunj (tudi v sodelovanju z UTŽO) izjemen prostovoljski projekt v Sloveniji, saj je zgolj v letu 2012 16 000 punčk našlo svoje posvojitelje med Slovenci. (Vir: Tamara Jare, Alijana Šantej)

Starejši študenti prostovoljni kulturni mediatorji o svojem delu. Prostovoljstvo odpira vrata v javne prostore

Ljubljana, 13. marec 2013

Bernardka Galič, kulturna mediatorica v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje Ljubljana, je na posvetu *Prostovoljstvo starejših za razvoj lokalne skupnosti* poudarila povezanost prostovoljcev z delovno skupnostjo muzeja. Prostovoljci se vključujejo v izobraževanje in dejavnosti muzeja (predavanja, razstave, strokovne ekskurzije itd.) skupaj z zaposlenimi strokovnjaki. Kulturni mediatorji v muzeju urejajo arhivsko gradivo, sodelujejo pri pripravi razstav, v muzejski knjižnici itd. *Irena Fekonja*, prostovoljna kulturna mediatorica v Kliničnem centru, je predstavila svoje delo v negovalni bolnišnici, ki bogati predvsem njo samo, pravi. Prostovoljke UNICEF projekta »Punčka iz cunj« *Regina Hanc*, *Nada Pleško* in *Anka Lenarčič* so predstavile svoje delo (idejna zasnova, izdelava punčk, priprava in izvedba samostojnih prodajnih razstav, predajanje znanja mlajšim generacijam v vrtcih, šolah, na dogodkih sosedske skupnosti itd.). *Vida Vilhar Pobegajlo* in *Duška Ravnika* se vključujeta v delo sedeža UTŽO. »Naše delo zahteva poznavanje poslanstva in področij dela univerze, predvsem pa veselje do dela z ljudmi«, sta podčrtali. Prostovoljno delo in izobraževanje članov študijske skupine Umetnost pripovedovanja je predstavila *Maja Somer*. »Izziv in radost sta za nas tako učenje pripovedovanja pod mentorstvom izr. prof. Tomaža Gubenška kot pripovedovanje in nastopanje samo, ki nas povedeta v različna okolja: v vrtce, na književne sejme, v domove starejših, kulturne centre, knjižnice in druga sorodna okolja.« *Maša Bizovičar* (UTŽO Ljubljana) je predstavila nacionalni projekt *Slovenska mreža nevladnih organizacij izobraževanja starejših* in znotraj tega možnosti vključevanja prostovoljnih kulturnih mediatorjev v Dneve evropske kulturne dediščine. (Vir: Tamara Jare, Alijana Šantej)

Claude Monet: La Grenouillere

Evropska zgodovina umetnosti v delavnici Grundtvig

Malvern, Velika Britanija, 2. - 8. marec 2013

Študentki Univerze za tretje življenjsko obdobje Ljubljana, *Tanja Fürst* in *Edita Marija Černelč*, sta se udeležili izobraževanja, ki je zajemalo predavanja o zgodovini sodobne likovne umetnosti od impresionizma do današnjih dni, spoznavanje akvarelne in akrilne tehnike v praksi, osnove kiparjenja in osnove fotografije. V tipičnem angleškem podeželskem mestecu so se zbrali udeleženci različnih starosti iz različnih držav Evropske unije in Turčije, žal tudi z močno raznolikim znanjem, ki ga ni bilo moč zvesti na skupni izobraževalni imenovalec. Pa vendar, medgeneracijska skupina udeležencev se je kmalu zlila v eno in razvila so se evropska prijateljstva, učenje o različnih kulturah, takšno doživljajsko iz prve roke, kar je preraslo okvire tega izobraževanja. (Vir: Tanja Fürst in Edita Marija Černelč)

Opera Madame Buterffy

Umetnost mi je bila tako rekoč položena v zibko. Nove zgodbe za projekt *Z menoj po mojem mestu in za vas*

Ljubljana, marec 2013

Odraščala sem v umetniški družini in bila tako že od majhnih nog povezana s svetom gledališča. Ko sem se vpisala na Univerzo za tretje življenjsko obdobje, se je, kot po čudežu, pojavila možnost sodelovanja v evropskem projektu *Personal TownTours*. Pritegnila me je tema Tivolija in Rožnika, mojih zvestih spremljevalcev, ki sta mi, po naporih teatarskega življenja pred premierami, prinesla mir in ravnotežje. Ali pa tema Trnovega, kjer sem deset let živel tako rekoč na vasi, hkrati pa v samem centru mesta. Spominjam se, kako sem hodila z mamo na obisk k sorodnici, ki je živel v Trnovem. Meni se je zdela najina pot od Prešernove ceste, kjer smo živeli, kot celodnevni izlet na deželo. Trnovo je bilo takrat še bolj redko poseljeno in polno lepih vrtov in zelenja, na najini poti pa je bila celo maneža, kjer so jahali konje. Starša sta bila oba zaposlena v Operi. Mama me je dostikrat vzela s seboj v Opero na vaje in predstave. Pri petih letih sem skupaj z njo nastopila v Madame Buterffy. To je bil moj prvi nastop. Sama sem kasneje nastopala skoraj na vseh odrih ljubljanskih gledališč in tudi v galerijah in na odrih alternativnih prostorov. Trenutno mi je, v zvezi z našim projektom, najtežja odločitev, kako

sestaviti logično pot po Ljubljani, ki bi zajela vse, kar si želim predstaviti in povedati v povezavi s svojim doživljanjem kulture v Ljubljani. (Vir: Mateja Rebolj)

Napovedujemo, vabimo

Ljubljana, 27. marec 2013 ob 10.00, Poljanska 6, dvorana. **Adijo, jaz grem domov.** Skupaj z novinarko **Nevo Železnik** bomo preverjali, kaj vemo o demenci. Prijave sprejema Meta Žgur, meta.zgur@univerzatri.si, tel.: (01) 433 20 90

Ljubljana, 2. nadstropje, Poljanska 6. **Obiščite Inštitut za dediščino Sredozemlja** Univerze na Primorskem, ki je našel svoje nove prostore na Poljanski 6.

Žalec, 4. april 2013. **14. razširjena seja Sveta mreže Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje.**

Ajdovščina, april in maj 2013. **Usposabljanje mentorjev za izobraževanje v parih in e-mentorstvo.** Sofinanciranje MIZKŠ in ESS.

Ljubljana, sredo, 10. april, ob 9.00, Poljanska 6, dvorana v pritličju levo. **Mesečna srečanja z mentorji Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani.**

Ljubljana, 23. in 24. april. **Konferenca partnerjev v projektu ECIL** (European Certificate of Intergenerational Learning).

Nova Gorica, 25. april, ob 10.00, Kulturni dom Nova Gorica, Bevkov trg 4. **2. mednarodni festival znanja in kulture starejših.**

Slovenska in svetovna UNESCO-va dediščina. Nov izobraževalni program na UTŽO Ljubljana v prihodnjem študijskem letu, mentor mag. Dušan Kramberger. Slovenska nacionalna komisija za UNESCO je potrdila častno pokroviteljstvo nad izvajanjem programa. Vpisi v izobraževalni program septembra 2013 na sedežu UTŽO Ljubljana.

5-2013

Izobraževanje nekoč. Vir: Etnografski muzej Slovenije

O čem je tekla beseda na usposabljanju mentorjev v Ajdovščini

Ajdovščina, 3. april 2013

V ajdovski novi Hiši mladih, za katero je arhitekt premišljeno izbral gradivo (kamen, svetel plemenit les, veliko stekla in lateralne svetlobe), je SUTŽO v organizaciji *Ljudske univerze Ajdovščina* na usposabljanje sprejela 25 udeležencev. O čem je tekla beseda? O vlogi znanja v današnji družbi in o tem, da so potrebe po znanju tako velike in raznolike, da se zatekamo tudi v podarjeno individualizirano učenje. Kaj so obče potrebe, zaradi katerih se učimo: potreba po dobri komunikaciji, učimo se za odnose, je poudarila *Ana Krajnc*. *Dušana Findeisen* je na primeru doživetega mentorskega razmerja popisala koncept mentoriranja, faze mentorskega razmerja, okolja in področja, kjer se mentoriranje pojavlja. *Miran Erič* je poudaril, da je vsak študent svet zase in da v odnosu med mentorjem in mentorirancem mora vladati spoštovanje, zaupanje, odnos morajo podpirati empatija, zaupanje, gradnja dostojanstva, identitete. V mentorskem razmerju se transformirajo vsi: mentorji, mentoriranec in njuno okolje. V čem se mentorstvo razlikuje od drugih konceptov: v podpornem odnosu, ki veže mentorja z mentorirancem. Usposabljanje sta finančno omogočila in podprla Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Evropski socialni sklad. (Vir: Miran Erič)

Avtor neznan

Toskana

Študijski obisk Toskane kot prostor izmenjave

Ljubljana, Celje, marec 2013

Študenti UTŽO Ljubljana in UTŽO Celje so se povezali v odkrivanju Toskane na skupnem študijskem izletu. Študenti študijske skupine *Himalajske kulture* so skupaj s študenti *italijanskega jezika in kulture* z UTŽO Celje, vsak s svojega študijskega zornega kota, preučili Sieno (biser toskanske gotike), San Gimignano, Firence, obiskali so tudi budistični center Instituto Lama Tzong Khapa, v Pomaji. V skupnem učenju pa se niso družili le študenti dveh UTŽO, marveč tudi mentorice: Maša Gedrih (*Himalajske kulture in religije*), Alenka Jovanovski (*bančništvo družine Medici*). Študentka *Neva Berginc*, prekaljena Florentinka, je svoje študijske sopotnike obogatila z novimi faktografskimi podatki in doživljajskimi spoznanji. (Vir: Tanja Tratnik Pogača)

V starajoči se družbi velja izobraževanje starejših umestiti v zakonodajo

Žalec, 4. april 2013

Posvet slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje *Kako umestiti izobraževanje starejših v zakonodajo* je tokrat gostila UTŽO Žalec. Njena predsednica *Marija Masnec* nam je uvodoma predstavila delovanje njihove univerze ter sodelovanje z občino. Udeležencem je o zakonski ureditvi izobraževanja odraslih spregovorila *Olga Drofenik*, članica strokovne skupine za pripravo *Bele knjige o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji*. Predstavila je splošno neformalno izobraževanje, eno od prednostnih področij nastajajoče *Resolucije nacionalnega programa izobraževanja odraslih (2013-2020)*, ki predvideva dvig pismenosti, krajše oblike splošnega izobraževanja, trajnostni razvoj in zaščito okolja ter sodelovanje lokalnih skupnosti za motivacijske in animacijske programe. Seznanili smo se tudi z usmeritvami, kot jih predvideva *Strategiji razvoja Slovenije 2013 do 2020*: spodbujanje potencialov populacije od 55 do 64 let, bolj odziven sistem izobraževanja ter novi programi motiviranja starejših za izobraževanje in medgeneracijsko sodelovanje. Udeležence je sprejel in nagovoril tudi *Janko Kos*, župan mesta Žalec. Posvet je bil deležen finančne podpore Ministrstva za pravosodje in javno upravo ter Evropskega socialnega sklada in sicer v okviru projekta Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših.

Vrata na Plaza Mayor v Salamanci

Španščina v naravnem okolju

Salamanca, 2013

Devetero starejših študentov različnih stopenj španščine na UTŽO Ljubljana iz študijskih skupin mentorice *Erike Zorko - Müller* se je napotilo na tečaj španščine v Salamanca, kjer govorijo kastilščino - temelj uradne španščine. Mesto z najstarejšo univerzo v Španiji (1218) se tako rekoč preživlja s poučevanjem španskega jezika. Prebivali in jedli so študenti pri družinah, se v španščini z njimi pogovarjali iskreno in odprto o vsem, tudi o tem, kako se spopadajo s krizo. Za konec tedna so smuknili še v dve mesti na seznamu svetovne kulturne dediščine: Avilo za veličastnim obzidjem (11. do 14. stoletje) in Segovio z dvatisočletnim akvaduktom. Srečanje s špansko kulturo in civilizacijo pa je bilo morebiti najmočnejše kar na Plaza Mayor, tradicionalnem srečevališču domačinov in obiskovalcev tega mesta.

Razstava tudi kot metoda animacije za izobraževanje starejših

Logatec, april 2013

Univerza za tretje življenjsko obdobje Logatec v torek, 9. aprila 2013, ob 19.00 v Stekljeni galeriji odpira razstavo ZRCALJENJA, izdelkov članov študijskega krožka Keramika in mozaik (mentorica Vesna Stražišar). Prodajna razstava bo na ogled od 9. do 16. aprila 2013, od 18. do 20. ure. Po ogledu razstave se bo lažje moč odločiti za obiskovanje študijskega programa Keramika in mozaik v študijskem letu 2013/2014.

Foto: Miran Erič: Sreča

Delo študenta UTŽO v Ljubljani v razredu Mirana Eriča

Poročilo REVERA o sreči v starosti in akcija Age is More

V sodelovanju z International Federation of Ageing (slov. Mednarodna zveza staranja) se agencija Revera z akcijo Age is more (slov. starost je nekaj več) bori proti stereotipom o staranju

in starosti. Ageizem (sovražnost do starosti in starejših) je v očeh Kanadčanov med vsemi najbolje sprejeta oblika diskriminacije in tako so Kanadčane povabili, da na strani www.AgeisMore.com spoznajo pojavne oblike ageizma in se vključijo v razpravo. Rezultati? Večina Kanadčanov nad 65 let je optimistično razpoložena do starosti. Kljub temu, da mladi mislijo, da je sreča obratno sorazmerna z napredovanjem v letih, pa so starejši Kanadčani mnenja, da starejši kot je nekdo, bolj je srečen. Kaj naredi Kanadčane srečne? Dobro počutje in ravnotežje (68 %), obkroženost s prijatelji in družino (62 %), možnost ukvarjanja s tem, kar imajo radi (61%).

Napovedujemo, vabimo

Preberite članka v revijah Naša žena in Vzajemnost, oba izpod peresa Neve Železnik. O čem? O festivalu znanja in kulture starejših.

2. MEDNARODNI

**festival
znanja in
kulture
starejših**

Primorska skozi čas
Četrtek, 25. april 2013
 Kulturni dom Nova Gorica, Bevkov trg 4

9.30 – 10.00 Sprejem obiskovalcev 10.00 – 10.05 Bogatijo nas ... citrarke z Univerze za tretje življenjsko obdobje Nova Gorica 10.05 – 10.10 Dobrodošli v Novi Gorici Dulija Princić Domis, predsednica UTŽO Nova Gorica 10.10 – 10.15 Pozdrav župana Nove Gorice Matej Arčon, župan Mestne občine Nova Gorica 10.15 – 10.30 Znanje in kultura starejših z roko v roki Prof. dr. Ana Krajnc, predsednica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje 10.30 – 10.50 Primorska skozi čas Študijski krožek za zgodovino, UTŽO Nova Gorica 10.50 – 11.10 Umetnostni biseri Severne Primorske Študijski krožek za umetnostno zgodovino, UTŽO Nova Gorica 11.10 – 11.45 Lepote in stvaritve Krimina L'UNITRE di Commons, UTŽO Krimin, Italija 11.45 – 12.10 Po sledih aleksandrič in služkinj s Krasa, Brkinov in Vipavskega Študijski krožek Slovensko ljudsko izročilo skozi leto, UTŽO Kras-Sežana 12.10 – 12.50 Gorica nekoč in danes Università della Terza età di Gorizia, UTŽO Gorica, Italija	12.50 – 13.15 Tječe, tječe ... Študijski krožek Spoznavajmo svet in domovino in Kulturna kipepatelnica, UTŽO Ilirska Bistrica 13.15 – 13.30 Piran »kur enbot« (Piran kot nekoč) Liljana Špeh, UTŽO Faros Piran 13.30 – 14.00 Odmor s pogostitvijo 14.00 – 15.15 Otvoritev likovne razstave UTŽO Nova Gorica v Mestni hiši Ogled samostana Kostanjevica Študijski sprehod skozi Novo Gorico Srečanje predstavnikov UTŽO iz Hrvaške, Italije, Avstrije in Slovenije 15.15 – 15.20 Ko zazvenijo strune ... kitaristk z Univerze za tretje življenjsko obdobje Nova Gorica 15.20 – 15.35 Mi govorimo in ustvarjamo tako Študijski krožek za peripatetiko, Literarni študijski krožek, UTŽO Nova Gorica 15.35 – 16.00 Po sledih fate morgane, življenjska zgodba Marice Nadišek Bartol, tržaške in slovenske pisateljice Evelina Umek, UTŽO Ljubljana 16.00 – 17.30 Slavnostni zaključek študijskega leta UTŽO Nova Gorica
--	---

Program bo povezovala Tjaša Jeraj, Univerza za tretje življenjsko obdobje Ljubljana.

Soorganizatorici: Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje • Univerza za tretje življenjsko obdobje Nova Gorica

Širimo obzorja. Združujemo ljudi.

Vabljeni na 2. mednarodni festival znanja in kulture starejših Nova Gorica, četrtek, 25. april 2013

Festival *Primorska skozi čas* so-organizirata Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje in Univerza za tretje življenjsko obdobje Nova Gorica. Festival daje poudarek kulturnemu in izobraževalnemu dogajanju starejših na Primorskem, Notranjskem, Goriškem in v zamejstvu, goste pa pričakujejo od vsepovsod. Tudi vas, seveda. (Vir: Alijana Šantej) **Informacije in prijava za brezplačno udeležbo in prevoz do zaposlitve mest Alenka Gabriela Čeh, 01 433 20 90, univerza3@siol.net.**

Konferenca ECIL

Ljubljana, 23.-24. april 2013

V Ljubljani bo v Narodnem muzeju Slovenije potekalo srečanje ECIL (European Certificate of Intergenerational Learning). Gostiteljica delovnega srečanja bo SUTŽO. Srečali se bodo partnerji iz Velike Britanije, Španije, Bolgarije, Švedske in Slovenije. Namen projekta je pregled stanja na področju medgeneracijskega izobraževanja in razvoj programa medgeneracijskega izobraževanja v podporo medgeneracijskim praksam. V Slovenskem okolju medgeneracijsko izobraževanje že domala dvajset let uspešno razvija Inštitut Antona Trstenjaka. Tudi študijski krožki (ACS in Filozofska fakulteta) so pomembna oblika medgeneracijskih praks in izobraževanja. Imamo tudi nekaj medgeneracijskih centrov kot so Hiša sadežev družbe (Slovenska filantropija). To, kar želimo doseči v ECIL-u, pa je javno priznani program medgeneracijskega izobraževanja, ki povečuje zavest o potrebnih vezeh med generacijami in seveda polje andragoškega raziskovanja in delovanja. Konferenca bo znotraj programa Vseživljenjskega izobraževanja.

Z menoj po mojem mestu ali Personal TownTours v Temišvaru

Temišvar, 24.-28. april 2013

Študenti študijskega krožka Trgi, ulice in stavbe okrog nas z UTŽO Ljubljana odhajajo v Temišvar. V okviru evropskega projekta partnerstvo Grundtvig z naslovom Z menoj po mojem mestu študenti UTŽO Ljubljana pripravljajo svoj obisk v Romuniji. Predstavili bodo študije in osebne zgodbe o svojem mestu prevedene v angleški jezik. Za to srečanje so preučili osebne zgodbe in literaturo o Krakovem in Trnovem.

Srečanje mentorjev in animatorjev UTŽO Ljubljana ob zaključku študijskega leta

Ljubljana, 16. maj 2013 ob 17.00, Dvorana Vič, Trg prekomorskih brigad 7

Sprehodili se bomo skozi letošnje študijsko leto in pogledali načrte za naprej, srečanje pa bomo zaokrožili s krajšim kulturnim programom.

Projekt Mix@ges in generacije, ki jih povezuje umetnost

Ljubljana, 16. maj 2013, Narodni muzej Slovenije

Zveza društev upokojencev Slovenije in drugi partnerji v Mix@ges, evropskem Grundtvig projektu, se bodo 16. maja v Ljubljani srečali na zaključni konferenci projekta skupaj z andragogi, izobraževalci odraslih, umetniki, videoasti, osebjem umetnostnih organizacij, s kulturnimi in socialnimi delavci, raziskovalci pa tudi z mladimi in starejšimi učenci iz vse Evrope. To mednarodno srečanje bo omogočilo poglobljen dialog med generacijami, vse ob pomoči umetnosti in različnih medijev. Plenarna predavateljica *Brian McKechnie*, Centre for Lifelong Learning, University of Strathclyde, Glasgow in *Dušana Findeisen*, Slovenska Univerza za tretje življenjsko obdobje. Več: Diana Lukič, ZDUS, dijana.lukic@zdus-zveza.si. Vabljeni!

Devet tipkovnic

Ljubljana, 22. maj 2013, ob 17.00, Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7

Literarni večer študijske skupine za ustvarjalno pisanje Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani.

Michel Colson: Natakar

Tistega lepega nedeljskega dne

Ljubljana, 1. maj 2013

Za postmoderno obdobje je značilno, da tisto, kar je veljalo nekoč, ne velja več. Nastanejo nove vrednote, nova razmerja, novi načini obnašanja, tudi med generacijami. In tako neko lepo nedeljsko popoldne sedim v družbi mlajših prijateljev približno tridesetih let. Mlad natakar pristopi k mizi in želi izvedeti, kakšne so naše želje. Obrne se k mladi ženi in jo povpraša, kaj bo, nato k mlademu možu in nazadnje k meni. Ves čas se s pogledom sprehaja zgolj med njima. Bližja sta mu. Zanj sem nevidna, on pa se ravna, nič več po pravilih vzgoje, marveč po občutku. Socializiral se je namreč že v novem času in verjame le sebi in svojim občutkom. Čuti z mladimi, s svojo generacijo in tako bo vse dotlej, dokler ne bomo bolj razmišljali o mladih in njihovem položaju v družbi. O mladih, pa tudi o starih. Kakršen je njihov položaj, takšna je namreč tudi naša družba. (Vir: Dušana Findeisen)

Avtor neznan

Družbena pogodba je pravzaprav pogodba med generacijami

London, maj 2013

Pojem družbena pogodba (Jean Jacques Rousseau in drugi) se običajno nanaša na razmerja med oblastjo in ljudstvom. **Danes** se njen pomen širi na razmerja med generacijami. Predavanja prof. Niall Ferguson v seriji Reith govorijo o tem. Kritiki zahodne demokracije namreč ugotavljajo, da je nekaj narobe z našimi političnimi institucijami. Najmočnejši simptom njihove obolevnosti je ogromen javni dolg, ki so si ga države pridelale v zadnjih desetletjih (Grčija 153 %, Italija 123 %, Irska 113 %, Portugalska 112 %, ZDA 107 %, Japonska pa kar 236 % bruto domačega proizvoda). Težava je v tem, da zdajšnje generacije volivcev živijo na račun tistih, ki so še premladi, da bi lahko volili in tistih, ki se še niso rodili.

<http://www.telegraph.co.uk/finance/financialcrisis/9338997/Reith-Lecture-Were-mortgaging->

the-future-of-the-younger-generation.html

Ob podelitvi nagrade Metki Zupanek

Občinska nagrada je odšla v prave roke, v roke Metke Zupanek

Domžale, 22. april 2013

Metki Zupanek, predsednici UTŽO Domžale, je občina ob občinskem prazniku za njeno obsežno uspešno delo podelila srebrno plaketo. Metka Zupanek je bila dvajset let direktorica Delavske univerze v Domžalah, po upokojitvi pa pobudnica ustanovitve tamkajšnje Univerze za tretje življenjsko obdobje, ki jo zavzeto in navdušujoče vodi že petnajsto leto. Univerza je pod njenim vodstvom postala stičišče starejših: omogoča prepletanje njihovega znanja in spretnosti v prepoznavno in cenjeno delo za lokalno skupnost. Je javni prostor, kjer se akumulirata znanje in kulturna produkcija starejših. Metki Zupanek čestitamo tudi ob tej priložnosti. (Vir: UTŽO Lipa Domžale)

2. mednarodni festival znanja in kulture starejših v Novi Gorici

Nova Gorica, 25.4.2013

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je združila moči z Unitri Nova Gorica in stekel je festival širše primorske regije. Veliko je bilo poglobljenih predstavitev primorskih krajev (UTŽO Nova Gorica, Ilirska Bistrica, Faros Piran, Kras Sežana) in zamejskih krajev (UTŽO Gorica, Krmin) z vidika zgodovine in umetnostne zgodovine ter kar nekaj dramatizacij zgodovine in ljudskega izročila (Aleksandrinke, Šavrinke) ter študijskega gradiva (narečja). Z zgodovino Primorske je povezana tudi zgodba Marice Nadlišek Bartol, ki jo je predstavila Evelina Umek, članica UTŽO Ljubljana. Manjkalo ni zvokov citer, kitar, folklornih plesov in pesmi. Vtis? V poplavi svetovne kulture potrošniške družbe lokalno identiteto in kulturo gradijo in branijo starejši ljudje. Na njih je, da jo prenesejo na mlajše. Ob festivalu je stekel še ustanovni sestanek univerz za tretje življenjsko obdobje v regiji Alpe Jadran: Slovenije, Hrvaške, Italije in Avstrije. Program festivala so dopolnili študijski ogledi Nove Gorice in samostana Kostanjevica. Organizacija in programska zasnova festivala je slonela predvsem na Alijani Šantej (UTŽO Ljubljana) in Nedi Perko (UTŽO Nova Gorica). Pozdravne govore so imeli Duška Prinčič Domenis, predsednica UTŽO Nova Gorica, Matej Arčon, župan Nove Gorice in Ana Krajnc, predsednica Slovenske UTŽO. Poudarek govornikov je bil na pomenu znanja in kulture starejših v družbi znanja. Dosežke literarnega, glasbenega in plesnega ustvarjanja smo spremljali v popoldanskem delu programa, ki se je iztekkel v slavnostni zaključek 22. študijskega leta UTŽO Nova Gorica. (Vir: Pavla Rapoša Tajnšek)

Konferenca ECIL

Evropsko spričevalo medgeneracijskega učenja

Ljubljana, 23. in 24. april 2013

V prostorih Narodnega muzeja Slovenije v ljubljanski muzejski četrti na Taboru je stekla druga konferenca ECIL - Evropsko spričevalo medgeneracijskega učenja - po vrsti. Poleg projektnih partnerjev iz petih dežel so se je udeležili tudi študenti andragogike. *Prof. dr. Ana Krajnc* je uvodoma poudarila, da je dialog najpomembnejša značilnost medgeneracijskega izobraževanja, *dr. Dušana Findeisen* in *Tamara Jare* sta skozi več predstavitev načeli vprašanje preobrazbe izobraževalnega programa v on-line program. On-line izobraževanje temelji na knjižnici digitalnega gradiva, na gradnji on-line skupnosti študentov, na povratnih informacijah mentorja. Študenti andragogike so predstavili svoj pogled na medgeneracijske vezi v izobraževanju. Preostali del programa je bil posvečen vprašanjem v zvezi z vodenjem projekta, katerega članica je tudi Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje.

Avtor neznan

Knjige iz domače knjižnice, vir programiranja izobraževalnega programa

Ljubljana, 4. april 2013

Pogovarjali smo se z mentorico Tatjano Bradeško, profesorico zgodovine. V njeni študijski skupini *Svetovna zgodovina* že tri leta obravnavajo zgodovino Judov, sicer malo obravnavano temo v študiju zgodovine na slovenskih fakultetah. Tema pa se je znašla v njihovem študijskem programu zato, ker so jo študenti odkrili v lastni knjižnici. Ena od metod, ki jo mentorica uporablja pri svojem delu, je namreč tudi pregled domačih knjižnih polic in vključitev najdenih naslovov v skupno učenje. Študenti, ki prispevajo takšne vire, vedo, zakaj to storijo. So del njihovega življenja, jih zanimajo, saj jih izberejo sami in o njih radi kaj povedo drugim. Študij zgodovine v tej skupini poteka s prispevanjem virov, obiski razstav, z branjem časopisov, spremljanjem televizijskih oddaj, filmov, strokovne literature in študijskimi obiski. Vendar vse to ni naključno, saj je podrejeno temeljnemu programu, vsebinam in ciljem, ki jih želi mentorica v dogovoru s študenti doseči. Metodo *pogleda v domačo knjižnico* bi zlahka uporabili tudi v drugih

študijskih skupinah. Poznajo jo tudi francoski bibliotekarji, ki ob pregledu domače knjižnice ugotavljajo, kako sta se gradili misel in identiteta strokovnjaka.

Vrnili so se iz Temišvara

Temišvar, april 2013

Prostovoljci, člani študijske skupine *Trgi, ulice in stavbe okrog nas*, so se v Temišvaru udeležili 2. srečanja v projektu *Pojdi z menoj po mojem mestu* (Personal TownTours). Tam so, skupaj z mentorico Meto Kutin, predstavili svoje delo in zgodbe, s katerimi črtajo tematske poti po ljubljanskem urbanem prostoru. V Temišvaru so starejši iz Francije, Italije, Nemčije, Romunije in Bolgarije "hodili" po poteh solate ledenke in "vijugali" po toku Ljubljane. Do naslednjega srečanja, ki bo v Franciji, se bo nabralo še nekaj zgodb in analiz mestnega prostora, na podlagi katerih bo moč izdelati vodnik po Ljubljani skozi oči študentov ljubljanske UTŽO. (Vir: Meta Kutin)

ZA EVROPO GRE
ZA VAS GRE

Vključite se v razpravo

Evropsko leto državljanov 2013
www.eiropa.eu/citizens-2013

V sodelovanju z Old Up iz Pariza

Ljubljana, Pariz, april 2013

Pripravili smo vprašalnik o vlogi Evropske unije v vsakdanjem življenju študentov UTŽO. Med vprašanji so tudi tista, kako si predstavljamo prihodnost Evrope (kot federacijo ali kako drugače), katera področja našega življenja naj bi bila skupna, kako si predstavljamo evropsko državljanstvo. Prosimo za sodelovanje, vprašalnik vam bomo poslali po elektronski pošti. (Vir: Meta Žgur)

Napovedujemo, vabimo

Posvet Informacijska družba in vseživljenjsko izobraževanje

15. maj 2013 ob 09.30 uri, UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, dvorana v pritličju levo

Ob svetovnem dnevu informacijske družbe želimo opozoriti na pomen e-vključenosti in digitalne pismenosti vseh generacij. Predstavili bomo stanje v Sloveniji in ukrepe, ki jih načrtuje Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Prosimo, če svojo udeležbo predhodno potrdite Aleksandri Radojc na e-naslov: a.radojc@siol.net ali po telefonu 01 433 20 90. Kotizacije ni.

Srečanje animatorjev in mentorjev UTŽO Ljubljana ob zaključku študijskega leta 2012/2013

Četrtek, 16. maj ob 17.00 uri. Trg mladinskih delovnih brigad 7, velika dvorana

Mednarodna konferenca Mixages se pričenja v četrtek, 16. maja 2013 ob 10.00 uri v dvorani Ministrstva za kulturo, Ljubljana, Maistrova 10

Tega dne bo nastopil čas, da se ljudje različnih starosti, narodnosti, pogledov pomešamo med seboj, da razpravljamo o umetnosti in jo tudi skupaj doživljamo. Konferenci bo sledil ogled razstave v Muzeju sodobne umetnosti. Organizatorica: ZDUS s projektnimi partnerskimi organizacijami. Vabljeni tudi vi.

Devet tipkovnic: literarni večer študijske skupine za ustvarjalno pisanje UTŽO Ljubljana
Sreda, 22. maj ob 17.00 uri. Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7

Pripovedujmo si po italijansko – skupaj s študenti italijanščine Univerze za tretje življenjsko obdobje

Četrtek, 23. maj ob 17.00 uri. Italijanski inštitut za kulturo, Breg 12
Skupni kulturni dogodek UTŽO Ljubljana in Italijanskega inštituta za kulturo v Sloveniji

Gremo v gore. Razstava članov študijske skupine Narava – znana neznanka
Ogled razstave od 29. maja dalje, Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20

7-2013

Animator je srce študijskega krožka. Častno priznanje profesorici Mileni Kožuh
Ljubljana, 16. maj 2013

Srečanje animatorjev in mentorjev ob zaključku študijskega leta je uvedla *prof. dr. Ana Krajnc* in poudarila, da je animator srce študijske skupine. Častno priznanje Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani je prejela mentorica *prof. Milena Kožuh* za več desetletno predajanje znanja in navduševanje slušateljev za umetnostno zgodovino, književnost in glasbo, za neutrudno tkanje vezi in delovanje v širšem okolju. Sledil je pregled opravljenega dela v letu, ki se zaključuje (Alijana Šantej, Maša Bizovičar, Vida Vilhar Pobegajlo, Meta Žgur, Robi Mlakar, Alenka Gabriela Čeh). Lirično vezno nit srečanja - recitacije pesmi slovenskih pesnikov - so prispevali člani študijske skupine *Umetnost pripovedovanja*, glasbenika *Ana Vipotnik* in *Igor Leonardi* pa sta nas povedla v poletje z zimzelenimi melodijami. (Vir: Alijana Šantej)

Iz arhiva Slovenije

Svojo identiteto Slovenci odkrivamo v Arhivu Slovenije

Ljubljana, 7. maj 2013

Na pobudo animatorice so se člani in mentorica študijske skupine *Kaligrafija* podali v *Arhiv Slovenije* v Grubarjevo palačo v Ljubljani z namenom, da si tam ogledajo stare zapise, urbarje, dokumente ipd. Tam je tudi slovenski filmski arhiv, ki hrani slovenske dokumentarne, animirane in igrane filme od najstarejšega slovenskega filma iz leta 1905 dalje. Ohranjeno je preko 90 % slovenskih filmov. Arhiv hrani še 1809 arhivskih fondov in zbirk od 9. stoletja do danes ali preko 16356 tekočih metrov gradiva na papirju, 5651 naslovov filmov, 909 video naslovov (1214 kosov), 3745 mikrofilmskih kolotov, 8311 mikrofisev in 26 kaset mikrofisev, 157859 fotografij, 591 kosov nosilcev zvoka in še marsikaj. Obisk arhiva je primerno študijsko dopolnilo za večino študijskih skupin univerz za tretje življenjsko obdobje. (Vir: Mojca Močnik)

Dobili smo novo skupino specialistov za izobraževanje starejših

Ajdovščina, 8. maj 2013

V Ajdovski *Hiši mladih* ob sodelovanju *Ljudske univerze Ajdovščina* so spričevala o zaključenem specialističnem študiju Slovenske UTŽO prejeli tamkajšnji udeleženci specialističnega študija. Srečali so se petkrat na usposabljanju na področju izobraževanja starejših in petkrat na usposabljanju iz mentoriranja starejših. *Ana Krajnc* je ob zaključku naredila pregled nad rezultati manjše raziskave pogledov udeležencev na vlogo in lastnosti mentorja in mentoriranja. Razčlenila je tudi *učne projekte*, ki so jih udeleženci navedli. Iz načrtovanja lastnega učenja se namreč veliko naučimo za lajšanje učenja drugih! *Dušana Findeisen* je pokazala, kako nanizati korake v mentoriranju, *Miran Erič* je vizualiziral vlogo formalnega in neformalnega mentorstva. Posebej dragoceno se zdi, da udeleženci izobraževanja želijo ohraniti stik. Sklenili so, da oblikujejo logo *Mreže specialistov izobraževanja starejših*, vse gradivo je zdaj shranjeno v aplikaciji Dropbox, dvanajst udeležencev vseh starosti bo prišlo tudi na izobraževanje s področja medgeneracijskega izobraževanja v projektu ECIL 6. do 7. junija 2013.

Trg dela ni kinodvorana z določenim številom sedežev. Prebivalstveni forum v Bruslju drugačen od prejšnjih

Bruselj, 6.-8. maj 2013

2013 Demograhya Forum: Investing in Europe's Demographic Future (slov. Naložbe v prihodnost prebivalstva Evrope) se je po dveh letih spet odvil, a slišali smo bolj malo novega ali tehtnega! "Križa bo odšla, posledice njenega vpliva na prebivalstvo pa bodo ostale", je dejal eden od navzočih raziskovalcev. *Prof. Francesco Belari* je zagotovil, da je visoka rodnost pozitivno korelirana z razvitostjo države ali pokrajine. Slišali smo, da so se ministri držav članic obvezali, da se reforme ne bodo dotikale sektorja izobraževanja, da ne bo omejitev na področjih, ki zadevajo otroke? Delovna mesta naj bi bila družinam prijazna? Upoštevala naj bi tako otroke kot ostarele starše zaposlenih, dopust za negovanje teh naj bi dobili celo bratranci

ali sestrične zaposlenih? Za starejše delavce naj bi uvedli nekatere ukrepe kot so krajši delovni čas 37 ur tedensko, delovni timi naj bi bili mešane starosti, starejši delavci naj bi se izobraževali predvsem iz menedžmenta in komunikacije? Če se delovna sila stara, se proizvodnost podjetja zato ne manjša. Ko bo generacija baby boom odšla v pokoj (morala bo delati dolgo!), pa se bodo delovna mesta izpraznila in tedaj bodo na razpolago mladim, je dejal eden od bruseljskih oblikovalcev prebivalstvene politike. Kaj res? Trg dela ni kino dvorana z določenim številom sedežev. Trg dela je dinamičen in delovnih mest mladi ne morejo kar podedovati. Ta običajno poniknejo ali se transformirajo.

Še utrinki s Prebivalstvenega foruma

Bruselj, 6.-8. maj 2013

”Še nikoli doslej nisem doživel tako velikega pretoka sredstev iz javnega v zasebni sektor”, je povedal nekdo od navzočih. Kar 25 % evropskega gospodarstva zdaj predstavlja socialna ekonomija. Danes je pomembnejše od pomoči to, da ljudem odpiramo obzorja, da se postavijo na noge. Pa tudi, izobraževati bi jih bilo potrebno za težke razmere. V Evropi je namreč 120 milijonov ljudi pod pragom revščine, 25 milijonov je nezaposlenih in 25 milijonov zaposlenih, a revnih. V državah z visoko udeležbo v izobraževanju odraslih je tudi več starejših, ki se izobražujejo. Misel, vredna razmisleka, pa je: ni več toliko potrebno predvsem prenašati znanje, večati usposobljenost zaposlenih, marveč je potrebno predvsem motivirati tiste, ki se učijo. Forumu sta se na povabilo Evropske komisije udeležila *Dušana Findeisen* (SUTŽO) in *Samo Zupančič* (ZDUS).

V Slovenskem dijaškem domu

Drug drugemu učitelji, vsi skupaj učenci. Na študijskem obisku v Trstu

Trst, 7. maj 2013

Člani študijske skupine *Babica in dedek za današnji čas* so bili na obisku v Slovenskem dijaškem domu Srečko Kosovel v Trstu. Srečali so se z neverjetno motiviranimi ljudmi, združenimi okrog ravnatelja Gorazda Pučnika. Dom preveva veselje do dela z mladimi, vse od malčkov, vključenih v jasli, učencev, dijakov in celo študentov, pa do »ptičkov brez gnezda«, kot otroke brez staršev in brez doma imenujejo v Domu. Še posebej pa vse, gojence in zaposlene, povezuje slovenski jezik. Veseli so bili slovenskih knjig, darila Društva Beli obroč Slovenije in članic študijske skupine. Srečanje je bilo za člane skupine »pika na i« vsemu, s čimer so se skozi leto spoznavali. (Vir: Andreja Kotnik Trček)

Utrinek s posveta

Prvi ambasadorki Wikipedije na Univerzi za tretje življenjsko obdobje sta prejeli ta naziv na posvetu «Informacijska družba in vseživljenjsko izobraževanje»

Ljubljana, 15. maj 2013

Na posvetu Informacijska družba in vseživljenjsko izobraževanje (e-vključenost in digitalna pismenost) na UTŽO Ljubljana sta ob svetovnem dnevu informacijske družbe slušateljici *Ljuba Brank* in *Eli Drenik Delidžakova* prejeli naziv Ambasadorka Wikipedije na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani. Izobraževali sta se v študijski skupini Wikipedija, zdaj pa svoje znanje širita med druge starejše študente. Na posvetu so sodelovali še prof. dr. Ana Krajnc (uvodni nagovor), Aleš Petič, glasnik digitalne tehnologije. Omenil je potrebo po dialogu generacij, kontinuiteti izobraževanja in upoštevanju digitalnih potreb starejših. Dr. Simona Kralj Zatler z Direktorata za informacijsko družbo je predstavila temeljne koncepte in ukrepe za digitalizacijo družbe. Robi Mlakar z UTŽO Ljubljana je poudaril dosežke in načrte računalniškega izobraževanja na UTŽO v Ljubljani. Meta Žgur je prikazala film na to temo. Maja Rant je predstavila medgeneracijsko učenje računalništva na Inštitutu Antona Trstenjaka, kjer so izobrazili sto medgeneracijskih parov v šestih letih. Lada Zei (ZDUS) je spregovorila o izobraževanju in uporabi novih medijev. UTŽO Škofja Loka pa je pričarala svoje računalniške urice. Posvet je bil deležen podpore ESS in MJU.

Ste že kdaj slišali za indeks dejavnega staranja?

Bruselj, maj 2013

Koliko posamezna država v Evropski uniji spodbuja dejavno staranje, bomo odslej merili z *indeksom dejavnega staranja* (angl. the active ageing index). Dejavno staranje je omogočiti na področjih zaposlovanja, sodelovanja v družbi, neodvisnega zdravega življenja. Meri se tudi glede na zmožnost, da zagotovimo okolje za dejavno staranje. V okolje spadajo pričakovana življenjska doba pri 55 letih, pričakovana zdrava življenjska doba pri 55 letih, duševno in mentalno blagostanje, uporaba računalniških spretnosti, povezanost v družbi in izobraževalni dosežki. Slovenija se je tokrat uvrstila nizko, na 19. mesto na lestvici 27-tih držav. To pa seveda izkazuje tudi odnos do drugih prebivalcev. Čas je, da se pogledamo v zrcalo.

Srečanje generacij. Foto: Miklavž Čuk

Mix@ges ali prepletanje generacij

Ljubljana, 16. maj 2013

V organizaciji ZDUS se je v Ljubljani odvila mednarodna konferenca Mixages. Plenarna govornika sta bila *dr. Graham Smith* z Inštituta Senior Studies, University of Strathclyde iz Glasgowa in *dr. Dušana Findeisen* (SUTŽO) s predavanjem *Generacije, medgeneracijsko učenje in umetnost v Sloveniji*. Oba sta se lotila vprašanja generacij, oba sta poudarila nujnost dialoga in sodelovanja med generacijami. *Dušana Findeisen* je dejala, da generacija ni časovni, marveč je družbeni ali historični koncept; da generacije poimenujemo različno, kar zrcali družbene spremembe v ozadju kot so: razslojevanje družbe, drugačni načini socializacije in integracije v družbo. Današnjim 45-letnikom je težko. Od njih se po starem modelu pričakuje, da bodo imeli stabilno službo, stabilno družinsko življenje, a da bodo hkrati prožni ... Zgodovinski, družbeni, politični in ekonomski dogodki oblikujejo skupne značilnosti generacij. Če pa jih primerjamo po dostopu do dela, zdravja, izobraževanja, stanovanja, mobilnosti, kulture, prostega časa, ugotovljamo velike razlike. *Dušana Findeisen* je predstavila tudi projekt ECIL, Evropsko spričevalo medgeneracijskega učenja, in projekt FOR-AGE.

Blended Learning, Grundtvigov tečaj za učitelje angleškega jezika

Praga, 1.-6. april 2013

V okviru programa Grundtvig se je mentorica *Majda Ažman Bizovičar* z UTŽO Ljubljana udeležila tečaja Blended Learning (slov. Mešane učne metode), ki ga je pripravil Language and Training, s.r.o. Praga. Gre za izobraževalne programe, kjer se udeleženci vsaj delno učijo s pomočjo predstavitve in razlage učne snovi po spletu. Na splet so postavili svoj »class blog«, ki ga bodo dopolnjevali in uporabljali tudi v prihodnje. Pri tem so se naučili tehničnih prijemov za oblikovanje in uporabo spletnih strani, npr. ustvarjanje povzetkov obsežnih besedil, izbire najpogostejših besed v besedilu, itd. Izkusili so učenje po Skypu in tam tudi sami izvedli učno uro angleščine. (Vir: Majda Ažman Bizovičar).

Izmenjali so znanje in vtise

Domžale, maj 2013

Društvo Lipa, Univerzo za tretje življenjsko obdobje Domžale, je v okviru svojega študijskega obiska in delovanja v Sloveniji obiskala *Helga Pöcheim*, Grundtvig asistentka in predstavnica Die Wiener Volkshochschule. Navzočim je predstavila izobraževanje odraslih na Dunaju in v Avstriji. Spoznala je delovanje Društva Lipa, ki želi razvijati izobraževanje starejših odraslih za vse razsežnosti: spoznavno, telesno, kulturno, družbeno. *Helga Pöcheim* je magistra prevajalstva, govori več jezikov, uči se slovenščine in tudi zato je lahko navezala tople stike s študenti Univerze za tretje življenjsko obdobje v Domžalah. Dunajska Visoka šola za odrasle je prav tako kot Društvo Lipa pomemben akter lokalnega razvoja, njune materialne možnosti za delovanje pa so različne, kljub naporom občine Domžale. (Vir: Metka Zupanek)

Pesnik je zaklad. Srečanje ob zaključku študijskega leta

Budanje, maj 2013

Študentke iz skupine *Medsebojni odnosi* (mentorica prof. dr. Ana Krajnc) so pri svojem študiju z vidika psihologije analizirale pesmi dvajsetih pesnikov iz vasi Budanje pri Ajdovščini, nedavno pa so se s pesniki tudi srečale ob obisku ob koncu študijskega leta. Starejši pesniki opisujejo navade v vasi, življenje v vojaški suknji, odnose v družini, najmlajša komaj petnajstletna pesnica se sprašuje o bivanjskem smislu. Da majhen kraj z osemsto prebivalci premore toliko pesnikov, združenih okrog Mirana Krašne mlajšega, animatorja, ki navdušuje sokrajane za skupno delo, da so ti različnih let, da vsi z zanosom in ponosom sodelujejo pri nastajanju pesniške podobe kraja in prebivalcev, se ne zgodi pogosto! Vaščani so se odločili, da bodo pol vrnjenega denarja, ki jim ga je bil dolžan Telekom za njihovo delo ob postavitvi telefonskih kablov, vložili v tisto, kar jim je skupno, v skupen zaklad, pesniško zbirko. Od takrat je njihov kulturni dom stičišče domačinov in obiskovalcev vseh starosti. Primer smo opisali tudi v projektu medgeneracijskega izobraževanja ECIL.

Venio Pilon

Zoran Mušič

Prebrali smo: Venio Pilon. Na robu

Ajdovščina, maj 2013

Venio Pilon se je rodil leta 1896 v Ajdovščini, po tistem pa ga je pot vodila od Ajdovščine do Firenc, od Firenc do Dunaja, od Dunaja do Prage, od Prage do Pariza. Poleg opisov razmerij in akterjev ajdovskega kulturnega in gospodarskega življenja je večji del te avtobiografije posvečen srečevanju Slovencev na pariškem Montmartru. Kot je bila v njegovih časih navada, so si Slovenci v Parizu med seboj pomagali in pred nami se zvrstijo imena tistih, ki so tja prišli, četudi bežno, le na obisk; slikarji, kiparji, filmarji, pisatelji (nekaj imen: Zoran Mušič, France Štiglic, Ciril Kosmač itd.). V tem delu bodo našli zrcalo mnogi, predvsem študenti primorskih univerz za tretje življenjsko obdobje, starejši študenti francoskega jezika in kulture, ob njih pa tudi mnogi drugi.

Napovedujemo, vabimo

Devet tipkovnic: literarni večer študijske skupine za ustvarjalno pisanje UTŽO Ljubljana

Sreda, 22. maj ob 17.00 uri. Trubarjeva hiša literature, Stritarjeva 7

Pripovedujmo si po italijansko - skupaj s študenti italijanščine Univerze za tretje življenjsko obdobje

Četrtek, 23. maj ob 17.00 uri. Italijanski inštitut za kulturo, Breg 12

Skupni kulturni dogodek UTŽO Ljubljana in Italijanskega inštituta za kulturo v Sloveniji

Delavnica za boljšo e-vključenost starejših, Škofja Loka

Kdaj: 28. maj ob 9.00

Kje: Društvo upokojencev Škofja Loka in Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje v okviru projekta *Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših* organizirata delavnico za boljšo e-vključenost starejših v informacijsko družbo. Srečanje sofinancirata MJU in Evropski socialni sklad. Za več informacij se obrnite na Aleksandro Radojc, a.radojc@siol.net.

Gremo v gore. Razstava članov študijske skupine Narava - znana neznanka

Ogled razstave od 29. maja dalje, od 10.00 do 18.00 ure. Prirodoslovni muzej Slovenije, Prešernova 20, Ljubljana

Keramični ptiči in njihova bivališča. Razstava krožkov keramike UTŽO Ljubljana.

Kdaj: 7. do 22. junij, vsak dan od 16.00 do 19.00 ure

Kje: Vrt Mete Berce, Kocjanova 7, Ljubljana-Šentvid

8-2013

Pod prostovoljskim soncem ...

Prostovoljec naj bo. Starost ni na drugem planetu

Ljubljana, 18.-25. maj 2013

14. festival prostovoljstva se je odvijal od 18. do 25. maja v Ljubljani. Na Kongresnem trgu se je predstavilo 84 prostovoljskih organizacij, med njimi UTŽO Ljubljana. Študentke UTŽO, prostovoljke bodisi v programih organiziranega prostovoljnega dela v javnih ustanovah, bodisi v mednarodnih projektih, so mimoidočim predstavljale univerzo in njene programe prostovoljstva. Ob stojnici so se ustavljali večinoma starejši, ki jih je zanimalo, kako se vpisati na univerzo, kakšne so možnosti za vključitev v mednarodno sodelovanje in seveda zanimalo jih je prostovoljstvo samo. Oglasili pa so se tudi mladi, ki jim je misel na tretje življenjsko oddaljena in včasih jim je izvalila tudi nasmeš na usta. Toda »starost ni na drugem planetu«, pravi pisateljica Simone de Beauvoir in vse bolj potrebujemo tudi tesno medsebojno sodelovanje generacij. (Vir: Meta Žgur)

Naredili smo Evropo, zdaj moramo narediti še evropske državljane. Evropa in vi Ljubljana, maj 2013

Po koncu Rissorgimenta je Massimo d'Azeglio izjavil: «Naredili smo Italijo, zdaj moramo

narediti še Italijane!« Podobno bi lahko dejali, da EU imamo, toda ali imamo tudi evropske državljane, ki bi svojo identiteto doživljali na več ravneh: lokalni, nacionalni, evropski? Slovenska UTŽO je tako partnerica v programu *Evropa in vi*, ki ga v Evropskem letu državljanov koordinira *Old up* iz Pariza. Vprašalnike o vlogi Evropske unije je na UTŽO Ljubljana izpolnilo 145 respondentov. Spoznanja? Skoraj vsi vprašani so bili mnenja, da so se z vstopom v EU zgodile spremembe. 65 % vprašanih meni, da so te spremembe najbolj vidne na ekonomskem in političnem področju.

Zanimiv je podatek, da malo več kot tretjina vprašanih na UTŽO misli, da bi Evropski uniji pomagalo pri njenem napredovanju, če bi poenotili izobraževalne sisteme in premešali kulture (da bi razvili nekakšno nadkulturo, osvobodeno navezanosti na nacionalne meje, kulturo). 41,4 % vprašanih je mnenja, da so državljani Republike Slovenije naklonjeni evropskemu državljanstvu, čeprav jih kar 66,2 % ni vedelo, da je leto 2013 *Evropsko leto dejavnega državljanstva*. Malo več kot polovica vprašanih verjame, da bi lahko pojem evropskega državljanstva najbolje razširili s pomočjo javnih občil in izmenjav ter kulturnih srečanj. Spodbuden pa je podatek, ki pravi, da se 64 % vprašanih namerava udeležiti volitev v Evropski parlament, ki bodo v maju naslednjega leta. (Vir: Meta Žgur)

Ko prestopimo prag Centra Zarja, se srečamo z raznolikimi in iskrenimi odzivi Ljubljana, 14. maj 2013

Poškodbe možganov pogosto preprečujejo, da bi igrali socialne igre, gradili "komunikacijske strategije", se pretvarjali, skrivali čustva, nemir. Ko stopimo med mlade v Centru Zarja v Ljubljani, vemo, da so vsi njihovi odzivi resnični, a tudi raznoliki. Njim je Alijana Šantej predstavila Univerzo za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani, njene izobraževalne, kulturne, svetovalne, prostovoljske, nacionalne in evropske dejavnosti. "Imeti znanje, to je pomembno", so potrdili in pritrdili mladi poslušalci z možganskimi poškodbami. Duška Ravnikar, članica študijske skupine Človek in njegove pisave, je spregovorila o kaligrafiji: "Ko počasi in skrbno vlečem pero po papirju, sem z glavo in srcem samo pri pisanju. Takrat se umirim." Ustvarjanje in kultura tlakujeta pot in omogočata gradnjo dostojanstva. Tega se v Centru Zarja zavedajo. (Vir: Alijana Šantej)

Z odprtja razstave v Prirodoslovnem muzeju

Gremo v gore je tretja razstava v Prirodoslovnem muzeju Slovenije Ljubljana, 29. maj 2013

Naše gore »niso najvišje, a so najlepše, kar nam je dala narava. Gorski gozdovi varujejo tla pred erozijo, v pasu ruševja in na gorskih travnikih je obilica planinskega cvetja in zanimivih živali, ki uspešno kljubujejo ostremu podnebj. Pod vrhovi se lesketajo alpska jezera.« To je izjava članice študijskega krožka *Narava - znana neznanka* (mentorica je dr. Staša Tome), ki je v Prirodoslovnem muzeju Slovenije pripravil že tretjo razstavo, tokrat poimenovano preprosto in vabljivo *Gremo v gore*. Na ogled bo do septembra 2013. (Vir: Meta Žgur)

Pripovedovali so si

Pripovedujmo si po italijansko Ljubljana, 23. maj 2013

Stekel je skupni kulturni dogodek Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ljubljani in Italijanskega inštituta za kulturo. Študijske skupine z UTŽO Ljubljana na nadaljevalni zahtevnostni stopnji so predstavile italijanske pripovedke, pravljice in pregovore ter literarna dela Giannija Rodarija in Luigia Malerbe. Dogodek sta skupaj s slušatelji UTŽO pripravili mentorica Nataša Helena Tomac in Helga Poecheim, asistentka v programu Grundtvig na UTŽO Ljubljana (Vir: Alenka Gabriela Čeh)

Igraj se z mano. Vsekakor, z veseljem Ljubljana, maj, 2013

Punčke iz cunj izpod rok slušateljic UTŽO Ljubljana so sodelovale na 7. mednarodnem festivalu *Igraj se z mano*, ki se je odvil na Kongresnem trgu v Ljubljani. Obiskovalci so imeli možnost spoznati, kako punčke nastajajo, materiale, ki so potrebni za njihovo izdelavo, kako punčkam narišemo obraz in 'ustvarimo' izraz in še kaj. Dogodki festivala (organizatorja sta Zavod Janeza Levca v Ljubljani in Društvo za kulturo inkluzije) so namenjeni druženju ne glede na starost, izobrazbo in druge socialne in kulturne značilnosti. Nudijo priložnost za povezovanje in spoznavanje ob pomoči skupnih dejavnosti. (Vir: Alenka Gabriela Čeh)

Ptičji dol ali ko domači vrt postane javni prostor Ljubljana, 6.– 22. junij 2013

Vrt Mete Berce, študentke UTŽO Ljubljana, gosti razstavo Ptičji dol, ki prikazuje različne ptiče in njihova bivališča. Vsi ptiči so izdelki članov keramičnih krožkov Univerze za tretje življenjsko

obdobje v Ljubljani (mentorica Lučka Šičarov). Med sprehodom po Ptičjem dolu na pot stopijo bahavi pelikan, sramežljive siničke, zasneženi pingvin. Med vejami, v ribniku, na štorih občudujemo štirideset ptičev in njihovih bivališč. Razstava je na ogled do 22. junija, vsak dan od 16.00 do 19.00, Kocjanova 7, Ljubljana-Šentvid. (Vir: Meta Žgur)

Slovesno ob petnajstletnici UTŽO Ajdovščina. Obljuba novih prostorov Ajdovščina, 7. junij 2013

Društvo Most, univerza za tretje življenjsko obdobje Ajdovščina, praznuje petnajsto obletnico delovanja. Navzoče je pozdravila njena zdajšnja predsednica Ljudmila Kovač. "V teh letih smo gradili mostove med mlajšo, srednjo in starejšo generacijo, da ni vsaka ostala na svojem bregu, marveč se je srečala z drugimi tam, na sredi mostu", je dejala nekdanja predsednica te univerze Marija Breclj, orisujoč prehojeno pot in hotenja. Na slovesni prireditvi je UTŽO Ajdovščina predstavila dosežke svojega sooblikovanja lokalne skupnosti. Prireditve, ki se je udeležil tudi ajdovski župan Marjan Poljšak, je naredil slovesno tudi poseben dogodek: Občina Ajdovščina je 7. junija podpisala pogodbo o gradnji novih prostorov za UTŽO Ajdovščina in društvo upokojencev. Čestitamo! (Vir: Meta Žgur)

Osnutek nacionalne kulturne politike 2014-2017. Pobude Slovenske UTŽO Ljubljana, junij 2013

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje kot eden najvidnejših spodbujevalcev kulturnega izraza in kulturne prenašalske vloge starejših je podala nekaj predlogov za oblikovanje nacionalne kulturne politike. Ponudba kulture, ki "vključuje starejše", namreč ni tisto, česar bi si želeli, marveč morajo starejši in njihove organizacije dobiti dejavno vlogo v kulturi. Kultura v življenju starejših ni namenjena ohranjanju njihovih "vseživljenjskih kompetenc", marveč izrazu, ustvarjanju, posredovanju kulture; tako kot to velja za nas vse in tudi za vse druge obrobne družbene skupine, ki pa v osnutku niso omenjene.

Napovedujemo, vabimo

Starejši in življenje v soseski - podlaga za participativno politiko razvoja sosesk Gelsenkirchen, 27. junij 2013

Na Visoki poklicni šoli v Dortmundu na Univerzi uporabnih znanosti so opravili triletno raziskavo o tem, na kakšen način se življenje starejših v soseski izboljša, če se naslonimo na njihove razvojne zmožnosti in manj na primanjkljaje. Starejši meščani so sodelovali na četrtnih konferencah, spoznanja teh konferenc pa so dala podlago za participativno mestno politiko staranja in starejših. Posvet ob zaključku projekta je namenjen raziskovalcem socialne politike, socialnim gerontologom, geragogom, delujočim na področju lokalnega razvoja, načrtovalcem družbenega razvoja, strokovnjakom za skupnostno delo s starejšimi, socialnim podjetnikom, urbanistom, izobraževalcem odraslih in drugim. **Kdaj:** 27.06. 2013 **Kje:** Wissenschaftspark Gelsenkirchen **Kaj:** Strokovni posvet. **Več in prijava:**

<http://www.brainstorm-agentur.de/liw.htm>

Avtor neznan

Kaj študenti UTŽO menijo o sodobni umetnosti? Obisk v Muzeju sodobne umetnosti Ljubljana, junij 2013

Sodobna umetnost še ni del zgodovine. Preseneča s še nepreverjeno formo in aktualnimi sporočili, zato moramo odnos do nje kritično oblikovati sproti. Da je to mogoče le z učenjem, je pokazal nedavni eksperiment v Muzeju sodobne umetnosti na Metelkovi v Ljubljani. Dve študijski skupini umetnostne zgodovine z UTŽO Ljubljana sta se podali na pot spoznavanja sodobne umetnosti in spreminjanja odnosa do nje. Eksperiment je vključeval ogled razstave Jožeta Baršija (pod vodstvom umetnika) ter dva pogovora mentorice s študenti: pred in po ogledu razstave. Pred obiskom so študenti dejali, da nad sodobno umetnostjo »niso navdušeni«, »so razočarani«, zdi se jim »dolgočasna«, tudi »provokativna«. Sodobne umetnosti bojda ne razumejo. »Hočem nekaj doživeti in razumeti, moja sposobnost razumevanja pri sodobni umetnosti ne seže tako daleč.« In še: »Čudna je ta sodobna umetnost, nimaš kaj dosti gledati. «Umetnina mora »nuditi užitek«, mora biti »lepa«. »Sto škatel na kupu in to je umetnost?« Zanimivo pa je, da so nekateri poudarili pomen učenja in poučevanja: če bi jim to umetnost nekdo razložil, bi začeli »drugače gledati«. (Vir: Rajka Bračun Sova)

Calouste Gulbenkian in Generations United želita zvedeti več o temah, vrednih raziskovanja

Lizbona, junij 2013

Slovenska UTŽO je sodelovala v konzultacijah Generations United (New York) in sklada Calouste Gulbenkian (Lizbona). Slednji se posveča umetnosti, pa tudi vprašanjem starosti, staranja in medgeneracijskega sodelovanja. Tema, ki smo jo prepoznali kot vredno raziskovalno temo, so življenjski prehodi v poznejših letih življenja v povezavi z normativnimi (družbeno pričakovanimi) in nenormativnimi dogodki. Prehod ali tranzicija je zmeraj med dvema razvojnima obdobjema in ob prehodih teče učenje, transformacija človeka, njegovih vrednot, ravnanja itd. Spremeni se struktura odnosov, stikov, sporazumevanja. Naša hipoteza je, da v današnjih časih skupaj s transformacijo družbe nastajajo tudi novi tranzicijski dogodki. Prepoznati te dogodke in znanje, ki ga ob tem potrebujemo, bi bilo pomembno za raziskovalce izobraževanja starejših, strokovnjake vseh vrst, marketinške delavce in politike.

Čevljar iz tehniške zbirke

Srečanje v Tržiškem muzeju

Kulturni mediatorji v prihodnje tudi v Tržiškem muzeju

Tržič, 11. junij 2013

Rajka Bračun Sova, so-avtorica projekta Kultura starejših - popotnica mlajšim, kulturni mediatorji v slovenskih muzejih, je predstavila zasnovo in razvoj koncepta modela in prakse kulturnih mediatorjev. Kulturni mediatorji so študenti univerz za tretje življenjsko obdobje, ki jih na UTŽO usposabljammo z namenom, da prostovoljno delujejo v javnih ustanovah (muzejih, bolnišnicah, botaničnem vrtu itd.) Seznanijo se s kulturo prostovoljnega dela, pridobivajo znanje, ki ga bodo potrebovali kot pomožni kustosi in pomožni muzealci, spremljevalci bolnikov, vrtni prostovoljci, pripovedovalci zgodb. Hkrati se izobraževanja udeleži tudi osebje javnih ustanov za razumevanje vloge teh prostovoljcev. Pomembna je tudi spremljajoča kampanja v javnih občilih. Namen avtoric tega projekta je bil narediti znanje starejših vidnejše in omogočiti lokalni skupnosti, da ga uporabi. Na dogodku v Tržiškem muzeju je nastopila tudi etnologinja prof. ddr. Marija Stanonik, ki bo s starejšimi zbirala življenjske zgodbe.

Evropsko spričevalo medgeneracijskega učenja tokrat v Ajdovščini

Ajdovščina 6.-7. junij 2013

V Ajdovščini se je oblikovala skupina specialistov izobraževanja starejših. Veselje do učenja in dela v učni skupini, ki so ga pokazali, pa je bilo tolikšno, da smo tudi pilotni izobraževalni program v projektu ECIL prenesli v Ajdovščino v Hišo mladih, seveda ob organizacijski podpori Ljudske univerze Ajdovščina. Potek izobraževanja je spremljala tudi Ann-Kristin Boström s Švedske, izvajalki programa pa sta bili Dušana Findeisen in Tamara Jare. Preizkusili sta izobraževalne dejavnosti Beth Johnson Foundation iz Velike Britanije, program pa sta podprli z izdelavo projektne osnove za reševanje resničnih problemov Vipavske doline ter s svojim teoretskim vložkom o konceptu generacije, medgeneracijskega učenja, o oblikah medgeneracijskega povezovanja, skupnostnega dela v soseskah itd. Sleherna družba pozna delitve vseh vrst: na stanove, družbene sloje, družbene razrede, generacije, a ob tem mora obdržati (medgeneracijsko) skupnost. Pa še to: prebivalci vseh generacij na posameznem ozemlju potrebujejo raznoliko strokovno podporo (znanje o zasnovi in razvoju projekta, zakonodaja, animiranje prebivalcev za skupno delo, pridobivanje finančnih sredstev) za samostojen razvoj novih dejavnosti in možnosti zaposlitve. Ob vrednem delu se generacije brez težav povežejo med seboj.

Petra Varl: Samo punce. Razstava: Družinski portreti

Zdaj tudi novi stereotipi o mladih in starejših

Ajdovščina, junij 2013

Pred družbenimi spremembami se branimo tako, da zlahka sežemo po priročnih stereotipih, primitivnih kognitivnih shemah, kot bi dejal slovenski psiholog Janek Musek. Še nedavno je veljalo, da so starejši modri, izkušeni. Pa danes? Usposabljanje specialistov izobraževanja starejših v Ajdovščini znotraj projekta ECIL je pokazalo, da starejše mladi vidijo tudi kot nepristne, nezanesljive, "ni, da bi jim verjel", starejši pa mlade kot "polne denarja", z veliko prostega časa itd. Razlog več, da sožitje in sodelovanje generacij podpremo tudi z medgeneracijskim izobraževanjem, ki osvešča o naravi in položaju ter sodelovanju generacij.

Kdo še praznuje petnajsto obletnico? Društvo Pristan - UTŽO Koper

Koper, junij 2013

Sanjali sva o ... univerzi za tretje življenjsko obdobje. Podali sva se od enih do drugih institucionalnih vrat. Ker prepričevanje ni uspelo, sva se dela lotili sami, sta zapisali Albina Ostrouška in Alberta Ostan. Mojca Brank, zdajšnja predsednica UTŽO Koper, pa je v zbornik ob 15. letnici zapisala teze, ki jim sledita univerza in besede o nadaljnjem razvoju. "Še so ljudje, ki jih nismo spoznali, še so knjige, ki jih nismo prebrali ...", so o svoji vedoželjnosti spregovorili slušatelji.

Na rob dogodka Digitalni dedki in babice. Kaj naj počnemo z njimi?

Ljubljana, 6. junij 2013

Dogodek v Cankarjevem domu so nastopajoči posvetili predvsem pomenu navzočnosti starejših na družabnih omrežjih. "Potrebna bo skrbna analiza življenjskega sloga in potreb te velike ciljne skupine". Naš komentar? Spoznati bo treba predvsem vrednote starejših kot so prosti čas, odnosi, kultura, lepota, pa tudi nemoč, tiste vrednote, zaradi katerih se starejši v post-socialističnih družbah, ki prisegajo predvsem na brezglavo delo, pogosto znajdejo na družbenem robu. Še več, v krizah podjetja odkrijejo starejše kot tržno nišo. Spoznajo, da imajo ti različen življenjski slog in potrebe, da so starejši "segmentiran trg". V reklamah se takrat

končno pojavijo tudi starejši. "Dejstvo je pomembno, kajti kogar ni v reklamah, ga ni", je nekoč dejal slavni francoski novinar Bernard Pivot. Znanje, ki ga pridobivajo o starejših potrošnikih proizvajalci in trgovci, pa si morajo pridobiti tudi starejši potrošniki, da bi s svojim trošenjem upravljali sami in ne drugi. (Vir: Robi Mlakar)

Digitalno drevo

Starejši izobraženci so vse bolj del internetne skupnosti

Ljubljana, 6. junij 2013

Ljuba Brank, mentorica študijskega krožka Wikipedija in Robi Mlakar, vodja računalniškega izobraževanja na UTŽO Ljubljana, sta se v okviru konference Slovenija IT udeležila razprave Wikipedija gre med ljudi. Ljuba Brank je predstavila ugotovitve in učinke študijskega krožka Wikipedija, ki ga že drugo leto zapored organizira UTŽO Ljubljana ob finančni podpori MOL. Govor je bil tudi o odprtokodnih sistemih, ki omogočajo, da lahko vsakdo brezplačno ustvarja in spreminja računalniške aplikacije. Na takšnem sistemu je nastala tudi Wikipedija. Sodelujoči so izrazili veliko zadovoljstvo, da starejši izobraženci vse bolj postajajo del internetne skupnosti Wikipedija, katere glavni namen je menjati, prenašati in ustvarjati znanje. (Vir: Robi Mlakar)

Japonski dresnik ali Fallopia japonica

Ljubljana, 16. junij 2013

V Botaničnem vrtu Ljubljana, partnerski ustanovi, so se vrtni prostovoljci z UTŽO Ljubljana udeležili konference o japonskem dresniku, tujerodni invazivni rastlini, ki vse bolj ogroža naravno okolje. Konferenca je potekala v sklopu projekta VIJ - vrtni prostovoljci in japonski dresnik. Japonski dresnik je pred dobrimi sto leti prejel priznanje za zelo obetavno novo rastlino, saj so cenili njegovo medovitost, dekorativnost in odpornost. Lastnost te rastline, da že iz enega samega centimetra koreninskega sistema ali stebela vegetativno razvije novo matično rastlino, pa jo je kasneje uvrstila med sto najbolj invazivnih rastlin na svetu. Konferenci je sledil prikaz tehnike odstranjevanja japonskega dresnika v naravi. Do jeseni bodo vrtni prostovoljci z UTŽO izvedli akcije čiščenja japonskega dresnika v naravnem okolju krajinskega parka Rožnik. Projekt sofinancira MOL. (Vir: Tamara Jare)

Za njih ni počitnic?

Ljubljana, junij 2013

Skupina članov študijskega krožka *Trgi, ulice in stavbe okoli nas* z UTŽO Ljubljana se skozi poletje pripravlja na tretje projektno srečanje v francoskem mestu Vannes. V naslednjem letu pa bo znotraj evropskega projekta *Z menoj po mojem mestu* (angl. PersonalTown Tours) organizirala zaključno konferenco v Sloveniji. Znotraj tega projekta nastajajo zgodbe o Ljubljani, podlaga za osebno vodenje gostov in obiskovalcev našega mesta.

V poletje pojdimo s knjigo ...

Napovedujemo, vabimo

Vpis v novo, trideseto študijsko leto 2013-2014 bo na UTŽO Ljubljana potekal na njenem sedežu, na Poljanski cesti 6, od 2. septembra dalje v času od 9.00 do 12.00. Vpis po spletu zaradi narave študija na UTŽO ni mogoč. Novi izobraževalni programi: Kazensko pravo, Življenje je igra molekul, Kulturna dediščina, Od branja do pisanja, Naravno vrtnarjenje, Zgodovina, jezik in kultura Madžarske.

Naša varnost in kriminaliteta (mentor doc. dr. Aleš Završnik). Zdi se, da smo obdani s kriminalom, toda kako ločiti med kaznivimi, nelegitimnimi in neetičnimi dejanji in kaj sploh je 'pravi kriminal'? Kako se zavarovati pred nelagodnimi občutki in pred tem, da bi postali žrtev kaznivih dejanj? Kako je zločin obravnavan v književnosti? Namen programa je spodbuditi slušatelje, da soustvarjajo diskusijo o aktualnih dilemah in razumejo, da ni vse tako črno kot nas prepričujejo. **Življenje je igra molekul** (mentorica red. prof. dr. Marinka Drobnič Košorok). Mentorica vas bo na poljuden, a teoretično podprt način, popeljala v razumevanje biokemije, v vprašanja kot so molekularne osnove bolezni, zakaj brez hrane ne gre, v čem je razlika med človekom in bakterijami in v druga zanimiva vprašanja življenja okrog nas. **Kaj je dediščina - slovenska in svetovna UNESCO-va dediščina** (mentor mag. Dušan Kramberger). Dediščina nas vse bolj določa. Je izraz naše preteklosti in je zagotovilo naše prihodnosti. Z vprašanjem dediščine, vrednot, ki jo podpirajo, z vprašanjem, kaj dediščina pomeni za slehernega med nami in za narod, se boste ukvarjali v tem programu. **Od branja do pisanja** vas bo povedla prevajalka dr. Mateja Seliškar Kenda. Seznanila vas bo s tem, kako povezati branje z ustvarjalnim pisanjem. Spoznali boste različne načine ubeseditve in izražanja sebe.

Paul de Gobert: La voie légumineuse

Naravno vrtnarjenje (mentorica Barbara Podlogar, dipl. ing. agr.) Poglobili se boste v zapletena razmerja med tlemi, mikrobi, rastlinami, živalmi in človekom. Vrstila se bodo predavanja, diskusija, praktično delo. Veliko bo vprašanj in odgovorov: čemu služijo nalomljene vejice v zelenjadem vrtu? Ali res moramo paziti na to, katere rastline posadimo skupaj? Kako delujejo v vrtu esenca kopriv in druge rastlinske esence? Kako ustvariti kompost? Spraševali se boste o tem, kako se rastline same branijo pred škodljivimi vplivi, pa tudi, če je vrtnarjeva vloga res v tem, da vse nadzoruje, ali je morebiti bolje, da zgolj ustvari za rastline okoliščine, sredi katerih lahko te dobro uspevajo.

Avtor neznan

Zgodovina, jezik in kultura Madžarske (mentor dr. Boštjan Plut). Pri izvajanju programa bodo sodelovali tudi strokovnjaki in predstavniki veleposlaništva Madžarske, lektorata za madžarski jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Društva Jozef Atila in Centra Banfi iz Lendave. Svojih sosedov ne poznamo dovolj, da bi lahko dobro razumeli sebe. Tudi zato se boste v tem programu seznanili z madžarsko zgodovino, življenjem prebivalcev Madžarske, s spreminjanjem njihovega načina vsakodnevnega življenja. Poglobili se boste v kulinariko, oblačilno kulturo, glasbo, pesmi, plese, v njihove načine preživljanja prostega časa, kulturnega in političnega življenja. Spoznali boste, če boste tako želeli, madžarsko književnost, glasbo, film itd.

Preberite v reviji Naša žena Ljubljana, maj 2013

Na obisk v različne študijske skupine po Sloveniji že več mesecev prihaja mag. Helga Pöcheim, ki je na Slovenski UTŽO zaposlena kot "asistentka v programu Grundtvig". Kako doživlja Slovenijo in izobraževanje starejših, vzemo iz članka Alenke Steindl, študentke v študijskem krožku Novinarstvo na UTŽO Ljubljana.

Srečanje na sotočju Donave in Save 4.-6. julij 2013

O vprašanju računalniških spretnosti in izobraževanja starejših v podonavskih državah (Bolgarija, Srbija, Hrvaška, Slovenija, Nemčija) in o ustanovitvi novega mednarodnega društva

za razvoj izobraževanja starejših v Podonavju bo tokrat tekla beseda na Univerzi v Beogradu, v majhni delovni skupini, ki jo koordinira Univerza v Ulmu. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je namreč že ustanovna članica Podonavskega foruma civilnih organizacij, ki si želi Podonavje povezati na različnih področjih, med drugim tudi na področju družbenega razvoja. Podonavje je Evropska komisija priznala kot posebno entiteto, tako kot denimo Sredozemlje.

10-2013

Spoštovani bralci,

tokratne e-novice so počitniške, zato v njih ne boste našli najave prihajajočih dogodkov in bolj malo bo poročil o izvedenih dogajanjih. Tokrat dajemo prostor predvsem razmišljanju o starejših in starosti, takšnemu, ki prinaša bodisi spodbujajoča vprašanja za nadaljnji kritični razmislek, bodisi inovativne rešitve. Odslej bomo občasno dali prostor tudi opisu dejavnosti svojih partnerskih ustanov (Vzajemnost, Kinodvor, Slovensko mladinsko gledališče, Slovenski etnografski muzej, Prirodoslovni muzej Slovenije, Muzej za arhitekturo in oblikovanje Ljubljana, Loški muzej Škofja Loka, Tržiški muzej, Klinični Center Ljubljana, Botanični vrt Ljubljana, UNICEF itd).

Vzajemnost, revija za vse starosti Ljubljana, julij 2013

Kako dolgo je ta revija že med nami? Ne vemo natanko, a spominjamo se, da je bila pred tridesetimi leti eden redkih virov, v katerih je bilo moč najti vprašanja starejših in odgovore nanje. Toda ti časi so že zdavnaj pozabljeni. Danes je *Vzajemnost* revija za starejše in vse generacije. Že več kot desetletje pa drži zrcalo tudi univerzam za tretje življenjsko obdobje. Tu imajo svojo stran študenti UTŽO, njihovi mentorji, člani novinarskega študijskega krožka. V zadnji številki julij-avgust je na strani U3, strani 58, intervju z *Nevenko Tomšič*, predsednico UTŽO Ilirska Bistrica. Če boste članek prebrali, boste videli, da se Nevenka Tomšič uvršča med tiste srečneže, ki jim je delo konjiček. Tako pravi *Neva Železnik*, avtorica članka in mentorica študijskega krožka Novinarstvo na UTŽO Ljubljana.

Kako se upreti oglasom na Googlu in lažnemu poimenovanju

Ljubljana, julij 2013

"Optimiziranje" spletnih strani je razmeroma donosen posel, ki dejavnost podjetja pripelje prav na vrh vseh zadetkov. Pri tem ni nobenih omejitev, kako svojo stran oziroma domeno poimenujete. Če se boste podali na splet in iskali zvezo Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje in če to počnete pogosto, se bo kmalu na vrhu zadetkov pojavilo ime Tretja univerza (tako študenti UTŽO poimenujejo UTŽO med seboj). Seveda to ni tisto uradno, zaščiteno ime, to bi pač bil prekršek! Gre za oglas in marketinški trik, ki ponuja življenjsko zavarovanje. Toda, kako zaupati banki, ki se že na samem začetku posluži nespoštljivih "trnkov", s katerimi želi ujeti naivne ribe. Kako se ji upreti? Z znanjem!

Pravičnost do generacij in med generacijami, nov politični koncept

Pariz, julij 2013

Antropologinja Margaret Mead je prva uporabila izraz "prepad med generacijami". Prepad sredi vsakdanjega življenja: prepad v lokalni skupnosti, digitalni prepad med generacijami, prepad na delovnem mestu, te besedne zveze pogosto slišimo. Pravičnost do generacij in med generacijami '(angl. intergenerational fairness) - gre za novo evropsko politično temo - pa ne more biti le finančno vprašanje, vprašanje vzdržnosti pokojninskih sistemov (daljša delovna doba, daljše plačevanje prispevkov). Medgeneracijska pravičnost zahteva nov sporazum o dejavni solidarnosti med generacijami. **Ta sporazum naj temelji na paradigmi:** delo, državljanska so-odgovornost, so-odgovornost podjetij, javnih ustanov in politikov za gradnjo bolj vključujoče družbe, takšne, kjer ni denar edini sveta vladar. Preoblikovanje delovnih mest in delovna mesta politiki zdaj natančno analizirajo na nacionalni in evropski ravni, delovna mesta in delavci pa živijo svoje vsakdanje življenje, daleč od njihovih razprav. Rešitve tako ne bi smele prihajati od zgoraj navzdol, marveč obratno! Strokovne in družbene rešitve so prava pot, potrebujemo endogeno rast podjetij, takšno, ki upošteva inovativno kulturo zaposlenih. Potrebujemo multidisciplinarno raziskovanje delovnih mest za to, da bi bila delovna mesta boljša. Na staranje prebivalstva se morajo pripraviti tako posamezniki kot delovne organizacije in institucije, pravi francoski gerontolog Gerard Cornet (Vir: EMIL, A European Map of Intergenerational Learning).

"Zavarovalni primer - starost"

Ljubljana, julij 2013

Pokojnina je družbena pravica, ki jo pridobimo, ko smo stari in smo dovolj dolgo poklicno delali ali pa to pravico pri starosti 65 let pridobimo, če smo le dovolj dolgo plačevali pokojninsko zavarovanje. Gre za zavarovanje za primer starosti, kot pravijo zavarovalniški agenti. Vendar, lej ga šmenta, zdi se, da pri 65-tih letih starost nastopi ali ne nastopi. Če želite tudi po upokojitvi delati, biti zaposleni, velja, da v vašem primeru "zavarovalni primer starosti" ni nastopil. Ne moremo namreč imeti hkrati status zavarovanca na podlagi dela in starostnega upokojenja.

Starostni upokojenec je tako le nekdo, ki ne dela, ali ne opravlja dela z elementi delovnega razmerja. Skrivnostna so pota zavarovalniške previdnosti.

Cikel šestih srečanj spremlja upokojevanje

Milano, julij 2013

Društvo *Nestore* iz Milana organizira cikel šestih enodnevnih tedenskih srečanj za tiste, ki prehajajo iz "statusa zaposlenega v status upokojene osebe" in si morda želijo delovati kot prostovoljci na področju socialnega dela. Razprava teče o družbenih in kulturnih spremembah ob pripravah na upokojitev, tako na delu kot v zasebnem življenju. Kaj upokojitev pomeni za posameznika in skupnost? Kaj pomeni za odnose med starimi in novimi generacijami zaposlenih. Več: [Centro Maderna](#)

Po 65-tem letu starosti zaposlene najdemo zgolj v nekaj sektorjih. katerih?

Leicester, julij 2013

Stereotip ali predsodek pravi: "Starejši so manj sposobni in so manj zavzeti za delo". Ta predsodek "priklene" starejše na delovno mesto, na katerem so, in tako ti s časom postanejo preveč kvalificirani za delo, ki ga opravljajo. Na drugem delovnem mestu bi bili morda koristnejši. Dve skupini starejših zapustita trg dela med 50-tim in 59-tim letom starosti: *malo izobraženi* in *malo plačani starejši delavci*, saj jih ta pogosto iztisne iz vrst zaposlenih. Tisti najboljše plačani lahko prenehajo delati, ker si želijo spremembe ali zato, ker skrbijo za obolele starše ali vnuke. Tisti, ki ostanejo na delu, pa opravljajo bodisi manj kvalificirano delo, kot bi ga lahko, ali pa vodstveno delo. Po 65-tem letu starosti se tako delovna sila strne le v nekaj sektorjev. Veča se tudi število samozaposlenih. (Vir: Stephen McNeir, Niace).

Zakaj je urjenje spomina nesmiselno. Ne gre za priklic znanja

Pariz, 11. junij 2013

"La fabrication du souvenir" (slov. Kako se tke spomin). Pogovor s Pascale Piolino z inštituta CNRS v Parizu. *Spominjanje ni isto kot priklic znanja*. Različnih situacij se lahko spominjamo različno. Lahko se vživimo v preteklost in pri tem gre za *epizodni spomin* (fenomenološki zapis dogodka, skupaj s podatki in čustvi, ki smo jih ob tem doživeli), lahko pa nek spomin sestavimo iz različnih drobcov, morda so tam tudi čustva, a ta so posplošena, ne povezujejo se s posamezno epizodo. Tedaj gre za *semantizirano spominjanje* (ko nečemu pripišemo pomen) in takšni spomini so bolj abstraktni. Gre bolj za znanje, ki mu sami pripišemo pomen. Kako se je takšno znanje (šolsko znanje, informacije iz vsakdanjega življenja) naselilo v nas, ne vemo. Slikanje možganov pokaže, da se pri spominjanju preteklosti aktivirajo cele mreže, odvisno od razpoloženja, pa tudi spola! Pri ženskah so mreže drugačne kot pri moških. Če vzpostavimo »stanje plavanja«, pa se lahko spominjamo preteklosti in tudi prihodnosti! Pri spominjanju vsi

ne uporabljamo enakih mehanizmov. Nekateri pacienti zaradi možganskih lezij, denimo, vidijo sedanost le skozi prizmo preteklosti. Tako bolniki z Alzheimerjevo boleznijo niso v sedanosti, zavetje najdejo v preteklosti, v času, ko so bili še navzoči v sedanosti, zato se zgodi, da pričnejo govoriti z glasom otroka. Iz preteklosti črpamo prizore, ki nas vodijo v prihodnost, k našim ciljem: črpamo identiteto, predstavo o sebi. Spomini pa niso otrpli, se preoblikujejo. Ko nekdo zgubi spomin, znanja, ki je v njem, ne more formulirati, čustev ni. Učiti se na pamet seznam besed, kot nemalokrat priporočajo, pa ne pomaga pri vzdrževanju spomina. Nima smisla. Enkodiranje namreč ni pasivno dejanje.

Vrnili smo se s podonavskega sestanka v Beogradu Beograd, 3.-4. julij 2013

Partnerji smo pregledali rezultate opravljene fizibiliti študije o izobraževanju odraslih, izobraževanju starejših odraslih, dejavnem staranju in računalniškem izobraževanju v naših državah (Slovenija, Hrvaška, Srbija, Romunija, Bolgarija, Nemčija). Predlagamo ustanovitev telecentrov v ruralnih regijah, ustanovitev konzorcijev javnih mest internetnih storitev. Slovensko študijo je vodila *Meta Žgur*. Kaj smo zvedeli, o čem smo se dogovarjali? Da so Beograjčani na več fakultetah hkrati izvedli *Akademski teden za starejše*. Da so se trije projekti - Slovenija je bila partnerica v vseh treh - AESAEC, IANUS, DANET uvrstili med 'izbrane najboljše projekte' Age on Stage. Dogovorili smo se, da bodo nekatere naše študijske skupine v letu 2014, če bodo tako želele, odpotovale v ULM na Donau Fest (Podonavsko praznovanje) in dogovorili smo se o financiranju za njihove poti. Postavili smo temelje novemu mednarodnemu društvu za izobraževanje starejših. Več :

<http://www.age-on-stage.eu/einzelseminare/>

<http://www.danet-at-work.eu/final-meeting-and-conference/>

<http://www.aesaec.eu/>

PA ŠE TO !

Ogledali smo si razstavo *Naj živi življenje* (srb. Živeo život) v muzeju Zepter v Beogradu. Verjetno po zgledu berlinskega Muzeja DDR razstava ponuja vpogled v življenje poprečnega Jugoslovana v letih od 1950 do 1990. Se še spominjate? Povprečen Jugoslovani je vstajal ob šestih, uporabljal je domačo zobno kremo, stanovanje je dišalo po toplem mleku, odhajal je na delo z avtobusom, vozil je fička, veselil se je počitka ob državnih praznikih. Če odmiselite, da je na razstavi bolj malo slovenskega, makedonskega, bosanskega, albanskega, saj so avtorji zbrali artefakte predvsem na srbskih tleh, potem vam bo razstava v veselje. »Špice« in odpovedi prvih televizijskih dnevnikov, vonjave, ki so plule po vseh naših kopalnicah (Pino silvestre, Pitreli), gorenjsko opremljen gostinski lokal in natakariče v oranžnih nylon haljah in visokih črnih ortopedskih čevljih, odlomki iz filmov kot so Ljubezen in moda, stari jugo s čudovito mehкими sedeži, v katerega lahko sedete in nemoteno pritiskate na hupo ... Časopisi in revije iz tistih časov, stare razglednice. Kot nekdanj se ob osmih podam v tvojo ulico. Kustosi na razstavi so prostovoljci.

Naj živi življenje!

11-2013

ZAPIŠITE SI, ZAPOMNITE SI, POVEJTE DRUGIM!

2. SEPTEMBRA SE PRIČNE VPIS V JUBILEJNO, TRIDESETO ŠTUDIJSKO LETO UNIVERZE ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE V LJUBLJANI

Več kot 3500 starejših študentov

Več kot 4700 vpisov

Več kot 120 mentorjev

Več kot 50 študijskih programov

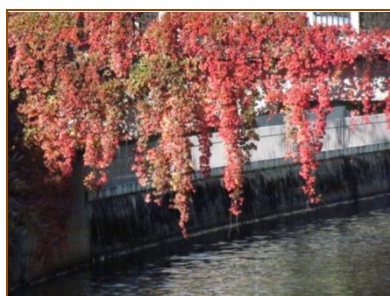
Več kot 290 študijskih skupin

Inovacija je uspešna, ko jo uporabimo. Svetovna konferenca podjetij Dewesoft Trbovlje, 6. avgust 2013

Borut Pahor, predsednik države in pokrovitelj svetovne konference Dewesoft v Trbovljah, je predstavnikom podjetij Dewesoft, ki so prišli z vseh celin, čestital za inovativnost in poslovni

uspeh. »Uspešna inovacija je tista, ki jo uporabimo,« pravijo v podjetju. Otvoritve konference sta se udeležili tudi *prof. dr. Ana Krajnc*, predsednica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje in *Tanja Šulak*, mentorica in odgovorna urednica revije Andragoška spoznanja. Inovativno podjetje DEWESOFT je leta 2000 v Trbovljah ustanovila peščica prijateljev inženirjev z *Juretom Knezom* na čelu. Danes ima predstavništva v ZDA, Kanadi, na Kitajskem, Japonskem in po vsej Evropi, veliko dela za NASO. Nenehno razvijajo računalniške programe, merilce obnašanja snovi v različnih okoliščinah. Njihovi merilci so vgrajeni v rakete, letala, avtomobile, pomagajo vzdrževati kulturne spomenike, kot je npr. katedrala svetega Petra v Rimu. Potrebe uporabnikov naraščajo, trg se širi, podjetje je zavezano inovacijam, te pa so mogoče le, če inovatorji uporabnikom natanko prisluhnejo. Pomembno je »znati poslušati«, zaznati, predvideti, preseči meje, biti optimističen, imeti sproščene medsebojne odnose. To so sestavine inovativnih prizadevanj. (Vir: Ana Krajnc)

Miklavž Čuk: Kakor ruj, 2012

Naj bo več naravoslovja na slovenskih UTŽO

Ljubljana, avgust 2013

Zbližanje z naravo ni samo po sebi umevno, moramo jo spoznati, imeti več znanja, da nam bo blizu, da jo bomo ščitili in zaslutili, kako smo povezani z njo v nedeljivo celoto. Biologija, geologija, botanika, zoologija, hortikultura, astronomija so vede, ki bi jih v mreži UTŽO Slovenije morali uvesti, širiti in negovati. Poleg naštetih ved so tu še bolj uporabna področja naravoslovja kot npr. vrtnarstvo, sadjarstvo, zelenjadarstvo in navsezadnje tudi vinarstvo. V praksi se hitro širi parkovna kultura tudi v okolje vaških hiš. Nov način življenja: urejeno okolje doma z zasajenimi najljubšimi kulturnimi rastlinami daje posebno kakovost okolju. Več je možnosti za nakup enoletnih rož in tako so balkoni obremenjeni s cvetjem. Toda kakšnim? Naravoslovje pomaga pridobivati prostovoljce za Botanični vrt, služi pa tudi razumevanju lastnih vrtov. Novosti navdušujejo. Zakaj ne bi tudi ta del kulture zaokrožili v novih študijskih krožkih že kar to jesen? Pripravimo se in vse bomo lahko uresničili. Svet mreže Slovenske UTŽO je že večkrat priporočil, naj bo več naravoslovnih vsebin v naših programih. Poglejmo v okolje in med mladimi in starejšimi strokovnjaki bomo našli obetavne mentorje. (Vir: Ana Krajnc, predsednica Slovenske UTŽO)

Nazaj v šolo. Avtor fotografije neznan

Čas je za longitudinalne študije v preučevanju staranja; psihološka rast se v visoki starosti ne ustavi

V času odraščanja naj bi bili najbolj inteligentni in takrat naj bi imeli tudi največ pozitivnih psiholoških značilnosti, čemur naj bi sledilo linearno upadanje (Schaie, 2000, str. 260). Uporaba longitudinalnih študij strukture osebnosti starejših pa je ta spoznanja ovrgla. Izkazalo se je, da se psihološka rast nadaljuje v visoko starost. Nedvomno drži, da se je podoba starosti spremenila ne le v interpretaciji Roscharchovega testa, marveč tudi v našem kolektivnem razumevanju starosti. Reichlin (1984, str.79) tako klinične psihologe navaja naj upoštevajo posameznikov "biološki, socio-kulturni in intelektualni kontekst", kar je že uveljavljeno v svetovanju starejšim. Pionirske študije so starejše prikazovale kot psihološko slabotne z upadajočimi zmožnostmi, danes se utrjuje prepričanje, da so za takšno podobo starejših krive takratne prevladujoče raziskovalne metode. (Glej: Schaie, K. W. (2000). The impact of longitudinal studies on understanding development from young adulthood to old age. *International Journal of Behavioral Development*, 24, 257-266 in Reichlin, R. E. (1984). Current perspectives on Rorschach performance among older adults. *Journal of Personality Assessment*, 48, 71-81.

Bo logika zasebnega kapitala zmagala v filozofiji evropskega prava?

V evropskem pravu se zdaj krešejo javni in zasebni interesi. Privatizirajo se storitve javnega pomena (elektrika, voda, pošta, telefon, transport, stanovanje). V filozofiji evropskega prava so zdaj tudi društva obravnavana kot ekonomski akterji, če ponujajo storitve ali izdelke, ki so plačljivi ali niso plačljivi in če ta društva opravljajo dejavnosti na področju, kjer obstaja ali verjetno bo obstajala konkurenca drugih. Pri tem ni ozira na njihovo družbeno, humanitarno, dobrodelno poslanstvo. Za Evropo je sleherna družbena dejavnost zgolj ekonomske narave. Tako se je evropsko pravo, ki vse bolj podpira pretakanje denarja davkoplačevalcev iz javnega v zasebni sektor, lotilo tudi društev. V enakovreden položaj postavlja društva in večnacionalne družbe? Posledice te filozofije v posameznih državah čutijo predvsem tista društva, ki so bila subvencionirana na temelju večletnih pogodb in imajo zaposlene. Zdaj so podvržena zapletenim postopkom evalvacije svojega delovanja. Imela naj bi javna naročila, pri izboru

ponudnikov pa bi morala upoštevati ne najboljše, marveč najcenejše, kar ukinja njihovo inovativno naravo. Francozi zahtevajo ukinitve takšne obravnave (la circulaire Fillon dne 18. januar 2010), ki načinja posebno naravo društev, kakršno poznajo že od francoske revolucije dalje (dejavno državljanstvo, družbena angažiranost, združevanje znanja in interesov v neekonomske namene).

Čarobni proces, sredi katerega so zgodbe oživele

Bristol, 2013

Vsakdo nosi v sebi vsaj eno zgodbo, ki si jo želi povedati. Zgodbe o Bristolu, ustvarjalno pripovedovanje zgodb, so povezali izkušnje posameznikov vseh generacij v celoto njihovih pripovedi. Zbrali so že več kot dvesto zgodb. Mnoge med njimi govorijo o doživljanju Bristola: kako so pripovedovalci sami ali njihovi predniki prispeli v Bristol. Kako je delati in živeti v tem mestu. Zbirka vseh zgodb skupaj daje vpogled v zgodovino in razvoj Bristola, v središču zgodb pa so glasovi posameznikov. Zgodbe so nastale v delavnicah, kjer so udeležencem pomagali, da so jih ubesedili in vizualizirali ob uporabi računalnika, fotografij in osebnih arhivov, denimo domačih filmov ali posnetkov predmetov prav posebnega pomena za lastnike. Pripovedovanje zgodb, najprej udeležencem delavnice, potem pa še širšemu občinstvu, je čaroben proces. Proces je nastajal skupaj z Bristolskim muzejem ter Galleries and Archive Service. Projekt se nadaljuje. Podoben projekt "Moje ulice" je v Sloveniji izvedel Radio Študent in prav bi bilo, da bi posnetki našli svoje mesto v enem od muzejev v Ljubljani.

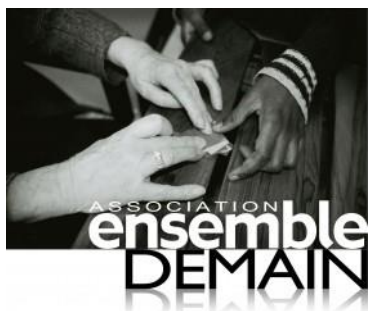
Več: <http://www.watershed.co.uk/dshed/bristol-stories>

Spletna stran FORAGE je referenčna stran za raziskovalce, praktike, politike

Avgust, 2013

Počasi se oblikujeta spletna stran in baza podatkov mreže v evropskem projektu FORAGE za preučevanje izobraževanja in učenja starejših. Tam je tako moč najti navedbo in kratko vsebino politik izobraževanja starejših odraslih v posameznih državah, pregled raziskovalnih del, kvantitativne in kvalitativne raziskave, pregled raznolikih praks izobraževanja starejših, newsletters na evropski in nacionalni ravni, pregled evropskih projektov na področju izobraževanja starejših odraslih. Bralec dobi pregled nad različnimi drugimi bazami podatkov, mrežami v izobraževanju starejših, organizacijami, raziskovalnimi centri in raziskovalnimi programi, konferencami. Uvodna predstavitev vodi k celotnemu besedilu tam, kjer je mogoče. Vse navedeno je v angleškem jeziku. Poleg tega pa ima šestnajst partnerjev svojo stran tudi v nacionalnem jeziku. Iskanje po geslih je mogoče znotraj ForAge strani in zunaj strani. Spletna stran ForAge bo služila kot vodilo, kot referenčna stran raziskovalcem, strokovnjakom, politikom, študentom, ustanovam in organizacijam na področju izobraževanja starejših in je prva svoje vrste. ForAge je deležen finančne in strokovne podpore Evropske komisije znotraj programa Vseživljenjsko učenje in programa Grundtvig.

Celosten projekt medgeneracijskega sodelovanja je postal trajna dejavnost

Pariz, 2013

Odkar je je Slovenska UTŽO v projektu ECIL, se intenzivneje ukvarjamo s teorijo medgeneracijskega izobraževanja in seveda z opazovanjem prakse v različnih državah. Na konferenci Evropske komisije "One step up in later life", kjer sem moderirala razpravo o medgeneracijskem učenju, sem tako srečala Carole Godet, ustanoviteljico društva Ensemble demain. Društvo je zasnovalo pedagoški program in delavnice, ki povezujejo stanovalce domov starejših s "težavnimi" dijaki.

Medgeneracijski projekti niso vprašanje improvizacije. Imeti morajo jasne cilje, strukturo, stalno okolje, sredstva. Izobraževanje je potrebno tudi za zaposlene v domu starejših, da ti lahko sodelujejo. Delavnice potekajo vsak tretji teden, vzporedno tečeta dve ali tri. V projektu so napisali roman o srečevanju generacij, ustvarili filme, razstave, predstavitvene spote, naredili zbirko navodil učiteljem, ki si želijo v uvesti medgeneracijsko delo.

Več: <http://www.vousnousils.fr/2013/01/09/ensemble-demain-539966>

Napovedujemo, vabimo

V katere nove študijske programe se bo moč vpisati v jubilejnem tridesetem študijskem letu na UTŽO v Ljubljani?

Naša varnost in kriminaliteta (mentor doc. dr. Aleš Završnik). Zdi se, da smo obdani s kriminalom, toda kako ločiti med kaznivimi, nelegitimnimi in neetičnimi dejanji in kaj sploh je 'pravi kriminal'? Kako se zavarovati pred nelagodnimi občutki in pred tem, da bi postali žrtev kaznivih dejanj? Kako je zločin obravnavan v književnosti? Namen programa je spodbuditi slušatelje, da soustvarjajo diskusijo o aktualnih dilemah in razumejo, da ni vse tako črno kot nas prepričujejo.

Življenje je igra molekul (mentorica red. prof. dr. Marinka Drobnič Košorok). Mentorica vas bo na poljuden, a teoretično podprt način, popeljala v razumevanje biokemije, v vprašanja kot so molekularne osnove bolezni, zakaj brez hrane ne gre, v čem je razlika med človekom in bakterijami in v druga zanimiva vprašanja življenja okrog nas.

Kaj je dediščina - slovenska in svetovna UNESCO-va dediščina (mentor mag. Dušan Kramberger). Dediščina nas vse bolj določa. Je izraz naše preteklosti in je zagotovilo naše prihodnosti. Z vprašanjem dediščine, vrednot, ki jo podpirajo, z vprašanjem, kaj dediščina pomeni za slehernega med nami in za narod, se boste ukvarjali v tem programu.

Japonski jezik in kultura (mentorica dr. Klara Hrvatin). V programu boste spoznavali značilnosti japonske kulture, kateri običaji prevladujejo, katerim vrednotam sledijo Japonci in kako so le-te drugačne od vrednot v evropskem kulturnem prostoru. Poglobili se boste v zgodovinsko pogojenost prepletanja tradicionalnega in sodobnega načina življenja, ki sta vidna v vsakdanjiku Japoncev, njihovi kulturi in umetnosti. V programu boste spoznali tudi osnove japonščine: tri različne pisave in osnovne vsakodnevne izraze v japonščini.

Od branja do pisanja vas bo povedla prevajalka dr. Mateja Seliškar Kenda. Seznanila vas bo s tem, kako povezati branje z ustvarjalnim pisanjem. Spoznali boste različne načine ubeseditve in izražanja sebe.

Naravno vrtnarjenje (mentorica Barbara Podlogar, dipl. ing. agr.) Poglobili se boste v zapletena razmerja med tlemi, mikrobi, rastlinami, živalmi in človekom. Vrstila se bodo predavanja, diskusija, praktično delo. Veliko bo vprašanj in odgovorov: čemu služijo nalomljene vejice v zelenjadem vrtu? Ali res moramo paziti na to, katere rastline posadimo skupaj? Kako delujejo v vrtu esenca kopriv in druge rastlinske esence? Kako ustvariti kompost? Spraševali se boste o tem, kako se rastline same branijo pred škodljivimi vplivi, pa tudi, če je vrtnarjeva vloga res v tem, da vse nadzoruje, ali je morebiti bolje, da zgolj ustvari za rastline okoliščine, sredi katerih lahko te dobro uspevajo.

Zgodovina in kultura Madžarske (mentor dr. Boštjan Plut s somentorji). Pri izvajanju programa bodo sodelovali tudi strokovnjaki in predstavniki veleposlaništva Madžarske, lektorata za madžarski jezik Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Društva Jozef Atila in Centra Banfi iz Lendave. Svojih sosedov ne poznamo dovolj, da bi lahko dobro razumeli sebe. Tudi zato se boste v tem programu seznanili z madžarsko zgodovino, življenjem prebivalcev Madžarske, s spreminjanjem njihovega načina vsakodnevnega življenja. Poglobili se boste v kulinariko, oblačilno kulturo, glasbo, pesmi, plese, v njihove načine preživljanja prostega časa, kulturnega in političnega življenja. Spoznali boste, če boste tako želeli, madžarsko književnost, glasbo, film itd.

Vabljeni na 2. mednarodno konferenco ForAge: Prihodnost izobraževanja in učenja starejših. Učenje iz izkušenj

Budimpešta, 30. september – 1. oktober 2013

Cilji: Preučiti trende in razvoj na področju izobraževanja in učenja v poznejših letih življenja.

Teme: Kontekst Evrope 21. stoletja, kontekst izobraževanja starejših. Kakovost izobraževanja in usposabljanja starejših odraslih. Korist od izobraževanja v poznejših letih življenja. Izkušnje drugih evropskih mrež in podatkovne baze. Pogledi mednarodnih organizacij. Nova vprašanja v izobraževanju starejših. Konferenco bodo spremljale ustne predstavitve in predstavitve lepakov evropskih projektov na področju izobraževanja in učenja starejših.

Plenarni nastopajoči: Professor Dr László Iván, predsednik Madžarske akademije starejših (Hungarian Academy of Older People), dr. Alan Tuckett OBE, predsednik International Council for Adult Education (ICAE), dr. Michael Sommer, koordinator Infonet, Akademie Klausenhof, professor Franz Kolland, Univerza na Dunaju.

Kraj: Courtyard by Marriott Hotel, Budapest City Centre, József körút 5, Budapest, H-1088 Hungary.

Kotizacija: 165 EUR.

Nastanitev: Courtyard by Marriott, Budapest City Centre. Soba za eno osebo 85 EUR, soba za dve osebi 95 EUR na sobo in noč. V cene je vključen davek na dodano vrednost in zajtrk.

Stik: TREBAG, Nagykovácsi, Hungary, H-2094 Kossuth L. str. 20. Za prijavo udeležbe in nadaljnje informacije: Barbara Varga-Pintér, MD, barbara.varga-pinter@trebag.hu
<http://www.foragenetwork.eu/en/database/item/140-forage-2nd-international-conference/>

12-2013

VPIS V LETOŠNJE, JUBILEJNO ŠTUDIJSKO LETO POTEKA. VABLJENI! UTŽO LJUBLJANA, Poljanska 6, Tel: 01 433 20 90

ČLANARINA VAM SKOZI LETO OMOGOČA OBISKOVANJE IZBRANEGA IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA, PREJEMANJE ELEKTRONSKIH NOVIC, DAJE VAM MOŽNOST PROSTE UPORABE RAČUNALNICE IN PROSTE UDELEŽBE V SKUPNIH IZOBRAŽEVALNIH PROGRAMIH IN DOGODKIH UTŽO. PROGRAM TEH NAPOVEDUJEMO SPROTI V RUBRIKI: OBVEŠČAMO VAS, VABIMO VAS NA KONCU E-NOVIC.

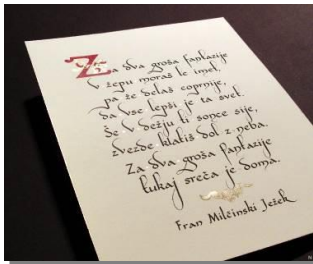
**Znanje, kultura, kvaliteta življenja je njihov moto. Deset let UTŽO Sevnica
Sevnica, september 2013**

S skupnimi močmi so vidni meščani in ustanove Sevnice pred desetimi leti odprli svojo univerzo, se vključili v mrežo Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje, sprejeli njena spoznanja in izkustvo bližnje UTŽO Trebnje, a z odločnimi koraki krenili po svoje v podporo sebi in lokalnemu razvoju. Člani so Sevnčani, prihajajo pa tudi iz drugih občin: Krško, Brežice in Radeče. Starejšim prebivalcem (zdaj ima UTŽO 200 članov, 67 % članic in 33 % članov) je sleherni leto na voljo približno osemnajst študijskih krožkov in različna predavanja. Poudarek svojega delovanja so dali glasbi in poeziji (koncerti in pesniške zbirke se vrstijo). Člani univerze, slikarji, razstavljajo na javnih razstavah. Na UTŽO Sevnica so organizirali 220 predavanj s skrbno izbranimi predavatelji iz vse Slovenije. Univerza za tretje življenjsko obdobje v Sevnici, o tem ni dvoma, je postala nepogrešljivo kulturno srce življenja v mestu, kraj javnega dogajanja, stičišče znanja in kraj, kjer se rojevajo in uresničujejo zamisli. (Vir: UTŽO Sevnica)

Raste zanimanje za francoski jezik. Postanimo "bons vivants" ali ljubitelji dobrega življenja. Ljubljana, september 2013

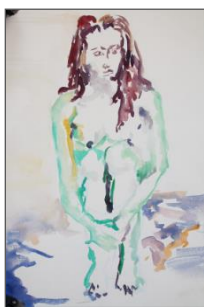
Ste odkrili lonec z vrtnicami (ste odkrili skrivnost)? Ste dali jezik mački (ste se predali, ker ne veste)? Imate srce v roki (ste darežljivi)? Vam kdo lomi noge (vam gre na živce)? Letos pričenjamo z novo študijsko skupino francoskega jezika s profesorico *Lučko Cizelj*. Da lahko spregovorimo v tem jeziku, moramo hkrati vstopiti v francosko kulturo. Z njo se naši študenti srečajo pri sleherni uri in slehernem študijskem obisku. Francoščina je lep in analitičen jezik, pravijo, a francoščina je predvsem jezik radosti, dobrega načina življenja, ki ga Francozom Nemci že od nekdaj zavidajo. Ni čudno, da je njihova pričakovana življenjska doba najdaljša v Evropi.

Poezija Frana Milčinskega Ježka v kaligrafski interpretaciji

Človek in njegove pisave - kaligrafija je program za mir v duši Ljubljana, september 2013

Poudarki v besedilu nekoč niso bili v črni, marveč v rdeči barvi. Rimska minuskula, rimska majuskula, gotica, unciala itd. so pisave, ki jih srečujemo. Če jih ne znamo pisati, težko preberemo, kaj piše na spomenikih in v knjigah. Pa tudi, zakaj bi kupovali čestitke, če jih za ljube osebe lahko naredimo sami. Pesmi, pisma vnukom ob maturi in druge prigodne voščilnice, jedilniki, knjižni ovitki, koledarji, družinsko drevo, kaj lepšega, če želimo darovati veselje sebi in drugim. Ob tem pa zgodovina pisav in sociologija barv. Purpurna rdeča je bila draga ... Zlata še bolj. Zakaj? Danes je denimo modra barva najbolj razširjena v Evropi, nekoč pa je bila barva Barbarov. Barvilci v modro in barvilci v rdečo barvo so morali najti skupen jezik ...

Strah

Strah ni zmeraj najboljši odziv na spremembe Ljubljana, september 2013

V času pripravljanja reform se v francoskih nacionalnih javnih občilih vrstijo slabe novice. Francoski analitiki in demografi pa opozarjajo, da vlade širijo "črne misli", interpretirajo demografske podatke, povzročajo strah, da laže izpeljejo navsezadnje nekoliko manj črne neoliberalne reforme, ki jih zapovedujejo banke in evropska politika. Zveni znano! Toda strah ni zmeraj ustrezen odziv, strah paralizira, odvzame polet, voljo do druženja, delovanja, učenja, celo nakupovanja. In kaj se zgodi? Gospodarstvo se upočasni. Državljeni so nezadovoljni.

Namesto da bi v krizah poskrbeli za osebnostno rast, namesto, da bi se okrepili v družbi, da bi našli oporo v lepem, se skrijejo/mo vase. O strahu in drugih čustvih, o njihovem pomenu in o tem, kako jih živeti, boste zvedeli več v **študijskih programih Medsebojni odnosi**.

Pitagora in njegov izrek: $a^2 + b^2 = c^2$

Matematika na UTŽO Ljubljana ni podobna matematiki naše mladosti.

Ljubljana, september 2013

Z matematiko se srečujemo v vsakdanjem življenju. Mentorica profesorica Darka Hvastija s svojim programom osvetli zgodovino matematike tudi skozi slikarstvo, kiparstvo, arhitekturo in književnost. Ponovno se slušatelji učijo o Pitagorovem izreku, o trikotnih in kvadratnih številih, pa o veselih številih, praštevilih (zelo so zanimiva) in prijateljskih številih, o Kochovi snežinki, zlatem rezu, fraktalih in različnih zaporedjih, pa o geometriji. Osvežijo si spomin na vektorje in matrike, koordinatni sistem, enačbe prve in druge ter višjih stopenj. Prepogibajo papir, naredijo Moebiusov trak, prelivajo vodo, v skandinavskih križankah rešujejo z matematiko povezana gesla. Zgodovina matematike je izjemen program, ki še zdaleč ni samo matematika, je življenje samo in je vir pomoči vnukom in vsem, ki so v matematični zagati. (Vir: slušateljici Marjana Kovačič, Milena Godec Lotrič).

Več: v oktobrski številki revije **VZAJEMNOST**.

Imamo starejši dovolj znanja, da postanemo dejavni potrošniki?

Bruselj, september 2013

Dejaven potrošnik je, kdor ima znanje, da lahko vpliva na proizvajalce in distributerje, sooblikuje njihovo ponudbo, ki ve, koliko sme kaj stati, kaj potrebuje, ki ne kupuje, če ne želi. Za rekreacijo in kulturo starejši v Evropi v poprečju porabijo 7,1 % razpoložljivih sredstev, v Sloveniji več, 8,6 %. Za hrano in nealkoholne pijače je evropsko poprečje 21,4 %, v Sloveniji 20 %. Za transport odštejejo starejši v Evropi v poprečju 8,6 %, v Sloveniji več, 10,2 %, v Bolgariji pa najmanj, 2,5 %. V restavracijah in hotelih starejši v evropskih državah porabijo 3,8 % dohodka, v Sloveniji nekoliko manj, 3,6 %. Za alkohol in tobak gre v Evropi 2,4 %, v Sloveniji prav tako. Za komunikacijo gre v Evropi 3 % dohodka starejših, v Sloveniji več, 3,8 %. Za oblačila in čevlje porabijo starejši v Sloveniji več, 4,8 %, v Evropi 4,1 %. Za zdravje 5,5 % v Evropi, v Sloveniji zgolj 2,2 %, v Veliki Britaniji pa najmanj od vseh, 1,3 %. Za izobraževanje v Evropi starejši dajejo 0,2 % dohodka, v Sloveniji manj kot 0,1 %, na Švedskem 0 %. Navedeni deleži sami zase ne povedo kaj dosti. 0 % za izobraževanje starejših na Švedskem denimo ne pomeni, da se starejši Švedi ne

izobražujejo, marveč prej to, da je izobraževanje odraslih močno ali povsem subvencionirano, pri nas pa počiva na obilici prostovoljnega dela, kjer je plačilo nizko. (Vir: EUROSTAT).

Auguste Rodin: Plesni gib, študija tipa E

Učimo se o telesu in s telesom. Metoda fizika Mosheja Feldenkraisa München, september 2013

Učimo se o telesu in učimo se s telesom. V sociologiji in psihologiji govorimo tudi o identiteti telesa, ki nastane v socialnih razmerjih, v danem času, prostoru in kulturi. Vse, kar je pomembno obnašanje, pridobivamo dolgo: hoja, govor, videnje v treh dimenzijah, gibi, odnos. Kar je že naučeno, pa nasprotuje novemu učenju (tuj jezik zato govorimo z naglasom, Japonci visoko v starosti klečijo, mi ne moremo, kajti prejšnje navade nam to onemogočajo). Gibanje ni vrojeno, je naučeno! Če pa v mislih med vadbo spremljamo, kaj se dogaja med gibanjem, gibanje lahko spremenimo, vsak drugače. Metoda Mosheja Feldenkraisa, fizika, ki je zakone fizike prenesel na področje telesa za izboljšanje gibanja vseh, ki jim je to potrebno (plesalci, glasbeniki, igralci, telovadci, tisti, ki morajo obvladati gibe, da zmanjšajo bolečino in razbremenijo ovirano gibanje), ima veliko pripadnikov. Gre za zavedanje gibanja in povezanost funkcij sredi življenja. »Počasi dvignite roko v zrak. Kaj se dogaja z roko, rameni, poiščite ugoden položaj. Iztegnite roko, jo obrnete navzven ali navznoter? Kaj vam je ugodno, kje se gib ustavi ...« (Feldenkraisa, M. (2010) *Embodied Wisdom*. North Atlantic Books).

Več: <http://www.youtube.com/watch?v=qob4KXkTaoU>

Attac je izdal Kratek vodnik za samo-obrambo v času pokojninske reforme (fr. Petit guide d'autodéfense en temps de réforme des retraites)

Pariz, september 2013

Živimo dlje, zato moramo delati dlje. Kaj res? Prihodnost pokojnin ni vprašanje izvedencev, je vprašanje *družbene izbire*. Dolga revolucionarna tradicija Francozom narekuje, da sleherni upor konceptualizirajo. Tokrat so se uprli načrtovanemu podaljšanju delovne dobe na 43 let. Izdali so vodnik, ki naj državljanom razsvetli duha. "Živimo dlje, torej moramo delati dlje", je argument, ki ga vlada nenehno ponavlja, pri tem pa ne pove, da daljše plačevanje socialnih prispevkov pomeni hkrati tudi nižanje pokojnin. Sleherni leto se namreč več kot polovica Francozov upokoji iz stanja brezposelne osebe. Ti pač ne bodo nikoli dosegli 43 let dela! Priročnik nam pomaga razgraditi vsiljene misli nacionalnih javnih občil in pokazati druge možnosti za financiranje primernih in kakovostnih pokojnin na temelju solidarnosti. Pričakovana življenjska doba se daljša, pričakovana zdrava življenjska doba se krajša. Trpljenje na delovnem mestu se večja. Najboljša upokojenska leta so med 60 in 65. Najtežja leta, če nekdo ostane zaposlen, prav tako.

Nagrada EMIL, EMIL Award – prijavite se

Mreža EMIL – An European Map of Intergenerational Learning razpisuje nagrado za najboljše oblike povezovanja/skupnega delovanja generacij in medgeneracijskega učenja na področjih: medgeneracijsko bivanje (stanovanje, bivalno okolje); kultura in umetnost; delovno okolje; lokalna skupnost; drugo.

Več: <http://www.emil-network.eu/about/emil-awards>

Obveščamo vas, vabimo vas

Gledališče ob petih. Univerza za tretje življenjsko obdobje in Slovensko mladinsko gledališče sta lansko leto s skupnimi močmi odprla nov abonma Gledališče ob petih. Gre za predstave, gledališki klub, pogovore z ustvarjalci, vse ob skodelici kave.

Pripravili so dve različici programa. V prvi (različica **A**) za nove gledalce so **iste predstave kot v sezoni 2012/2013**. (Pohujšanje v dolini šentflorjanski v režiji Vita Tauferja, Oliver Twist v režiji Matjaža Pograjca, glasbeno-gledališki projekt Janje Majzelj Krizantema na klavirju in Zločin in kazen v režiji Diega de Bree).

V drugi različici (**B**) boste lahko spremljali **nove predstave**. Pavla nad prepadom v režiji Matjaža Pograjca, Portreti v režiji Vita Tauferja, Mefisto v režiji Eduarda Milerja in Ribič in njegova duša v režiji Ivana Peternelja.

Več: Tadeja Pungercar, tel. 01 3004 908, 051 360 400

(tadeja.pungercar@mladinsko-gl.si) ali Prodajna galerija SMG,

tel. 01 425 33 12 (smg.blagajna@siol.net) ali www.mladinsko.com

Abonma za poznejša leta - Kinodvor. Slovenska univerza in Kinodvor ter Helena Koder v pogovorih s strokovnjaki na teme, ki jih obravnavajo posamezni filmi abonmaja za poznejša leta.

Več: <http://www.kinodvor.org/kinodruzenja-in-festivali/abonma-za-poznejša-leta/>

Radio Slovenija 1, 18. september ob 11.00 oddaja STORŽ. Pogovor z mentorji. Predstavitve novih programov UTŽO Ljubljana.

Dogodki Slovenske UTŽO za ohranjanje evropske kulturne dediščine.

Škofja Loka, 25. september ob 10.00 uri na Loškem gradu.

Predstavitev dela kulturnih mediatorjev UTŽO Škofja Loka.

Velenje, Vila Bianca ob 17.00. UTŽO Velenje predstavlja kulturno dediščino Velenja skozi čas.

Dutovlje, Bunčetova domačija, 4. oktobra ob 18.00 uri. UTŽO Kras predstavlja življenjsko pot aleksandrink in služkinj po Krasu, Brkinih in Vipavskem.

Ljubljana, 30. september ob 10.00 uri pri vhodu v Cekinov grad. Člani študijske skupine Spoznajmo svoje mesto in domovino z UTŽO Ljubljana vodijo po Tivoliju na ogled kulturnih in naravnih spomenikov.

Več: Aleksandra Radojc, a.radojc@siol.net ali na 01/433 20 90.

Regijska srečanja v okviru akcije *Slovenska UTŽO za ohranjanje evropske kulturne dediščine* potekajo znotraj projekta Slovenska mreža organizacij izobraževanja starejših, ki ga financirata Ministrstvo za notranje zadeve RS in Evropski socialni sklad.

Ljubljana, 23. september 2013, Aladin (ALADIN – Alpe Adria Danube Universities Initiative), skupina univerzitetnih učiteljev iz podonavske regije, bo 23. septembra v Ljubljani razpravljala o medsebojnem čezmejnem sodelovanju na področju izobraževanja starejših. Sestanka se bo udeležila Dušana Findeisen.

Ljubljana, 24. september. V dvorani UTŽO Ljubljana na Poljanski 6 ob 9.00 uri začnemo z usposabljanjem mentorjev v izobraževanju starejših. Usposabljanje bomo ponovili 17. oktobra v Žalcu in 21. oktobra v Kopru. Dogodek financirata Ministrstvo za notranje zadeve RS in ESS.

Ljubljana, 24.-25. september. Tretja konferenca podonavskih držav na temo iskanja e-rešitev in e-razvoja storitev (angl. 3rd Danube e-Region Conference – DeRC 2013: Cross-border e-Solutions & e-Services Prototypes Development). Udeležila se je bo Tamara Jare.

Ljubljana, Breg, 26. september od 11.00 do 18.00. LUPA, festival nevladnih organizacij. Vabimo vas na stojnico UTŽO.

Ruse, 24.-26. september 2013. Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je ustanovna članica podonavske organizacije The Danube Civil Society Forum. V skupini za družbeni razvoj bomo na tem drugem srečanju obravnavali zmožnosti in rešitve podonavskih držav s tem v zvezi.

Budimpešta, 1.-3. oktober. Prihodnost izobraževanja starejših v Evropi. Učenje iz izkušenj. (angl. The Future of Learning for Older People in Europe, Learning from Experience). Slovenska univerza je članica v projektu ForAge, ki združuje 16 partnerskih organizacij in ustvarja bazo podatkov o izobraževanju in raziskovanju izobraževanja starejših.

Vannes, 1.-5. oktober. Z menoj po mojem mestu (angl. Personal TownTours) ob finančni podpori Evropske komisije. Študentje študijskega krožka Trgi, ulice in stavbe okrog nas na UTŽO Ljubljana bodo evropskim kolegom predstavili rezultate svojih raziskav o življenju v Ljubljani.

Več: <http://www.personaltowntours.eu/>

13. Festival za tretje življenjsko obdobje. 1.-3. oktober 2013, Cankarjev dom, Ljubljana. Festival obsega tudi strokovne, izobraževalne in kulturne dogodke.

13-2013

Lazarus Zamenhof je leta 1878 ustvaril esperanto

Horo estas? Na UTŽO Krško vabijo k vpisu v študijski krožek esperanta Krško, september 2013

Poleg popularnega bralnega in likovnega študijskega krožka in tistega za osebno rast se bodo v Krškem starejši študenti lahko vključili še v študijski krožek *Esperanto - veliko okno v svet*. Zelo živ bo, uporabljali bodo tradicionalne in sodobne tehnologije, podprte učne metode, sprejemali goste esperantiste, vstopali v klepetalnice, pripravili razstavo itd. *Od ovce do izdelka iz volne* – v tem študijskem krožku bodo starejši študenti znanje pridobili iz različnih virov in ga preizkusili v praksi. *Ostrimo pero, ostrimo duha* je študijski krožek, namenjen literarnemu ustvarjanju. UTŽO v Krškem deluje v okviru Ljudske univerze. Delovanje študijskih krožkov sofinancira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS. Prijave: Ljudska univerza Krško, telefon: 07/48 81 160 (Vir: Monika Novšak)

Študij in odnosi z vrstniki na UTŽO Zasavska regija so način življenja Trbovlje, september 2013

Letošnje leto je za nekatere UTŽO jubilejno, tako tudi za UTŽO Zasavska regija, ki ima sedež v Trbovljah. Ob zaključku 15. študijskega leta je luč ugledal zbornik te univerze, kjer so poudarili, da se skozi življenje nakopičijo leta, tem pa je potrebno vdihniti življenje. Študije kažejo, da je po upokojitvi navezanost na vrstnike in prijatelje enako ali celo bolj pomembna za psihično ravnotežje kot navezanost na družino, čeprav morda mislimo drugače. Po upokojitvi tako velja poiskati nove skupine ljudi in nove dejavnosti. V Zasavju so jih mnogi odkrili na UTŽO v tamkajšnjih študijskih krožkih. Biti članica ali član UTŽO Zasavje je način življenja, tako ni čudno, da večina ostaja tam več let.

Pogled v polno dvorano

Širijo obzorja, združujejo ljudi. Desetletna zgodba U3 Sevnica Sevnica, 1. oktober 2013

Slovenske UTŽO rastejo iz ljudi, za ljudi in skupaj z njimi. V desetih letih se je U3Sevnica kot samostojno društvo povzpelo na eno najvidnejših mesto v slovenski mreži UTŽO, postala je prepoznaven socialni subjekt civilne družbe in lokalnega razvoja, na katerega se naslanjajo šole, podjetja, javni zavodi in posamezniki. Slovesnost ob desetletnici je potekala v navzočnosti starejših študentov, predsednice Slovenske UTŽO *prof. dr. Ane Krajnc* in andragoginje *Nine Savarin*, predsednice U3 Sevnica *Marije Jazbec* in župana Sevnice *Srečka Ocvirka*, ki v starejših študentih UTŽO vidi razvojne potenciale kraja. Dogodek je povezoval igralec. Na odru je tako z odrsko dikcijo, sproščeno in humorno, zaživela zgodba te univerze. Zgodba podprta z dejstvi in podatki, obogatena s spoznanji vseh. Predsednici, vodstvu, študentom UTŽO za uspešno delo iskreno čestitamo. Posebna zahvala gre pobudnici U3 Sevnica, mag. Alenki Žuraj.

Kompetence (starejših) odraslih na letni konferenci Andragoškega društva Hrvaške Vodice, 1. oktober 2013

V času krize kompetence ali zmožnosti postajajo znova zanimive za izobraževalce in politike. Če vemo, kakšne zmožnosti morajo imeti odrasli - znanje, spretnosti, stališča je uradna opredelitev kompetenc, strokovna je dosti bolj zapletena - potem lahko oblikovanje kompetenc načrtno spodbujamo in razvijamo. *Prof. dr. Ana Krajnc* je za konferenco pripravila uvodno predavanje o kompetencah (starejših) odraslih. Predstavila ga je *dr. Polona Kelava*.

Z menoj po mojem mestu (Personal TownTours) v Bretaniji Vannes, 1.- 6. oktober 2013

Člani projektne skupine z UTŽO Ljubljana (mentorica arh. Meta Kutin, organizacijski vodja Meta Žgur) so se udeležili tretjega projektnega srečanja, tokrat v francoskem mestu Vannes. Finančno podporo projektu daje Evropska komisija. Srečanje sedmih partnerskih organizacij iz šestih držav je organiziralo AdAPh (Association pour la diffusion et le développement de l'héritage). Slovenski starejši študenti so predstavili svojo *pot po Murglah* (kultura bivanja v naselju in oblikovanje mestnega ter podeželskega prostora) ter pot po Ljubljani, imenovano

Med kulturo in prijatelji, ki poveže kulturne ustanove in kavarne. Domačini so udeležence srečanja popeljali po svojem mestu in po poti hišnih figur in njihovih zgodb. Naslednje projektno srečanje in konferenca bosta spomladi v Ljubljani. Rezultati projekta se dobro vključujejo v prizadevanja Evropske komisije za razvoj turizma starejših zunaj sezone. Več: http://ec.europa.eu/enterprise/magazine/articles/industrial-competitiveness/article_10723_en.htm

So starejši res manj izobraženi od mladih?

Budimpešta, 30. september do 2. oktober 2013

Na konferenci FORAGE v Budimpešti smo znova slišali trditev, da so "starejši manj izobraženi od mladih". Ob tem se nam je zbudil dvom v to težko dokazljivo trditev, kaj danes pomeni biti izobražen in vzgojen, smo se vprašali? Svetovna opazovalnica starosti (angl. *Global Age Watch*) poda nekaj primerljivih podatkov. Slovenija je glede na indeks dejavnega staranja na 19. mestu med opazovanimi državami, Hrvaška na 40. mestu. Da je velik delež starejših prebivalcev kazalnik uspešnosti posamezne države, se zdi razumljivo. Da izobrazba pri tem igra pomembno vlogo, tudi. Švedska, denimo, ima 25,4 % starejših nad 60 let in 70,5 % starejših s srednješolsko in visokošolsko izobrazbo. Slovenija ima 23,5 % starejših nad 60 let, med njimi je 89 % srednješolsko in visoko šolsko izobraženih. Zadnji, na 91. mesto uvrščeni Afganistan, ima le 3,8 % starejših nad 60 let in le 6,2 % starejših s srednješolsko in univerzitetno izobrazbo. Več: <http://www.helpage.org/global-agewatch/>

Giuseppe Antonio Petrini: Hyeronimus 1725

Ali poznaš starejše, ki ostanejo vključeni v družbo?

Budimpešta, 30. september 2013

To vprašanje se je porodilo v delovni skupini na temo medgeneracijskega učenja na konferenci FORAGE v Budimpešti. "Ja, poznam jih", je odgovoril *prof. John Benyon* iz Velike Britanije. "To so tisti, ki so bogati, ki imajo ugledno poreklo". Je temu res tako tudi v Sloveniji? Odgovor je "ne". V državah, ki so doživele večje družbene prekinitve (prehod iz socializma v kapitalizem in post-kapitalizem, prehod družbene moči v druge roke, morda celo vojna), si morajo starejši, tako kot vsi drugi, znova postaviti svoje mesto v družbi. Pri tem se morajo truditi tako kot mladi in bolj kot tisti, ki so srednjih let. Imeti morajo znanje, da se lahko uprejo pritiskom. Vse je odvisno od njih samih in od njihovih institucij ter predstavnikov.

Prof. Franz Kholand: čustva in učenje starejših - slabo raziskano področje Budimpešta, 30. september 2013

Med plenarnimi govorniki na konferenci FORAGE je bil tudi avstrijski gerontolog *prof. Franz Kholand*. V njegovem predavanju je bilo posebno mesto posvečeno vprašanju vpliva revščine na kognitivne zmožnosti (revščina jih zmanjša) in vprašanju čustev v izobraževanju starejših. Predstavitve v programu powerpoint so kot helebarda med tistimi, ki se učijo in predavateljem, ki jim želi posredovati znanje. Predavatelj in mentor, ki ne zbujata čustev in oblikovanja stališč pri starejših, ki se ne predata tudi svojim čustvom, nimata veliko možnosti, da ga učna skupina sprejme. Študenti se vse bolj navdušujejo nad neposrednim stikom s predavateljem, nad dobro staro tablo, kjer nastaja prikaz znanja pred njimi in za njih ter v tesnem, čustvenem stiku s predavateljem. Ta po spletu ni mogoč, kar dobro dokazuje MOOC, *Množična odprta predavanja* (angl. Massive open online course), množično brezplačno spletno izobraževanje, veliko upanje politikov in revnih držav. Predavanja so dobra, a čustev ne vzbujaajo.

Georg Johan Seitz: Cvetlice v modri vazi in sadje
Narodna galerija

Čestitke Idi Srebotnik za podeljeno ji Republiško nagrado za šolstvo Ljubljana, september 2013

Andragoginja *Ida Srebotnik*, predsednica Andragoškega društva Slovenije, je prejela Republiško nagrado na področju izobraževanja. S to nagrado je bilo izraženo priznanje za zavzeto in uspešno delo njej, hkrati pa tudi celotnemu področju, ki ga zastopa. Iskreno ji čestitamo!

V Ruse so odprli prvi bolgarski center za učenje starejših Ruse, 26. september 2013

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje je pripomogla k odprtju *Centra za učenje starejših* na *Pedagoški fakulteti* v Ruse. *Dušana Findeisen* je v uvodnem predavanju *Starost, starejši in izobraževanje starejših v Sloveniji ter kratek prikaz Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje* za mlade in starejše študente ter profesorje te fakultete poudarila pomen tovrstnega izobraževanja za celotno izobraževalno področje, za večjo enakost in upoštevanost državljanov v oblikovanju pomembnih odločitev za boljše življenje vseh, ne le starejših, v družbeni skupnosti. Več in boljše znanje starejših namreč pomeni več in boljše znanje vseh.

Vse v znaku podonavske regije Ljubljana, 23. september 2013, Ruse, 24.-26. september 2013

Dolgo je trajalo, da je bila podonavska regija (17 držav, med njimi Slovenija) priznana kot regija, ki ima poleg Donave ali rek, ki se izlivajo vanjo, (skupne) značilnosti, ki jih velja upoštevati na področju okolja, turizma, energije, socialnega razvoja itd. Prispevek starejših na vseh teh za življenje v regiji pomembnih področjih velja podpreti tudi z izobraževanjem. 23. septembra sta se *Dušana Findeisen* in *Tamara Jare* na pobudo *prof. dr. Jožeta Gričarja* (tudi slušatelja UTŽO Ljubljana) udeležili sestanka podonavske skupine ALADIN, skupine univerzitetnih učiteljev in živih laboratorijev (ang. Livinglabs) v Ljubljani in predstavili Slovensko UTŽO kot model, podprt z raziskovanjem in tako prenosljiv v druge evropske države. Dušana Findeisen se je udeležila tudi 2. *Generalne skupščine Civil Society Forum* v Ruse, kjer je med drugim tekla razprava o razvoju kulturnega, tematskega, izobraževalnega, socialnega, solidarnostnega in drugega turizma starejših v regiji. Turizem starejših je na nekaterih evropskih fakultetah tudi študijska smer ali predmet.

Iz javne kampanje UTŽO Ljubljana, september 2013

Da nam manjka znanja za demokracijo, je danes očitno na vseh ravneh družbe. Si je to znanje mogoče pridobiti na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje?

Univerza ima zdaj 30 let. Bogokletna razprava že trideset let teče o tem, da starejši po koncu poklicnega dela ne morejo vegetirati na robu družbe, brez možnosti enakovrednega dejavnega sodelovanja in seveda tudi odločanja v družbi. Brez takšnega, kjer te ne vabijo zato, ker imaš sto let, te dobrohotno trepljajo po ramenih, marveč zato, ker so tvoje misli in dejanja pomembni za druge. Z izobraževanjem je treba prenašati humanistične vrednote in opremiti starejše in druge z znanjem, da bodo samozavestno vstopali v odgovorna in spoštljiva demokratična razmerja. Demokratičnih vrednot in postopkov naj bi se učili povsod; od vrtca do univerze za tretje življenjsko obdobje in sploh ves čas. (Delo, september 2013)

Staro znanje se je na pohištvenem sejmu pripelo na nova spoznanja Ljubljana, 4. oktober 2013

Člani študijskega krožka *Dom, kultura bivanja, oprema in prenova* (mentorica Barbara Železnik Bizjak) so obiskali *Ambient*, ljubljanski sejem pohištva in razstavo o italijanskem oblikovanju. Ob nekaj razstavljenih kosih pohištva iz bližnje preteklosti je oživel znanje z lanskoletnih predavanj o pohištvu na prelomu prejšnjega stoletja. S pridobljenim kritičnim pogledom so si zdaj ogledali predstavljeno pohištvo. O spoznanjih s sejma bo tekla beseda tudi pri predavanjih.

Napovedujemo, vabimo

Žalec, 17. oktober 2013 ob 9.00. Zavod za kulturo, šport in turizem Žalec, Aškerčeva 9 a. **Usposabljanje mentorjev v izobraževanju starejših. Udeležba je brezplačna.**

Teme: načrtovanje in izvajanje izobraževanja starejših odraslih, oblike in metode izobraževanja, značilnosti poznejših let življenja, posebnosti izobraževanja v tem življenjskem obdobju. Izobraževanje financirata Ministrstvo za notranje zadeve RS in ESS.

Miklavž Čuk: In mirno plavala bi moja barka

Koper, 21. oktober 2013 ob 9.00. Ljudska univerza Koper, Cankarjeva 33. **Usposabljanje mentorjev v izobraževanju starejših. Udeležba je brezplačna.** Teme enake kot zgoraj

Ljubljana, 17. oktober ob 14.00. UTŽO, Poljanska 6, predavalnica 5. Srečanje prostovoljcev. Vabljeni vsi, ki bi se želeli vključiti v prostovoljno delo kulturnih mediatorjev in vrtnih prostovoljcev ali jih to vprašanje preprosto zanima.

Ljubljana, od 9. do 23. oktobra. Kinodvor. Kaj ko bi živeli vsi skupaj? (franc. Et si on vivait tous ensemble?)

Če je bilo pred tridesetimi leti težko najti film ali sodobno književno delo o starejših, je danes drugače. Vse več je knjig na to temo, leposlovnih in strokovnih, vse več je filmov. Eden takšnih je *Kaj ko bi živeli vsi skupaj*, ki je na sporedu v Mestnem kinu Kinodvor v Ljubljani. Saj res, *ko-habitacija* starejših v visoki starosti se pojavlja v najrazličnejših oblikah. Film je iskrov in humorni prikaz odnosov. Projekt na temo ko-habitacije v Sloveniji vodi *Uroš Boljka*, ZDUS.

O elektronskih novicah UTŽO

Ljubljana, oktober 2013

Elektronske novice UTŽO so namenjene: starejšim študentom, mreži 45-tih univerz za tretje življenjsko obdobje po Sloveniji, partnerskim ustanovam UTŽO, strokovnjakom, ki jih zanimajo vprašanja starejših, izobraževalcem (starejših) odraslih, andragogom, odgovornim za lokalni razvoj, novinarjem, kadrovskim in drugim direktorjem, socialnim partnerjem, starejšim delavcem, delodajalcem, politikom, raziskovalcem, zaposlenim v ustanovah za starejše itd. Z e-novicami merimo in napovedujemo utrip življenja starejših v Sloveniji, Evropi in svetu ter spodbujamo nove oblike njihovega delovanja v povezavi z drugimi generacijami. Njihov namen? Informirati, poročati, dajati oporo, spodbujati, prepričevati,boljšati življenje starejših na temelju znanja in kulture. **Vabimo člane vseh UTŽO po Sloveniji, da nam pošljejo svoje novice. Elektronske novice so predvsem novice Slovenske UTŽO, mreže vseh nas.**

Usposabljanje mentorjev štajerske regije na UTŽO Žalec

Na pragu novega študijskega leta, usposabljanje mentorjev

Ljubljana, Žalec, Koper, Sevnica, september - december 2013

Kvaliteta izobraževanja starejših je odvisna od usposobljenosti mentorjev za vodenje študijskih krožkov in spodbujanje učenja starejših. *Svet mreže slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje* je že leta 2010 sklenil, da je vsaj enodnevno usposabljanje novih mentorjev ob začetku študijskega leta obvezno za članice mreže. Postopoma se bo tako v posameznem kraju oblikoval tim *mentorjev strokovnjakov za izobraževanje starejših*, ki bo nato vodil usposabljanje novih mentorjev v svojem okolju. Za bolj izkušene mentorje je usposabljanje priložnost, da združijo prakso s teorijo. Zato je usposabljanje zelo dinamično, poteka v obliki delavnic in diskusije. Za mentorje iz ljubljanske regije smo imeli 24. septembra prvo brezplačno enodnevno usposabljanje na UTŽO Ljubljana. Sledili sta usposabljanji za mentorje iz štajerske regije na UTŽO Žalec 17. oktobra in mentorje iz primorske regije na Ljudski univerzi Koper 20. oktobra. Četrta in hkrati zadnja ponovitev tovrstnega usposabljanja bo 2. decembra na UTŽO Sevnica za mentorje dolenjske regije. Premagati je potrebno podzavestno delujoč stereotip o starejših in zagledati sodobno podobo tretjega življenjskega obdobja, ki traja v poprečju od dvajset do trideset let (dejavno, ustvarjalno, svobodno, brez pritiskov, a družbeno odgovorno obdobje) in značilnosti izobraževanja starejših. Na osnovi pridobljenega znanja mentorju ni težko ustrezno postaviti študijskih in dejavnostnih ciljev in pripraviti vsakoletni študijski program. Tako lažje odkriva posebnosti in dinamiko posameznega študijskega krožka in posebnosti metodike za obravnavane vsebine. (Vir: Ana Krajnc)

Starejši v Državnem zboru. Foto: Janez Platiše

Starost je pridobitev, ne spodrsrljaj - Ustava ne deli ljudi po starosti

Ljubljana, september 2013

ZDUS, Zveza društev upokojencev Slovenije je sklicala v Državnem zboru srečanje starejših s poslanci. Vabljeni so bili tudi predstavniki drugih organizacij starejših in za starejše skupaj s člani Državnega zbora, da bi slednjim približali vprašanja in stanje starejših. V imenu Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje se ga je udeležila predsednica mreže, prof. dr. Ana Krajnc, predsednica mreže Slovenska UTŽO. Srečanje je vodila predsednica ZDUS, dr. Mateja Kožuh Novak. ZDUS je srečanje dobro pripravil in podprl z najnovejšimi raziskavami in podatki o starejših z bivanjskega, izobraževalnega, zdravstvenega vidika in vidika povezovanja in sodelovanja generacij. Jelko Kacin, evropski poslanec, je poudaril, da ustava ne deli ljudi po starosti. Je velik zagovornik dejavnega staranja. S socialnim izključevanjem izgubljam vsi, mladi in stari. Ob ponedeljkih in petkih sprejema državljane v svoji pisarni v Ljubljani. Mag. Jože Kuhelj, izvedenec za pokojninsko pravo, je analiziral novosti in posebnosti, ki čakajo starejše. Mag. Tomaž Banovec je postregel z mnogimi statističnimi podatki. Kritično sta nastopila Aldo Trnovec in prof. dr. Gojko Stanič. Sedanji upokojenci so ustvarjali zdaj izropano in razprodano družbeno premoženje. Vplačani denar se je delno zbiral v KAD-u, ker še tega ukinjajo brez prenosa pravic, s tem izgine tudi obveznost sklada, da od prodaje vrne manjši delež ZPIZ-u. Pokojnina ni podarjena, ampak je le manjši delež vplačanega zavarovanja. Teh pravic ni mogoče kratiti. Politikom se zdi, da lažje vzamejo upokojencem, ker bodo ti tiho, saj so družbeno izločeni. Kaj pomeni toliko glasnih fraz o dejavni starosti in socialni vključenosti, ki jih ponavljajo za Evropo? Ne veliko! Žal sta se srečanja udeležili le dve mlajši poslanki. Njima iskrena hvala, da sta nas poslušali. Imeli pa smo občutek, da spet govorimo sami sebi. Kdaj se bo Državni zbor zares zamislil nad toliko družbeno izločenimi ljudmi, tudi nad upokojenci? (Vir: Ana Krajnc)

Učenje starejših iz osebnih in družbenih konfliktov

Ljubljana, september 2013

Življenje je polno pretresov in konfliktov, ki nas oblikujejo za vse življenje in seveda tudi za starost. Dr. Maria Helena Autunes, portugalska raziskovalka, je predstavila vpliv študentskega uporniškega gibanja proti diktaturi, vpliv na njena stališča, ravnanje, raziskovalno pot in delovanje. Študenti so po domovih učili koristne reči malo izobražene vseh starosti. Madžarski udeleženci so spregovorili o uporabi v času madžarske revolucije in zatiranja ... Česa smo se naučili iz težkih izkušenj? Morda bi veljalo v izobraževanju starejših dati večje mesto tudi "negativnemu" znanju in prehodnim dogodkom vseh vrst. (Facebook FORAGE)

Dejavni državljani ali dejavni potrošniki? Koliko trošijo starejši?

Bruselj, 2013

Dejavni potrošnik je tisti, ki ima znanje, da lahko vpliva na proizvajalce in distributerje, sooblikuje njihovo ponudbo, tisti, ki ve, kaj potrebuje. Za rekreacijo in kulturo starejši v Evropi v povprečju porabijo 7,1 % razpoložljivih sredstev, v Sloveniji več, 8,6 %, v Litvi najmanj 2,7 %. Za hrano in nealkoholne pijače je evropsko povprečje 21,4 %, v Sloveniji 20 %, v Luksemburgu najmanj, 10,8 %. Za transport odštejejo starejši v Evropi v povprečju 8,6 %, v Sloveniji več, 10,2 %, v Bolgariji pa najmanj, 2,5 %. V restavracijah in hotelih starejši v evropskih državah porabijo 3,8 % dohodka, v Sloveniji nekoliko manj, 3,6 % in v Estoniji najmanj, 0,9 %. Za alkohol in tobak gre v Evropi 2,4 %, v Sloveniji prav tako, največ pa na Irskem, kar 4,8 %. Za komunikacijo starejši v Evropi porabijo 3 % dohodka, v Sloveniji več, 3,8 %. Za oblačila in čevlje porabijo starejši v Sloveniji več, 4,8 %, kot je povprečje v Evropi (4,1 %). Za stanovanje in opremo porabijo v Evropi 30,8 %, v Sloveniji nekoliko manj, 30,2 %. Za zdravje 5,5 % v Evropi, v Sloveniji zgolj 2,2 %, v Veliki Britaniji pa najmanj od vseh, 1,3 %. Za izobraževanje v Evropi starejši dajejo 0,2 % dohodka, v Sloveniji manj kot 0,1 %, na Švedskem 0 %. Navedeni deleži sami zase ne povedo kaj dosti. 0 % za izobraževanje starejših na Švedskem denimo ne pomeni, da se Švedi ne izobražujejo, marveč to, da je izobraževanje odraslih močno ali povsem subvencionirano.

Napovedujemo, vabimo

Skupina specialistov ob zaključku usposabljanja v Velenju

Mentorji starejših lahko spremljajo do štirideset let življenja starejših.

Usposabljanje mentorjev specialistov izobraževanja starejših.

Fakultetni študij zaključijo vzgojitelji za pet let otrokove predšolske dobe, poseben fakultetni študij imajo tudi za naslednjih pet let življenja razredni učitelji, predmetni učitelji spet za štiri leta. Takšna ureditev zrcali zastarelo gledanje, danes je izobraževanje vseživljenjski proces in prav takšen proces je tudi vseživljenjsko delo. Koliko časa pa posvetimo izobraževanju mentorjev za zadnjih trideset do štirideset let življenja? Kakšne so značilnosti tretjega življenjskega obdobja? Dolgo obdobje življenja, vendar za mentorje v izobraževanju starejših še nimamo fakultetnega študija! Zato je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS

prisluhnilo potrebi po kvalitetnem in učinkovitem izobraževanju starejših za nove dejavnosti, nove socialne vloge in samouresničevanje ter odobrilo predlagani program 8o-urne specializacije za izobraževanje starejših in ga skupaj z Evropskim socialnim skladom finančno podprlo. V okviru Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje ga zdaj izvajata dve univerzi: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru in Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani, skupaj z nekaj mentorji, ki so se izurili v večletnem delu v naših študijskih krožkih. (Vir: Ana Krajnc)

V novembru se prične še zadnji regijski študij specialistov za izobraževanje starejših v sodelovanju z Ljudsko univerzo Kranj

Za pridobitev potrdila naj bi bili udeleženci navzoči na vseh srečanjih. Cikli enodnevnih srečanj se vrstijo enkrat na teden od 5. novembra do 12. decembra (1. del) in nato še cikel v februarju in začetku marca (2. del). Pripravljeno je obsežno gradivo. Zahvaljujoč mag. Miranu Eriču, metodiku za izobraževanje starejših, se specialisti za izobraževanje starejših združujejo tudi v dropboxu. Nekateri udeleženci prejšnjih dveh regijskih usposabljanj specialistov za izobraževanje starejših še niso pridobili potrdila o specializaciji. Zamujeno lahko zdaj še brezplačno nadoknadijo tako, da se udeležijo zadnjega regijskega srečanja na Ljudski univerzi v Kranju. Vabimo zamudnike iz vseh regij. Prijave in informacije do 30. oktobra 2013, Nina Savarin, (01) 427 27 90, nina.savarin@univerzatri.si. Vabljeni! Nasvidenje v Kranju!

Med slovensko in italijansko kulturo

Sreda, 20. november ob 10.00 uri, Univerza za tretje življenjsko obdobje, Poljanska cesta 6, dvorana v pritličju levo

Skupni dogodek Univerze za tretje življenjsko obdobje Ljubljana in Italijanskega inštituta za kulturo v Sloveniji nastaja na pobudo študentov italijanščine na UTŽO Ljubljana, ki bodo dogodek obogatili tudi s kulturnim nastopom. Prijave: Alenka Gabriela Čeh, (01) 433 20 90, univerza3@siol.net

15-2013

O vnukih in starih starših

Ljubljana, Cankarjev dom, 23. november 2013

O knjigi nemške psihologinje Helge Gürtler *Otroci imajo radi stare starše* je na knjižnem sejmu v Ljubljani, v debatni kavarni, vodil pogovor *Jože Faganel*, direktor Celjske Mohorjeve družbe (tudi dedek). Babice je s svojim nastopom zastopala *prof. dr. Ana Krajnc*, predsednica Slovenske univerze

za tretje življenjsko obdobje. Helga Gürtler predstavi vrsto vzgojnih situacij in možnih odzivov starih staršev, Ana Krajnc pa je tej knjigi dala poglobljeno psihološko razlago. Razvajeni otroci niso nujno nevzgojeni otroci. Nič ni narobe, če so otroci razvajeni, če prejmejo veliko brezpogojne ljubezni in dovoljenj, če hkrati spoznajo tudi meje. Stari starši pri tem odigrajo pomembno vlogo, kajti najbolj obremenjene srednje stare generacije, torej starši, nimajo dovolj časa za odnose, je poudarila. Več: www.mohorjeva.org/g-rtler-helga/otroci-ima-jo-radi-stare-starse

Vesti iz Ajdovščine: učijo se primorskih plesov, klešejo kamen, vstopajo v javnost

Ajdovščina, oktober 2013

Društvo MOST – Univerza za tretje življenjsko obdobje Ajdovščina se veliko in uspešno povezuje, tudi čez mejo (z UTŽO v Krminu pri Gorici, Slovenci v Špetru pri Čedadu in Štandrežu pri Gorici). Svojim članom omogoča dragocen vstop v javni prostor (nastopi, razstave, prireditve). Med obštudijske dejavnosti se umešča tudi folklorni ples (*Silvana Bajs, Luka Leskovec, Rafko Vidmar, Slavko Likar* in sedem plesnih parov). Mentorica pripravi splet šest do osem plesov in ustrezno koreografijo. Učiti se je tako moč primorskih plesov, krepiti identiteto, spoznavati oblačila po študiji *Oblačilna kultura Zgornje Vipavske doline* etnologinje dr. Marije Makarovič. UTŽO Ajdovščina sodeluje tudi z *Inštitutom Slovencev v Špetru pri Čedadu*. Sodelovanju je odprla vrata *dramska skupina Žar* z lutkovno predstavo *Palčica*, tradicijo stikov zdaj nadaljujeta *Fedor Tomažič*, mentor astronomskega študijskega krožka in skupina za ustvarjalno pisanje (mentorica *Ivana Slamič*). *Kamnoseški študijski skupini* preučujeta lastnosti naravnega kamna - tega v teh krajih ne manjka - in ustvarjata!

Spomenik konjeniku Paulu Rostasu

Kamnoseški študijski krožek Ljudske univerze Ajdovščina v spomin vojaku

Log, 15. november 2013

Ta študijski krožek je na svojo pobudo in pobudo občine Budanje obnovil spomenik madžarskemu vojaku v Logu pri Vipavi, spomenik, posvečen madžarskemu konjeniku *Paulu Rostasu*. Letos mineva 200 let od bitke, v kateri je padel, spomenik pa so postavili leta 1846. S skupnimi močmi so projekt obnove izpeljali Krajevna skupnost Budanje, študijski krožek Ustavimo korak in Občina Ajdovščina, ob moralni in finančni podpori Madžarskega kulturnega društva Jozsef Attila iz Ljubljane in Kulturnega sklada Budakeszi iz Madžarske. Študijska skupina kamnosekov se je povezala še z Gorškim muzejem Kromberk in Pokrajinskim arhivom v Novi Gorici.

Podoba lekarne iz druge polovice 17. stoletja (Vir: Društvo za zgodovino zdravilstva)

Lekarna je odprla svoja vrata

Trbovlje, 26. november 2013

V nekaterih državah so lekarne kot svetišča in vhod v lekarno krasita podobi zmeraj istih dveh bogov: to sta Aesculapa in njegova hčerka božica Hygia. V Trbovljah sicer ni tako, a študenti UTŽO Zasavska regija so si vseeno pod vodstvom mag. *Petre Albert* z veseljem ogledali lekarno na Rudarski cesti 12. Spoznali so šolanje in prakso bodočih farmacevtov, pa tudi temeljne in sodobne dopolnilne dejavnosti lekarn ter lastnosti zdravil: tistih inovativnih in generičnih, tistih "na recept" in tistih, ki jih je moč kupiti brez recepta. Predstavitev in obisk belih prostorov sta vedoželjnim udeležencem navdihnili marsikatero misel in vprašanje. Programe univerz za tretje življenjsko obdobje bi nasploh veljalo dopolniti z obiskom zakulisja delovnih okolij (tovarn, podjetij, birojev, trgovin). (Vir: Žiga Pikl, Nada Hauptman).

Podatki o prostovoljstvu starejših so za Slovenijo slabi, a naše izkušnje so drugačne

UTŽO Ljubljana, 17. oktober 2013

Izobraževalna srečanja študentov UTŽO, prostovoljcev (dejavnih državljanov) v javnih ustanovah, kulturnih mediatorjev itd. so vsakič prostor intenzivne izmenjave. Evropske statistike sicer kažejo za Slovenijo razmeroma majhno udeležbo starejših v osebnem prostovoljstvu, delež 7 % prostovoljcev v populaciji starejših Slovenijo uvršča najnižje, tik pred Bolgarijo (6,5 %), Poljsko pa z deležem 11 % najvišje. Še manjšo udeležbo podatki izkazujejo v organiziranem prostovoljstvu. Vendar je bilo izobraževanje za prihodnje prostovoljce na UTŽO dobro obiskano in predvsem živo. Sodelovali so: doc. dr. *Dušana Findeisen*, *Tamara Jare*, *Meta Žgur* in *Alijana Šantej* (UTŽO Ljubljana), dr. *Staša Tome* (Prirodoslovni muzej Slovenije), *Nevenka Alja Gerl* (Slovenska filantropija), predvsem pa izurjene prostovoljke same (*Nada Serajnik Sraka*, *Milena Majzelj*, *Vida Vilhar Pobegajlo*, *Nada Pleško*, *Mira Turk Škraba*). Iz njihove pripovedi je bilo moč izluščiti motive izobraženih starejših za prostovoljstvo, potrebne lastnosti prostovoljcev, strukturiranost ustanov itd. (Vir: Alijana Šantej)

Meta Žgur in Alenka Gabriela Čeh, UTŽO Ljubljana

Mladost, ki ni na stopnicah

Ljubljana, 2013

Meta Žgur in *Alenka Gabriela Čeh* sta andragoginji. Spoznali smo ju v času njenega študija, njune

študijske in osebnostne lastnosti so nas prepričale in tako sta se priključili strokovnemu medgeneracijskemu timu UTŽO Ljubljana. Še ena zgodba o prijateljstvu, odnosih, zaupanju, o vsem, kar gradi nevladne organizacije in Slovensko univerzo za tretje življenjsko obdobje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Usposabljanje specialistov v Kranju, 14.11.2013

Vse več udeležencev specialističnega programa Kranj, november-december 2013

Za nami so prva štiri srečanja v ciklu osemdeset ur trajajočega usposabljanja specialistov izobraževanja starejših (deležno je finančne podpore Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS in Evropskega socialnega sklada). Na četrtem srečanju smo se dotaknili teme psihodinamike v študijskih skupinah (Ana Krajnc, Dušana Findeisen). Srečanja je povezovala koordinatorica, andragoginja *Nina Savarin*. Za skupino je pripravila mapo v Dropboxu, kjer se zbira učno gradivo. Dropbox omogoča tudi komunikacijo in izmenjavo mnenj med udeleženci. Namesto predvidenih 20 se je na usposabljanju za gorenjsko regijo znašlo kar 47 navdušenih in za predavatelje navdušujočih udeležencev.

Dan za znanje in spodbude. Štiri regijska usposabljanja mentorjev v izobraževanju starejših Ljubljana, Žalec, Koper, Sevnica, od septembra do decembra 2013

Po posameznih regijah je Slovenska UTŽO vodila usposabljanje za mentorje, za tiste, ki že imajo izkušnje z izobraževanjem starejših. Prvo je bilo v Ljubljani, drugo v Žalcu, tretje v Kopru, zadnje v Sevnici. Udeleženci so osvežili, nadgradili in preverili izkustveno znanje o načrtovanju in izvajanju izobraževanja starejših. Seznanili so se z značilnostmi in posebnostmi izobraževanja starejših, z oblikami, metodami in motivacijo za učenje. Usposabljanje sta vodili *prof. dr. Ana Krajnc* in *mag. Olga Pauli*, deležno pa je bilo finančne podpore Ministrstva za notranje zadeve RS in Evropskega socialnega sklada.

Slovenska UTŽO na Dnevih evropske kulturne dediščine September 2013

V septembru so potekali Dnevi Evropske kulturne dediščine z naslovom *Sto let v dobro dediščine v Sloveniji*. Kako se izobraževanje starejših povezuje z ohranjanjem kulturne dediščine, je predstavila Slovenska UTŽO. UTŽO Ilirska Bistrica je obiskovalce popeljala v svet pod Snežnikom, ob reko Reko in po Brkinih. Študijska skupina UTŽO Ljubljana *Spoznajmo svoje mesto in domovino* pod mentorstvom *mag. Olge Pauli* je predstavila svoje raziskave o Tivoliju in spomenikih. Ugotovitve? Tivoli je ljubljanski naravni in kulturni biser, zahteva varovanje. Postaviti bi bilo potrebno označevalne table za drevorede, sprehajališča, spomenike in objekte v Tivoliju. Prepoznali so potrebo, da se pripravi vodnik po Tivoliju, ki bi seznanjal s spomeniki in zgradbami. UTŽO Velenje je gostila priznanega opisovalca zgodovine Šaleške doline *Avgusta Tanška*, ki je predstavil kulturno dediščino Velenja. Kulturni mediatorji UTŽO Škofja Loka so vodili po Loškem muzeju. UTŽO Kras in

Kulturi na križišču. Angelo Izzo v gosteh na UTŽO
Ljubljana, 20. november 2013

Ana Kraljic, Dušana Finkelstein, Nives Uščen,
Mirena Marušić Gmrek, Jure Kunaver

POSEBNOСТИ ZOBRAŽAVANJA STAREJŠIH
CHARACTERISTICS OF OLDER ADULT EDUCATION

Monografija prinaša prispevke slovenskih raziskovalcev. Bralci izvemo, da je izobraževanje starejših drugačno, ne le pri nas, marveč tudi v evropskem prostoru (Dušana Findeisen). Spoznamo, da je drugačno na temelju primerjave z učenjem v drugih obdobjih življenja. V tretjem življenjskem obdobju se sprosti vedoželjnost, motivacija je drugačna (Ana Krajnc, Dušana Findeisen). Zato morajo mentorji v mentorskem razmerju dobro poznati pričakovanja starejših študentov (Ana Krajnc). Poznati morajo tudi zakonitosti programiranja izobraževalnih programov (Nives Ličen) in

evalvacije v izobraževanju odraslih (Milena Ivanuš Grmek). Uspešnost izobraževanja starejših pa je odvisna od študentov in mentorjev hkrati (Jurij Kunaver).

Mlajši, starejši ... Medgeneracijska razmerja v računalniškem usposabljanju

Ljubljana, 15. november 2013

Za mentorje in učitelje računalništva (usposabljanje Andragoškega centra Slovenije) je *Dušana Findeisen* imela predavanje na temo generacij, njihovih značilnosti in umeščenosti v družbo ter njihovega srečevanja v učnih skupinah mlajših in starejših. Mlajši se računalniških spretnosti učijo hitreje kot starejši (to nasploh velja za spretnosti). Znanje starejših in mlajših postane komplementarno, če se učimo še česa drugega razen veščin, če začnemo znanje o tem, kako se nekaj naredi, uporabljati (kompetence) in kadar uveljavimo "znaš, nauči drugega".

V prelomnih časih je odličnost izobraževalcev odraslih neizogibno potrebna

Ljubljana, Hotel Mons, 21. november 2013

Zveza ljudskih univerz Slovenije in druga združenja na področju izobraževanja odraslih so pripravila svojo letno konferenco s poudarkom na pomenu vloge izobraževalcev in na posebnostih zdajšnjih časov. "Da so prelomni, pravimo, a kaj niso bili prelomni že tolikokrat doslej," se je spraševala *dr. Petra Javrh* (*Andragoško društvo Slovenije*). Kaj naredi izobraževalce odraslih odlične? Zavzeto delo, pa tudi delovanje v širšem okolju, zunaj svoje ustanove. Pa sistematičen prenos znanja in spretnosti na mlajše (sproščeno izpogibanje, je dejala). *Emma Perme* je predstavila umeščenost Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport RS v različne delovne komisije v Bruslju. *Doc. dr. Dušana Findeisen* (*Slovenska UTŽO* in *Andragoško društvo Slovenije*) je odprla vprašanje generacij - te niso časovni koncept - medgeneracijskega učenja in izobraževanja. Predstavila je tudi evropski projekt ECIL (ob finančni podpori Evropske komisije) in mrežo EMIL s sedežem v Lizboni. Več: www.zlus.si

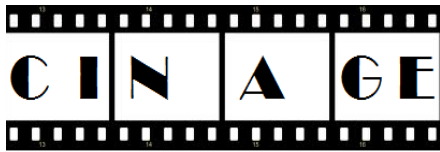
Alhambra, Granada, Andaluzija

Carmen je hiša z vrtom. Pomen kontekstov v medgeneracijskem izobraževanju

Granada, 21.-24. oktober 2013

Tretje srečanje v projektu ECIL, ki mu je sledilo srečanje prostovoljske mreže EMIL za medgeneracijsko učenje, se je odvijalo v Granadi, v Carmen de la Victoria. Ko zaslišimo ime Carmen, takoj pomislimo na Bizetovo opero. Vendar carmen v španščini pomeni predvsem hišo z notranjim vrtom, mediteranskim rastlinjem, šumenjem vode. Takšna je tudi rezidenca za gostujoče profesorje Univerze v Granadi (6000 študentov, 4000 iz Severne Afrike), umeščena v nadvse revno četrt, a s pogledom na Alhambro. V majhni skupini strokovnjakov iz petih držav je tam teklo srečanje v projektu ECIL. Teme: priprava mednarodne konference o medgeneracijskem izobraževanju v Sofiji, priprava člankov v znanstvenih revijah, gradnja on-line programa ob uporabi Moodle in novega eksperimentalnega programa v Sloveniji in drugod za prihodnje mentorje medgeneracijskega učenja. Programi nastajajo ob upoštevanju medgeneracijske pravičnosti in kontekstov, kjer so

odnosi med generacijami pomembni. Sveže novice: pomembno je sodelovati v velikih konzorcijskih izobraževalnih organizacij. Poudarek bo na zdravem staranju, izobraževanju malo izobraženih odraslih, medgeneracijskem učenju. (Vir: Tamara Jare)

CINAGE, European Cinema for Active Ageing ali odlični filmi za razumevanje starosti **Ljubljana, november 2013**

Kaj s filmom lahko naredimo za drugačno, pravičnejše staranje? Člani projekta EU CINAGE so odprli stran Facebook, tam pa so se znašli filmi kot so *Srečen, da te kap*, *Deklica in drevo*, *Babica gre na jug*, *Nočne ladje* (*Nočni brodovi*), francoski filmi: *Takšno je življenje* (*Ainsi va la vie*), *Louise Wimmer*, *Pod strehami Pariza* (*Sous les toits de Paris*), *Grem domov* (*Je rentre à la maison*), *Ljubezen* (*Amour*), *Kaj ko bi živeli vsi skupaj* (*Et si on vivait tous ensemble!*), *Nedelja na deželi*, *Pevec*, *Mačka* (*Le chat*), italijanska filma *Io sono Li* (*Ime mi je Li*) in *Mar Nero*, avstrijski film *Spätzünder - Live is life* (*Poživilo*), angleška filma *Še eno leto* (*Another year*) in *Gloria*, bosanski film *Kod amidje Idriza*, švedski film Ingmarja Bergmana *Divje jagode* (*Wild strawberries*), ruski film *Aleksandra* itd. Stran Facebook prinaša tudi raziskave in dokumente o izobraževanju starejših odraslih in dejavnem staranju. Vabimo vas, da se vpišite na stran Facebook: CINAGE European Cinema For Active Ageing, jo spremljate in prispevate svoje predloge.

Več: www.facebook.com/cinageproject

Henry Moore: Draped seated woman (slov. Sedeča žena z nagubanim oblačilom)

Je discipliniranje starajočega se telesa že dejavno staranje?

Jaroslava Hasmanová Marhánková: Prosti čas v starosti: disciplinirajoče prakse v ozadju diskurza o dejavnem staranju (ang. Leisure in Old Age: Disciplinary Practices Surrounding the Discourse of Active Ageing). Leta 1990 je Svetovna zdravstvena organizacija sprejela koncept dejavnega staranja, kar je danes v starajoči se družbi Zahodne Evrope ključna vizija starosti. Dejavno staranje pomeni, da posamezniki dejavno in nenehno vplivajo na okoliščine svojega staranja tako, da so nenehno odgovorni in skrbijo sami zase. Danes dejavnost pomeni idealizirano podobo starosti. Avtorica je tri leta preučevala uresničevanje zamisli o dejavnem staranju v dveh čeških socialnovarstveno naravnanih centrih (povezava predstave o starejših in socialne varnosti ter zaščite je močna). Njihove dejavnosti za "discipliniranje" starajočega se telesa vplivajo na predstavo starejših o tem, kaj je dejavna starost. Nenehno je treba nekaj početi in se gibati. Članek o tej triletni etnografski raziskavi odpira mnoga vprašanja, kajti dejavno staranje z vidika raziskovalnih spoznanj Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje je precej več kot telesna vadba. (*International Journal of Ageing and Later Life*, 2011, letnik 6, št. 1, str. 5-32.)

Pomembna sporočila izvedencev v Improving Later Life. Understanding the oldest old

(slov. Izboljšajmo poznejša leta življenja. Kako razumeti najstarejše starejše)

Zaprosili so vidne angleško pišoče strokovnjake, ki se ukvarjajo z različnimi vidiki starosti, naj v enem stavku podajajo značilnosti visoke starosti. Njim se zdi, da bi morali pozabiti na razglabljanje o dinamičnem tretjem življenjskem obdobju, če hočemo razumeti najstarejše starejše. V Sloveniji je stanje nasprotno. Ko slišimo besedo starejši, pomislimo predvsem na najstarejše, potrebne pomoči. V obeh primerih prihaja do zmote in neustreznih politik.

Več:

www.ageuk.org.uk/Documents/EN-GB/For-professionals/Research/Improving%20Later%20Life%202%20WEB.pdf?dtrk=true

Kodeks dostojanstva najstarejših v Veliki Britaniji

London, november 2013

Kodeks obravnava dostojanstvo najstarejših. Nesprejemljivo jih je obravnavati kot predmet ali govoriti o njih, kot da ne bi bili navzoči, ne upoštevati njihove potrebe po zasebnosti, jih ne informirati na njim sprejemljiv način. Nesprejemljivo je tudi spreminjati okolje starejših brez njihovega dovoljenja, uporabljati nepotrebna zdravila in pomirjevala, izvajati nego brez njihovega privoljenja, jim preprečiti, da spregovorijo sami ali ob posredovanju zagovornika, svojca. Kodeks nalaga spoštovanje samostojnosti starejših, njihovih navad, predmetov, kulturnega in jezikovnega porekla, uporabo formalnih nazivov, razen če imamo dovoljenje, da jih ne uporabljamo. Torej gospa Novak, gospa doktorica, gospod profesor ... Tudi, ko o osebah govorimo v tretji osebi. (Glej: Dignity Code, NPC Walkden House, 10 Melton Street, London NW1 2EJ www.npcuk.org)

Napovedujemo, vabimo

CINAGE, Lizbona, 9. in 10. december 2013

Prvo srečanje v evropskem projektu CINAGE v programu Grundtvig, Vseživljenjsko učenje, ki ga sofinancira Evropska komisija. Cilj je preučiti socialne stereotipe o starosti in dejavno staranje v evropskih filmih. Filmi, ki prikazujejo staranje, so predmet razprave na specializiranih in drugih (medgeneracijskih) festivalih in predmet socioloških razprav (Eva Flicker, Univerza na Dunaju). V projektu bodo člani pripravili učbenik filmske vzgoje za starejše in njihove mentorje.

Nočni metulj, Slovenska kinoteka, Miklošičeva ul. 28

Ljubljana, 10. december ob 21.00 uri. Retrospektiva ob stoletnici Františka Čapka

Ime režiserja Františka Čapka je povezano z "novim valom" slovenske kinematografije", s filmi, ki se v povojnem obdobju prvič odmaknejo od sovjetskih modelov in vojne tematike in se preselijo v vsakdanje življenje. Retrospektiva KINO obsega njegove jugoslovanske, češke in nemške klasike.

Zimzelena zima. Razstava keramike UTŽO Lipa Domžale, Erbergovi paviljoni Graščine Dol,

Dol pri Ljubljani. Otvoritev v petek, 13. decembra ob 18.00 uri.

Darovanje in darila ter kako jih zaviti. Delavnica na UTŽO Ljubljana, Poljanska 6, 19. december od 13.00 do 16.00 ure

Ko se boste udeležili te delavnice, vas bo prevzelo veselje. Prav lahko se zgodi, da vas bodo tudi domači in prijatelji poprosili, da jim zavijete njihova darila. In ne boste znali reči ne! Zakaj? Ker je ustvarjati nekaj lepega z lastnimi rokami čisto veselje. Sleherno leto ob tem času pripravimo to delavnico, ki jo vodi mentorica kaligrafije in aranžerka Mojca Močnik. Spoznali boste lastnosti in barve ovojnih papirjev, vlogo trakov in pentelj, pa tudi, kako se lotiti predmetov, ki so za zavijanje neugodnih oblik. V delavnico lahko prinesete tudi svoja darila, da bodo pripravljena za obdaritev prijateljev in sorodnikov. Več informacij in prijave: Alenka Gabriela Čeh, tel. (01) 433 20 90, e-pošta: univerza3@siol.net

16-2013

Voščilo

Pogrnjena miza, na njej praznična potica, po sobi se razširja blagodejna toplota, obdajajo nas knjige in druge lepote, ki razvedrijo dušo. Sezimo po njih, tudi temu so namenjeni prazniki! Študentom 46-tih univerz za tretje življenjsko obdobje po Sloveniji in njihovem vodstvu, mentorjem, animatorjem, sodelavcem, prostovoljcem, partnerskim organizacijam doma in v tujini, sofinancerjem, somišljenikom in mnogim drugim se ob koncu leta zahvaljujemo za sodelovanje, zaupanje in podporo. Naj bo prihajajoče leto vsem milo, naj prinese, po čemer hlepimo: pristne odnose, prave vrednote, mir, trdnost, pa tudi nove vredne dosežke in dejavne vezi med generacijami.

Prof. dr. Ana Krajnc,
predsednica Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje

Še zmeraj je mogoče podpreti UTŽO

Še zmeraj lahko podprete Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje (oziroma svojo

UTŽO) z 0,5 % dohodnine. Kako lahko to storite? Na spodnji spletni povezavi odprite obrazec *Zahteva za namenitev dela dohodnine za donacijo*, ga stiskajte, izpolnite in odpošljite pristojnemu davčnemu uradu.

http://www.durs.gov.si/fileadmin/durs.gov.si/pageuploads/Davki-predpisi_in_pojasnila/Dohodnina/Obrazci-FIZICNE_OSEBE/177.pdf

Ime oziroma naziv upravičenca: Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje

Davčna številka upravičenca: 26365456

Pristojni davčni urad za Ljubljano: Davčni urad Ljubljana, Davčna ulica 1, 1000 Ljubljana

Družinska fotografija v predverju evropskega parlamenta

Letnica rojstva ne pove, kdo si in česa si sposoben Bruselj, 3. december 2013

Na *Konferenci o pravicah starejših* v evropskem parlamentu (udeležile so se je Mirjam Bevc Peressutti, Nada Klučar in Nadja Agrež, študentke UTŽO Ljubljana), so dejali, da ima le malo držav urejene zakone, ki naj starejše ščitijo pred starostno diskriminacijo in diskriminacijo na trgu dela. Nespoštovanje pravic starejših danes dopušča marsikatera družba, kar vodi v revščino, izključevanje in diskriminacijo. Pozitiven primer pa je Švedska, ki je sprejela *Zakon proti starostni diskriminaciji in diskriminaciji na trgu dela*. Pojav dolgožive družbe svetovno skupnost zavezuje, da omogoča *pravico starejših do enakopravnega odločanja o družbenih vprašanjih*. Vlade, ki se ne zavedajo politične moči naraščajoče populacije starejših, tvegajo, da na volitvah izgubijo podporo znatnega deleža volivcev. Konferenco o pravicah starejših sta v so-organizaciji z Zvezo društev upokojencev Slovenije pripravila evropska poslanca *Ivo Vajgl* in *Tanja Fajon*. V razpravah pa so sodelovali predstavniki Zveze združenj borcev za vrednote NOB, Združenja Sever, Kluba MNZ, Društva upokojencev MORS, predstavniki MNZ, tri članice UTŽO, nekateri drugi evropski poslanci. (Vir: Mirjam Bevc Peressutti)

Animator je srce študijskega krožka. Usposabljanje animatorjev za njihovo vlogo Ljubljana, 27. november in 4. december 2013

Usposabljanje, sofinancirata ga Ministrstvo za notranje zadeve in Evropski socialni sklad, sta vodili *prof. dr. Ana Krajnc in Slavica Ravnik*. Udeleženci so spoznali vlogo animatorja v študijskem krožku (navduševanje, povezovanje, informiranje) in zakonitosti skupinske dinamike. Udeleženci so predstavili svoje primere, situacije in težave pri njihovem prostovoljnem delu. Skupaj s predavateljicama so iskali odgovore na svoja vprašanja. Računalniški del usposabljanja sta mentorja Robert Mlakar in Ksenija Koželj namenila spoznavanju načina in vrednosti elektronske komunikacije med člani študijske skupine. (Vir: Nina Savarin)

Kongres je spremljal sejem humanitarnih organizacij

Gradimo skupnost za jutri, 9. Kongres prostovoljstva Slovenske Filantropije, Murska sobota, 5.-6. december 2013

Okoli osemdeset udeležencev se je zbralo v Murski Soboti, v imenu UTŽO Ljubljana pa se je kongresa udeležila Tamara Jare. Navzoče so nagovorili Anton Štihec, župan občine Murska Sobota, Tereza Novak, izvršilna direktorica Slovenske filantropije, Joseph Adamo Mussomeli, veleposlanik Združenih držav Amerike v Sloveniji. "Prostovoljstvo je stvar srca," je poudaril. Jurček Nowak je povedal, da so v Moravčah darovali 27 000 prostovoljnih ur dela, da so na Uštah zgradili planinsko kočo, sobe, kuhinjo in predavalnico za planince. Martin Kaevats, estonski arhitekt, je predstavil uporabo socialnih omrežij za pridobivanje moralne in finančne podpore širše družbene skupnosti. Prostovoljno združeni so prebivalci Talina tako uspeli izvesti različne skupnostne akcije, od šahiranja na ulici do širših akcij za oživljanje sosesk. "Crowdfunding" (slov. množično financiranje) je pri tem nova možnost sofinanciranja projektov, ki so zanimivi za širšo skupnost. (Vir: Tamara Jare)
<http://www.crowdfunding.si/vzpodbujamo-kulturo-mnozicnega-financiranja-v-sloveniji/>

Kaj, ko bi živeli skupaj. ZDUS proslavlja prvo obletnico svoje posvetovalnice Ljubljana, 12. december 2013

ZDUS, Zveza društev upokojencev Slovenije (*Tomaž Banovec, Alenka Ogrin, Urban Boljka, Anja Šonc*) proslavlja prvo obletnico uspešnega delovanja *svetovalnice za izboljšanje kakovosti bivanja starejših* in zaključek evropskega projekta HELPS ter izdaje izborna oblikovanega zbornika na temo sobivanja starejših. Še ena dobrodošla struktura več v našem mestu in državi, kjer se menjajo zamisli, dobijo nasveti za oblike skupnega življenja starejših, kjer avtorji ob sodelovanju različnih ustanov poskušajo iti proti toku naših kulturnih praks. Saj veste, zgraditi hišo so sanje Slovencev! Vendar bivališče se mora skupaj z nami razvijati in spreminjati skozi življenje, če nečemo, da nam postane breme. ZDUS pripravlja predstavitev pametnega stanovanja, kjer je moč samostojno živeti tudi v visoki starosti. Izkušnja ZDUS nas je spodbudila, da pregledamo podobne, tudi medgeneracijske pobude, za skupno življenje drugod. Posamezna društva zavežejo mlajše in starejše k *Deklaraciji o sobivanju generacij* (Charte de la cohabitation intergénérationnelle). Bolj se mlad človek (do 30 let) zavzame za starejšega, manj plačuje za stanovanje. Za starše študentov v prvem ali drugem letniku univerzitetnega študija je takšna

oblika medgeneracijskega bivanja dobrodošla, pomirjujoča, ekonomsko ugodna, a starejši se, zdi se, težje navajajo na misel sobivanja z mladimi. (Vir: Alijana Šantej, Dušana Findeisen)

Danes staro starševstvo ni enovito, ima značilna zaporedna obdobja

Pariz, 2013

Stari starši, ki so bili doslej na družbenem robu, stopajo v ospredje pozornosti. Družinske strukture so se zrahljale, vezi med zakoncema so ohlapnejše, stari starši tako vse bolj vzpostavljajo mostove med generacijami v družini. Sodobne babice hkrati delajo, skrbijo za vnuke in ostarele starše. Starši se ločujejo in kakšna je zdaj vloga starih staršev? Na temelju obsežne nacionalne ankete so v delu *Stari starši: družina skozi generacije* (fr. Grands-parents: la famille à travers les générations) zbrani in analizirani različni vidiki starega starševstva. Avtorji obravnavajo celoten cikel in zaporedje vlog starih staršev (od mladih babic in dedkov do prababic in pradedkov), kar doslej ni bilo v navadi. Ostalo je pri mladem starem starševstvu in majhnih otrocih. Avtorji tudi pokažejo, kaj naredi odnos s starimi starši dober; ta naj ne bo niti preveč bližnji, niti preveč oddaljen; dobri stari starši naj bodo na razpolago, če jih prosijo in naj nasprotno ostanejo v ozadju, če jih ne prosijo, naj bodo prisotni.

Nelson Mandela: Izobraževanje je najmočnejše orožje, ki ga lahko vzamemo v roke

Jasne misli Slovenske UTŽO in umetnikov

Ob koncu leta 2013 želimo nanizati nekaj razmišljanj o življenju, mladosti in starosti, pri čemer se zavedamo, da pod jesen življenja nosimo v sebi vse psihične podobe samega sebe, ki so se nabrale skozi življenje.

Matija Jama, Kolo

Človek je podrejen življenju zaradi potreb, ki jih ima, nuje, ki jo občuti in zato, ker se boji smrti. In ker je tako, ga je moč oblikovati in ga je moč manipulirati. Toda v skrajnih okoliščinah ljudje ustvarimo skupnost. Izmislimo si oblike solidarnosti, bratstvo ob skupnih prizadevanjih, in šele takrat in tako se osvobodimo strašne podrejenosti. **Zakaj ne bi takšne solidarnosti ustvarili tudi takrat, ko ni najhuje?**

Nedavno je umrla **Doris Lessing (94)**, Nobelova nagrajenka za književnost. Napisala je okrog šestdeset knjig, rodila se je v Iranu, živelah v številnih deželah. **Zmeraj lahko zares potujemo le vase, drugam ne moremo**, je zapisala v svojem delu *Generalka za pekel* (prev. Dušan Ogrizek, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1980), kjer odkriva zavest moškega, ki ga je prizadela izguba spomina. Poudari pomen izjemne pozornosti, ki jo velja posvetiti svetu, ki tiči v nas, moči, ki jo imamo: moči razumevanja, osredotočenosti na druge, na svet okrog nas in na nas same. "Lahko razmišljate napačno, če morate, a vendar v vsakem primeru razmišljajte o sebi", pravi.

*

To, kar me ločuje od drugih, je, da znam vztrajati.

*

Učenje je v tem, da nenadoma razumemo nekaj, kar smo vse življenje mislili, da razumemo, zdaj pa to isto stvar ugledamo v povsem novi luči.

*

Karkoli ste se namenili narediti, naredite takoj.

Francozi so objavili palmeres ali lestvico tistih starejših, ki so jim vzor za življenje v starosti. 88-letni pevec Charles Aznavour se je na tem seznamu uvrstil visoko.

Najtežavnejši trenutki v vašem življenju? Nisem jim posvečal pozornosti. Mediji so me dolgo prezirali in kritizirali ... Upri sem se jim tako, da sem se oblikoval, da sem "rastel". Proti njihovi

volji sem delal, delal, se učil, se učil kar naprej, da me ne bi več mogli kritizirati.

Vas je uspeh pomiril? Zmeraj sem bil miren. Ker imam družino, izjemno ženo, otroke, vnuke in prave prijatelje. Nazadnje je tudi moje občinstvo postalo moja družina.

So kakšni šansoni, ki jih ne morete več peti zaradi starosti? Ljubezenske pesmi, teh ne morem, razen tistih svojih, ki sem jih pel nekoč.

Kateri šanson bi si želeli napisati? "Ya de la joie" (slov. To je radost ...) Ta je edina resnično vesela.

Mislite, da ste napredovali, besede, skladnja ...? Se učim ... se učim, ves čas. Da bi lahko zdržali, moramo napredovati.

Ste imeli kdaj tremo ...? Bojazen ja, treme ne ... Pomembno je, da počnemo, kar si želimo početi!

Se bojite smrti? Ne bojim se smrti. Bojim se, da ne bi živel!

Kakšen odnos imate do denarja? Ljubim denar, ki ga zaslužim in ga porabim. Ne vlagam ga v delnice.

Kaj je za vas najtežje? Izgubiti sorodnike, prijatelje.

Sodelujete z mladimi? Sodelujem. Ni dovolj, da zaupamo mladim, moramo jim pomagati. (Vir: oddaja Thé ou café, France 2, YouTube)

Podoba nekega glasu. Iz pogovora mlade novinarke z belgijsko pisateljico Marguerite Yourcenar

Ste zelo navezani na življenje? Do neke mere sem. Preprosto zato, ker ne poznam nič drugega. Pa tudi zato, ker v življenju izkusimo tako lepe trenutke, spoznamo tako lepe reči in tudi zato se navežemo na življenje. Če tega ne bi bilo, bi se lahko preprosto poslovili.

Se vam zdi, da je človek lahko v resnici svoboden? Mislím, da sem prebrala v eni vaših knjig: »Človek ni svoboden, dokler živi«. Nam se zdi, da svoboda obstoja. Lahko, da je to le iluzija in da svobode ni. Vendarle zmeraj zelo jasno občutimo, da še zmeraj imamo kanček svobode. Preprosto zato, ker smo v svojem bivanju pogojeni in omejeni.

Kaj je usoda? Niz dejanj in odločitev.

Kaj vam pomeni smrt? Kaj pomeni? Če vas prav razumem, bi rekla, da je za smrt, prav tako kot za življenje, pomembno, da ima nek smisel.

Pogosto starost povezujemo z modrostjo. Ali mislite, da je temu res tako? Ne, zagotovo ne! Mislím, da se ljudje staramo takšni, kot smo. Če smo dobri, mili, nežni do drugih, se v starosti še bolj nagiblremo v to smer. Tisti pa, ki so trdi in pohlepni, postanejo še bolj trdi in še bolj pohlepni. Zelo malo ljudi se v starosti spremeni.

Mila Kačič

Človek ima mnogo vzrokov za jok. Starejši ko si, globlji so vzroki. Z leti človeka prizadevajo usodnejše stvari, takšne neizogibne, ki spremenijo življenje.

*

Ogromno sem v svoji mladosti prehodila. Po ravnem in po gorah. Nisem bila alpinistka, ker sem vrtoglava, vendar sem prehodila vse hribe v bližnji in daljni okolici. Zdaj seveda ne zmorem več. Živim pa od spominov in pogledov na vršičke, ki sem jih dosegla in kjer sem velikokrat našla mir, tolažbo in si urejala kaotične misli.

*

Za nič mi ni žal. Tudi za stvari, ki so bile narobe, ne. Se pač učiš živeti na nekoliko težji način. Treba je le paziti, da koga preveč ne prizadeneš. Ker te to do smrti teži.

Napovedujemo, vabimo

19. december ob 18.00 uri novoletno snidenje mentorjev, prostovoljcev in sodelavcev UTŽO, Poljanska 6, dvorana v pritličju levo.

Društvo za otroke sveta deluje v Gambiji v pomoč revnim družinam in podpira izobraževanje otrok in mladih. Vabimo vas, da postanete prostovoljec/-ka in mesec ali dva preživite v vrtcu za otroke od tri do šest let. Dobrodošli ste vsi - resnično vas potrebujejo - še posebej upokojeni učitelji, psihologi, pedagogi, defektologi in drugi strokovnjaki, dobrodošle so tudi vaše nove projektne zamisli. Mesečni strošek bivanja je 250,00 €, letalska vozovnica od 400,00 do 500,00 € iz Benetk. Pridite, pogovorite se z nami! **Več:** Alenka Gabriela Čeh, sedež UTŽO, 01 433 20 90

Slikarska skupina Želve pri mentorju mag. Miranu Eriču vabi medse nove člane. Srečanja so ob torkih ob 16.00, UTŽO na Poljanski cesti 6. Več: Alenka Gabriela Čeh, sedež UTŽO, 01 433 20 90

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad